

**BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE RAAD**

GEWONE ZITTING 2001-2002

18 APRIL 2002

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**betreffende de aanslagvoeten en
de vrijstellingen van successierechten en
het recht van overgang bij overlijden
die toepasbaar zijn op
de wettelijk samenwonenden**

(van mevr. Françoise DUPUIS,
mevr. Anne-Sylvie MOUZON,
de heren Mahfoudh ROMDHANI en
Willy DECOURTY)
(nr. A-33/1 – G.Z. 1999)

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**tot wijziging van artikel 48 van
het Wetboek der successierechten met
het oog op de verlaging van het tarief
van de successierechten
voor samenwonenden**

(van de heer Olivier de CLIPPELE)
(nr. A-264/1 – 2001/2002)

VERSLAG

uitgebracht namens de Commissie
voor de Financiën, Begroting,
Openbaar Ambt,
Externe Betrekkingen en
Algemene Zaken

door de heren Christos DOULKERIDIS (F) en
Jean-Pierre CORNELISSEN (F)

**CONSEIL DE LA REGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**

SESSION ORDINAIRE 2001-2002

18 AVRIL 2002

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**relative aux taux d'imposition et
exonérations
des droits de succession et
de mutation par décès
applicables aux cohabitants légaux**

(de Mmes Françoise DUPUIS,
Anne-Sylvie MOUZON,
MM. Mahfoudh ROMDHANI et
Willy DECOURTY)
(n° A-33/1 – S.O. 1999)

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**visant à modifier l'article 48
du Code des droits de successio
en vue de réduire
les droits de succession
entre cohabitants**

(de M. Olivier de CLIPPELE)
(n° A-264/1 – 2001/2002)

RAPPORT

fait au nom de la Commission
des Finances, du Budget,
de la Fonction publique,
des Relations extérieures et
des Affaires générales

par MM. Christos DOULKERIDIS (F) et
Jean-Pierre CORNELISSEN (F)

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : De heren Eric André, Jean-Pierre Cornelissen, Olivier de Clippele, Serge de Patoul, Mostafa Ouezekhti, mevr. Caroline Persoons, de heren Alain Adriaens, Christos Doulkeridis, Michel Van Roye, mevr. Magda De Galan, mevr. Anne-Sylvie Mouzon, de heren Rudi Vervoort, Benoît Cerexhe, mevr. Brigitte Grouwels.

Plaatsvervangers : Mevr. Danielle Caron, de heer Alain Daems, mevr. Evelyne Huytebroeck, de heer Bernard Ide, mevr. Anne-Françoise Theunissen, de heren Joseph Parmentier, Jean-Luc Vanraes.

Andere leden : De heer Stéphane de Lobkowicz, mevr. Marion Lemesre, mevr. Geneviève Meunier, de heren Mahfoudh Romdhani, Joël Riguelle.

Zie :

Stuk van de Raad :
A-33/1 – G.Z. 1999 : Voorstel van ordonnantie.

Ont participé aux travaux de la commission :

Membres effectifs : MM Eric André, Jean-Pierre Cornelissen, Olivier de Clippele, Serge de Patoul, Mostafa Ouezekhti, Mme Caroline Persoons, MM. Alain Adriaens, Christos Doulkeridis, Michel Van Roye, Mmes Magda De Galan, Anne-Sylvie Mouzon, MM. Rudi Vervoort, Benoît Cerexhe, Mme Brigitte Grouwels.

Membres suppléants : Mme Danielle Caron, M. Alain Daems, Mme Evelyne Huytebroeck, M. Bernard Ide, Mme Anne-Françoise Theunissen, MM. Joseph Parmentier, Jean-Luc Vanraes.

Autres membres : M. Stéphane de Lobkowicz, Mmes Marion Lemesre, Geneviève Meunier, MM. Mahfoudh Romdhani, Joël Riguelle.

Voir :

Document du Conseil :
A-33/1 – S.O. 1999 : Proposition d'ordonnance.

I. Algemene bespreking inzake regeling van de werkzaamheden (7 maart 2002)

De minister herinnert de commissieleden eraan dat de regering ruim een jaar geleden, mits toevoeging van drie amendementen, haar akkoord betuigd heeft bij het voorstel van mevrouw Anne-Sylvie Mouzon. Voor een hele reeks andere mogelijke wijzigingen m.b.t. de successierechten, zal de regering een globaal voorstel doen. De minister hoopt dat dit nog in de loop van deze maand zal kunnen gebeuren.

De heer Christos Doulkeridis legt uit dat zijn fractie geen voorstel ingediend heeft, omdat zij het eens is met het voorstel ingediend door de socialistische fractie. De bespreking is een jaar geleden begonnen en toen heeft men geen rapporteur kunnen aanwijzen. Zijn fractie wil het debat beginnen, maar waarom is dat nodig als de regering van plan is een algemeen ontwerp in te dienen ?

De minister herhaalt dat het algemeen ontwerp niet meer over de problematiek van de samenwonenden zal gaan. Het Parlement beslist natuurlijk zelf over zijn werkzaamheden. De regering heeft zich één jaar geleden enkel over de voorstellen betreffende samenwonenden uitgesproken.

De heer Serge de Patoul vindt dat de commissie haar agenda moet vaststellen en zeker wanneer men de chronologie van de indieningen verandert.

Er moet een algemeen debat over het onderwerp gevoerd worden. Het regeerakkoord (blz. 13) bepaalt duidelijk dat de fiscale druk voor de Brusselaars niet zal verhogen.

De heer Stéphane de Lobkowicz is het eens met de heer Serge de Patoul. Moet men de minister geloven ? Op 20 februari 1997 heeft de heer Serge de Patoul een interpellatie gericht tot de heer Chabert over de vermindering van de successierechten in Vlaanderen. De heer Chabert heeft toen gezegd dat hij vast van plan was om de regering een ontwerp van ordonnantie voor te leggen met betrekking tot de vermindering van de successierechten. Dat had niet enkel betrekking op de KMO's. De commissieleden wachten nog altijd. Welke termijn heeft de heer Vanhengel vastgelegd ?

De minister herinnert eraan dat de regering zich niet wil moeien met wat het parlement moet goedkeuren of niet goedkeuren. De minister is overigens duidelijk geweest over de termijnen. Het dossier over de hervorming van de successierechten is klaar.

De Voorzitter heeft akte genomen van de termijnen. De commissie zal vermoedelijk na Pasen dit ontwerp van ordonnantie kunnen behandelen.

De heer Eric André zegt dat zijn fractie geen procedure-incidenten wil veroorzaken en het debat niet wil verhinde-

I. Discussion générale sur l'ordre des travaux (7 mars 2002)

Le ministre rappelle aux commissaires que le gouvernement a marqué son accord, moyennant ajout de trois amendements, sur la proposition de Mme Anne-Sylvie Mouzon. Le gouvernement fera une proposition globale sur toute une série d'autres modifications possibles concernant les droits de succession. Le ministre espère que cela pourra encore se faire dans le courant de ce mois-ci.

M. Christos Doulkeridis explique que son groupe n'a pas déposé à son tour une proposition puisqu'il se retrouve dans la proposition déposée par le groupe socialiste. La discussion a été entamée depuis un an et à l'époque, on n'avait pas pu désigner de rapporteur. Son groupe souhaite entamer le débat, mais pourquoi entamer la discussion si le gouvernement a l'intention de présenter un projet global ?

Le ministre rappelle que ce projet global ne concernera plus la problématique des cohabitants. Bien évidemment, le Parlement est maître de ses travaux. Il y a un an, le gouvernement s'est uniquement prononcé sur les propositions sur les cohabitants.

M. Serge de Patoul pense que la commission doit fixer son ordre du jour et ceci à plus forte raison quand on modifie la chronologie des dépôts.

Il faut un débat d'ensemble sur le sujet. L'accord gouvernemental (p. 13) stipule clairement que la pression fiscale que subissent les Bruxellois n'augmentera pas.

M. Stéphane de Lobkowicz partage le point de vue de M. Serge de Patoul. Faut-il croire le ministre ? Le 20 février 1997, M. Serge de Patoul avait interpellé M. Jos Chabert à propos de la diminution des droits de succession en Flandre. M. Jos Chabert avait à l'époque annoncé sa ferme volonté de soumettre au gouvernement un projet d'ordonnance visant la diminution des droits de succession. Cela ne concernait pas que les PME. Les commissaires attendent toujours. Quel est le délai que s'est fixé M. Guy Vanhengel ?

Le ministre rappelle que le gouvernement n'entre nullement dans des appréciations sur ce que le Parlement doit ou ne doit pas voter. Par ailleurs, le ministre a été clair sur les délais. Le dossier sur la réforme des droits de succession est prêt.

La Présidente a pris note des délais. La commission pourra probablement traiter ce projet d'ordonnance global après Pâques.

M. Eric André dit que son groupe ne souhaite pas provoquer des incidents de procédure ou empêcher que le

ren. De spreker zegt dat het in een parlementaire assemblee gebruikelijk is dat de chronologische volgorde van de indieningen alleen gewijzigd wordt om de bespreking van een ontwerp mogelijk te maken. De ontwerpen krijgen dan voorrang op de voorstellen.

De spreker neemt akte van de verklaringen van de minister. Men moet een positief signaal geven aan de samenwonenden. Men moet ook een signaal geven op fiscaal vlak en op het vlak van de successierechten. Zijn fractie wenst dan ook dat de minister een verklaring namens de regering aflegt en zegt dat de regering beslist heeft om in een welbepaalde richting te werken, alvorens het debat over de samenwonenden af te sluiten. Het is niet noodzakelijk dat de regering haar ontwerp nu al indient.

De heer Jean-Luc Vanraes wil een praktische benadering. Er bestaat een principieel akkoord voor de gelijkstelling van de succesierechten voor de samenwonenden. Anderzijds is er een akkoord om de fiscaliteit te verminderen. Men dient de gevolgen van de te nemen maatregelen te berekenen. Een globaal debat is dus noodzakelijk. De heer Jean-Luc Vanraes wil een rapporteur laten benoemen en de werkzaamheden aanvatten.

De heer Rudi Vervoort legt uit dat het dossier van de samenwonenden een slecht dossier is uit zuiver fiscaal oogpunt bekeken. Men moet rekening houden met een maatschappelijke evolutie. Deze hervorming is enkel op het eerste gezicht van fiscale aard. De samenwonenden worden gelijk gesteld met een gehuwd koppel. Zowel in Vlaanderen als in Wallonië is deze kwestie opgelost, ook al is de benadering verschillend.

Waarom wil men dit dossier aan iets anders koppelen ? Wat moet de minister nog doen alvorens deze tekst goedgekeurd wordt ? De socialistische fractie is niet bereid om alles te aanvaarden in ruil voor een goedkeuring. Wie dit dossier blokkeert, schaadt zijn eigen imago. De spreker heeft vertrouwen in de regering: zij zal het beloofde algemene ontwerp indienen.

De minister krijgt de indruk dat men suggereert dat de regering om het even wat zou voorstellen aan het Parlement. Dit is niet de manier van werken van de regering. Kunnen de commissarissen eventjes blijk geven van een minimum aan correcte appreciatie van het regeringswerk ?

De heer Eric André zegt dat zijn fractie het omzeggens helemaal eens is met de heer Rudi Vervoort. De verklaring van de minister maakt het omgooien van de volgorde van de voorstellen goed.

De heer Benoît Cerexhe is deze debatten beu. Een jaar geleden heeft men exact dezelfde bespreking gevoerd. De PSC-fractie is nochtans niet tegen dit voorstel gekant. De spreker herinnert aan de standpunten van de heer Vanraes en de heer Eric André.

débat soit entamé. L'orateur rappelle qu'il est de coutume parlementaire que lorsque l'ordre chronologique des dépôts est inversé, cela se fasse sous le couvert d'un projet. Les projets ont alors la priorité sur les propositions.

L'orateur prend acte des déclarations du ministre. Il faut donner un signal en faveur des cohabitants. Il convient également de donner un signal en matière fiscale et en matière de droits de succession. Pour cela, son groupe souhaite que le ministre fasse une déclaration au nom du gouvernement disant que le gouvernement a décidé d'aller dans une voie précise, et ceci avant de clôturer le débat sur les cohabitants. Il n'est pas nécessaire que le gouvernement ait déposé son projet.

M. Jean-Luc Vanraes souhaite une approche pratique. Il y a un accord de principe pour mettre les droits de succession pour les cohabitants au même niveau que pour les époux. D'autre part, il existe un accord pour réduire la fiscalité. Il faut calculer les répercussions des mesures à prendre. Un débat global s'impose donc. M. Jean-Luc Vanraes souhaite qu'on désigne un rapporteur et que les travaux débutent.

M. Rudi Vervoort explique que le dossier sur les cohabitants est un mauvais dossier, vu sous l'angle purement fiscal. Il s'agit de prendre en compte une évolution sociale. Cette réforme n'est fiscale qu'en apparence. Les cohabitants sont adjoints à la notion de couple marié. Tant en Flandre qu'en Wallonie, cette question a été tranchée, même si l'approche est différente.

Pourquoi vouloir coupler ce dossier à autre chose ? Que faudra-t-il que le ministre fasse encore pour faire voter ce texte ? Le groupe socialiste n'est pas prêt à tout accepter en échange d'un vote favorable. Ceux qui bloquent ce dossier donnent une mauvaise image d'eux-mêmes. L'orateur a confiance dans le gouvernement; celui-ci déposera le projet global promis.

Le ministre a l'impression qu'on suggère que le gouvernement proposerait n'importe quoi au parlement. Ce n'est pas ainsi que le gouvernement travaille. Les commissaires peuvent-ils témoigner d'un minimum d'appréciation pour le travail du gouvernement ?

M. Eric André estime que son groupe est très près de s'entendre avec M. Rudi Vervoort. La déclaration du ministre permettra de compenser l'entorse faite à la chronologie des propositions.

M. Benoît Cerexhe est las de ces débats. Il y un an, la même discussion d'aujourd'hui a eu lieu mot pour mot. Le groupe PSC n'est pourtant pas opposé à cette proposition. L'orateur rappelle les points de vue de MM. Jean-Luc Vanraes et Eric André.

Opdat niet iedereen zijn tijd zou verliezen stelt de heer Benoît Cerexhe voor dat de meerderheid voortaan een akkoord bereikt vóór de vergadering. Eens te meer ontbreekt de sereniteit in dit debat. Er lijkt een grondige tegenstelling te bestaan tussen de liberale en socialistische standpunten.

De heer Christos Doulkeridis herhaalt het standpunt van zijn fractie. Hij is bereid om deze aangelegenheid buiten het algemene fiscale pakket te bespreken, aangezien het voorstel betreffende de samenwonenden over een discriminatie gaat.

Aangezien er geen akkoord is binnen de regering, kan men van de gelegenheid gebruik maken om een open debat te voeren. Deze situatie moet de minister voor een probleem stellen: de regering boekt vooruitgang, maar het Parlement niet. De heer Eric André wil ons geruuststellen. Hoeveel druk zal de heer Eric André kunnen uitoefenen?

II. Algemene bespreking van 7, 21 maart en 18 april 2002

1. Bespreking van 7 maart 2002

Mevr. Anne-Sylvie Mouzon verwijst naar stuk nr. A-33/1, dat reeds lang geleden ingediend is. Haar voorstel strekt er niet toe een fiscale hervorming door te voeren. De fiscale aangelegenheden zijn het enige bevoegdheidsgebied waar het Gewest rekening kan houden met het maatschappelijke fenomeen van de samenwoning. Deze samenlevingsvorm vereist geen formaliteiten bij de burgemeester. Men kiest daarvoor om wettelijke redenen (onmogelijkheid van het homoseksuele huwelijk), of omdat men niet meer voor de burgemeester wil verschijnen (heteroseksuele samenleving).

De indieners van het voorstel willen niet het hele fiscale stelsel veranderen, en zeker niet dat van de successierechten. Deze zijn trouwens de enige vorm van belasting op het vermogen in België. Sinds de indiening van het voorstel in 1998 is het Burgerlijk Wetboek inzake wettelijke samenwoning gewijzigd. Vandaag is het mogelijk te weten hoeveel personen deze juridische regeling kiezen. Vroeger moest men ramingen maken op basis van de statistieken van het NIS. Er zijn meer feitelijke samenwoningen dan wettelijke samenwoningen. De gevolgen voor de belastingontvangsten zullen dus tamelijk beperkt zijn. Mensen met een vergelijkbare samenlevingsvorm moeten een vergelijkbare belasting betalen. Men houdt rekening met deze samenwoning op andere vlakken, ook wanneer de gevolgen ongunstig zijn (op sociaal vlak, de werkloosheidsvergoedingen, het bestaansminimum enz.). Waarom houdt men daar geen rekening meer mee wanneer de gevolgen gunstig worden ?

De spreker is nieuwsgierig naar de amendementen van de regering en naar de eventuele amendementen van de

Afin de ne pas faire perdre du temps à tout le monde, M. Benoît Cerexhe suggère que la majorité se mette dorénavant d'accord avant la réunion. Une fois de plus, le débat manque de sérénité. Il semble exister une profonde opposition entre les thèses libérales et socialistes.

M. Christos Doulkeridis rappelle la position de son groupe. Il est prêt à traiter cette matière en dehors du paquet fiscal global, puisque la proposition sur les cohabitants touche une discrimination.

Le fait qu'il n'y ait pas d'accord au sein du gouvernement pourrait être l'occasion d'en débattre ouvertement. Cette situation doit être problématique pour le ministre : il existe une avancée au niveau du gouvernement, mais pas au niveau du Parlement. M. Eric André veut être rassurant. Jusqu'où M. Eric André pourra-t-il mettre la pression ?

II. Discussion générale des 7, 21 mars et 18 avril 2002

1. Discussion du 7 mars 2002

Mme Anne-Sylvie Mouzon se réfère au document n° A-33/1, déposé depuis longtemps. Le but de sa proposition n'est pas de faire une réforme fiscale. Le domaine fiscal est le seul domaine de compétence sur lequel la Région puisse prendre en compte le phénomène social qu'est la cohabitation qui a lieu sans les formalités devant le maire, soit pour des raisons légales (impossibilité du mariage homosexuel), soit parce que les gens ne souhaitent plus passer devant le maire (cohabitation hétérosexuelle).

Le but des auteurs de la proposition n'est donc pas de modifier tout le régime fiscal et encore moins celui des successions, qui est d'ailleurs la seule forme d'impôt sur le patrimoine en Belgique. Par rapport à la proposition qui date de 1998, le Code civil a été réformé en ce qui concerne la cohabitation légale. Aujourd'hui, il est possible de dénombrer les personnes qui ont eu recours à ce mécanisme juridique. Avant, il fallait faire des estimations à partir des statistiques de l'INS. Il y a plus de cohabitations de fait qu'il n'y a de cohabitations légales. L'impact en recettes fiscales sera donc relativement peu important. Les gens ayant un mode de vie comparable doivent être assujettis à un impôt comparable. On tient compte de cette cohabitation en d'autres domaines, y compris lorsque les conséquences sont défavorables (en matière sociale, allocations de chômage, minimex, etc.). Pourquoi ne plus en tenir compte lorsque les effets deviennent favorables ?

L'oratrice attend avec curiosité les amendements du gouvernement et éventuellement ceux des commissaires.

commissieleden. De spreekster hoopt dat het voorstel vóór de Paasvakantie goedgekeurd wordt.

De heer Olivier de Clippele zegt dat de voorgestelde tekst van 1998 dateert. Ondertussen heeft men de bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de Gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de Gewesten goedgekeurd. De tekst van het voorstel is niet meer correct. Die moet herzien worden. De wijziging moet in artikel 48 gebeuren en niet op de plaats waar er sprake is van de verminderingen en de vrijstellingen. Hoe kan men zich uitspreken over een verouderde tekst ?

De Voorzitter herinnert dat de regering drie amendement ingediend heeft.

De minister legt uit dat de amendementen aanleiding hebben gegeven tot de beslissing van de regering van 15 februari 2001. Ze houden dus geen rekening met de wet van 13 juli 2001. De amendementen zullen moeten aangepast worden.

Mevr. Anne-Sylvie Mouzon herinnert eraan dat in haar voorstel een bijzonder hoofdstuk ingevoerd is. Vanuit wetgevingstechnisch standpunt is deze werkwijze eenvoudiger dan bepaling per bepaling het stelsel van de Brusselse wettelijke samenwonenden in te voegen. Alles wordt opgenomen in één enkel hoofdstuk. De verwijzingen naar de artikelen moeten eventueel gewijzigd worden.

De heer Olivier de Clippele is het daar niet mee eens. Men moet dat bespreken.

De minister geeft uitleg bij de drie amendementen van de regering. Het derde amendement zal moeten gesubamendeerd worden. 1 januari 2002 is immers verstreken en men kan niet retroageren. Het werken met kalenderjaren is in fiscale zaken het eenvoudigst. Dit punt ligt ter discussie.

2. Bespreking van 21 maart 2002

De heer Eric André bevestigt dat zijn fracties geen andere voorstellen meer zal indienen. Voor de andere fiscale aspecten zal zijn fractie wachten op het regeringsontwerp.

De spreker herinnert eraan dat zijn fractie vóór de eindstemming in de commissie een verklaring van de regering wenst over haar plannen inzake de successierechten.

De Voorzitter herinnert eraan dat de regering beslist heeft om een voorstel te steunen dat niet zozeer betrekking heeft op de successierechten maar dat ertoe strekt een ongelijkheid weg te werken. De regering zal vervolgens een algemeen ontwerp over de successierechten indienen, als ook een algemeen ontwerp over het fiscaal recht.

L'oratrice espère pouvoir voter la proposition avant les vacances de Pâques.

M. Olivier de Clippele dit que le texte proposé date de 1998. Entre-temps, on a voté la loi spéciale du 13 juillet 2001 portant refinancement des Communautés et extension des compétences fiscales des Régions. La rédaction de la proposition n'est plus correcte. Il faudra la revoir. Il y a lieu d'opérer la modification à l'article 48 et pas à l'endroit où il est question des réductions et des exemptions. Comment prendre position par rapport à un texte dépassé ?

La Présidente rappelle que le gouvernement a déposé 3 amendements.

Le ministre explique que les amendements ont donné lieu à la décision du gouvernement du 15 février 2001. Ils ne tiennent donc pas compte de la loi du 13 juillet 2001. Les amendements devront être ajustés.

Mme Anne-Sylvie Mouzon rappelle que sa proposition crée un chapitre particulier dans le Code des droits de succession. Du point de vue légistique, cette procédure est plus simple que de vouloir intégrer, disposition par disposition, le régime des cohabitants légaux bruxellois. Tout restera groupé dans un chapitre particulier. Eventuellement, il faudra modifier les références aux articles.

M. Olivier de Clippele n'est pas de cet avis. Il faudra en discuter.

Le ministre donne des explications sur les trois amendements du gouvernement. Le troisième amendement devra être sous-amendé. En effet, la date citée (le 1er janvier 2002) est passée et il ne peut pas y avoir d'effet rétroactif. Dans le domaine fiscal, il est plus simple de travailler en année calendaire mais ce point peut faire l'objet d'une discussion.

2. Discussion du 21 mars 2002

M. Eric André confirme que son groupe ne déposera plus d'autres propositions. Pour les autres aspects fiscaux, son groupe attend le projet du gouvernement.

L'orateur rappelle qu'avant le vote final en commission, son groupe souhaite une déclaration de la part du gouvernement sur ce qu'il projette de faire en matière de droits de succession.

La Présidente rappelle que le gouvernement a décidé de soutenir une proposition qui ne concerne pas tout à fait les droits de succession mais qui vise la restauration d'une inégalité. Ensuite, le gouvernement présentera un projet global sur les droits de succession ainsi qu'un autre projet global sur le droit fiscal.

De heer Benoît Cerexhe antwoordt dat het mogelijk is dat zijn fractie eveneens een synthesevoorstel indient.

De spreker stelt vast dat een aantal voorstellen die de commissie beslist had later te behandelen, opnieuw in de vorm van amendementen ingediend worden. Als we opnieuw voor de zoveelste maal moeten luisteren naar de meningsverschillen binnen de meerderheid, is het beter de vergadering *sine die* uit te stellen. Misschien moet er een consensustekst van de regering komen ?

De heer Christos Doulkeridis herinnert eraan dat de Ecolo-fractie sinds het begin een constructieve houding aangenomen heeft. Zijn fractie is bereid te werken op basis van het voorstel van mevrouw Anne-Sylvie Mouzon. Minister Vanhengel heeft een amendement ingediend dat ertoe strekt de tekst in werking te laten treden op 1 januari 2003. Is dat wel realistisch ?

De Voorzitter wijst erop dat het amendement van de regering aansluit bij andere amendementen met dezelfde sterking.

De heer Eric André is niet zeker dat de regeling van de werkzaamheden goed is. Niets staat eraan in de weg dat de voorstellen besproken worden. Moet men deze orde omkeren, met andere woorden moet men beginnen met de verklaring van de minister en pas daarna met de bespreking ?

De spreker meent te weten dat er tot nu toe geen akkoord is binnen de regering.

De Voorzitter laat opmerken dat men de minister moet horen. Er is wel geen verklaring, maar de minister kan toch zeggen in welke richting men gaat werken.

De minister herinnert eraan dat de voornaamste gesprekspartners en specialisten om advies zijn gevraagd. Op grond daarvan kunnen de successierechten in het Hoofdstedelijk Gewest in hun geheel gewijzigd worden en kan er toch rekening gehouden worden met de kenmerken van dit Gewest.

De regering heeft de kwestie vorige donderdag een eerste maal uitvoerig besproken. Deze bespreking moet het komende ontwerp van de regering voorbereiden. Hieronder volgen de beleidsmaatregelen waarover de regering een ruime consensus bereikt heeft :

- De regering wil de stadsvlucht beperken en de gezinnen ertoe aanmoedigen om in het Hoofdstedelijk Gewest te komen wonen en er een goed te kopen. Dat is belangrijk voor de belastingen in het algemeen en voor de successierechten in het bijzonder.
- De regering wil de tarieven en de belastingschijven vereenvoudigen naar het voorbeeld van de Vlaamse regeling. Door deze vereenvoudiging zullen de successierechten in rechte lijn verminderen. Aangezien de

M. Benoît Cerexhe répond qu'il est possible que son groupe dépose à son tour une proposition de synthèse.

L'orateur constate qu'un certain nombre de propositions que la commission avait décidé d'examiner par la suite, sont réintroduites sous forme d'amendements. S'il s'agit d'assister pour la xième fois aux discordances au sein de la majorité, il vaudrait mieux ajourner *sine die*. Peut-être un texte de consensus doit-il venir du gouvernement ?

M. Christos Doulkeridis rappelle que depuis le début, le groupe Ecolo a eu une attitude constructive. Son groupe est prêt à travailler sur base de la proposition de Mme Anne-Sylvie Mouzon. Le ministre Vanhengel a déposé un amendement qui prévoit l'entrée en vigueur pour le 1er janvier 2003. Est-ce bien réaliste ?

La Présidente fait observer que l'amendement du gouvernement suit d'autres amendements qui vont dans le même sens.

M. Eric André n'est pas certain que l'ordre des travaux soit le bon. Il n'existe aucun problème pour entamer la discussion sur les propositions. Est-ce qu'il faut renverser cet ordre, c'est-à-dire commencer par la déclaration du ministre pour ensuite entamer les débats ?

L'orateur croit savoir qu'il n'existe pas d'accord à ce jour au niveau du gouvernement.

La Présidente pense qu'il convient d'entendre le ministre. A défaut d'une déclaration, le ministre pourra donner des orientations.

Le ministre rappelle qu'une large consultation a eu lieu. Les principaux acteurs et des spécialistes ont été consultés. Cela permettra d'apporter une modification globale aux droits de succession en Région bruxelloise tout en tenant compte des spécificités de cette Région.

Le gouvernement a eu une première et longue discussion jeudi passé. Cette discussion prépare le futur projet du gouvernement. Ces orientations, qui font l'objet d'un large consensus au sein du gouvernement, sont les suivantes :

- Le gouvernement veut limiter l'évasion urbaine et encourager les ménages à venir s'installer en Région bruxelloise et à y acquérir un bien. C'est important pour la fiscalité en général et pour les droits de succession en particulier.
- Le gouvernement entend simplifier les tarifs et les tranches d'impôt en se basant sur le système flamand. Cette simplification fera diminuer les droits de succession en ligne droite et, puisque le gouvernement veut

regering echter wenst dat het voor de begroting een nuloperatie zou worden zullen de rechten voor de erfopvolging in de zijlijn hoger worden.

- Wie in aanmerking wil komen voor een verminderd tarief, moet overeenkomstig het ontwerp vijf jaar in de woning verblijven. Het gaat om gezinswoningen. Het is de bedoeling dat de gezinswoning op een andere manier belast wordt dan de rest van de erfenis.
- De regering wil de vrijstellingen voor kleine nalatenschappen van roerend goed verhogen tot 25.000 euro en wil het systeem van de legaten aan de overheidsinstellingen wijzigen. Vlaanderen heeft dit gedaan. Enkel de legaten aan de overheidsinstellingen van het Hoofdstedelijk Gewest (gemeenten, OCMW's enz.) komen in aanmerking. De regering wil de kinderen uit een ander huwelijk in rechte lijn op gelijke voet behandelen.

Mevr. Anne-Sylvie Mouzon vraagt of het hier gaat om voorstellen die de minister aan de regering gedaan heeft.

De minister bevestigt dit. De definitieve tekst is nog niet goedgekeurd.

De regering wenst tot slot te voorzien in een vrijstelling van successierechten voor de onroerende goederen van meer dan 5 hectaren die bestemd zijn voor de bosbouw. Deze maatregel wordt voor het ogenblik in Wallonië ingevoerd. Talrijke Brusselaars bezitten in Wallonië terreinen die bestemd zijn voor de bosbouw. Een harmonisering met de regeling in Wallonië is wenselijk.

De minister hoopt volgende week het ontwerp te kunnen indienen. Deze algemene maatregel zou zoals het voorstel betreffende de samenwonenden op 1 januari 2003 inwerking moeten treden.

De minister voegt hieraan toe dat de ambtenaren van het federaal Ministerie van Financiën die voor de andere Gewesten de hervormingen op papier hebben neergezet ook het Brussels Gewest hebben geadviseerd. De voorstellen houden rekening met het regeerakkoord en de doelstellingen van het GewOP.

Tenslotte werd er geprobeerd om zoveel mogelijk rekening te houden met de gevoeligheden en de suggesties van de commissarissen.

De minister herinnert eraan dat reeds vorig jaar de regering een beslissing genomen had om met het voorstel van mevr. Anne-Sylvie Mouzon voortgang te maken.

De heer Eric André bedankt de minister voor zijn uiteenzetting. Bepaalde informatie was reeds in de pers verschenen. Het was dus interessant om eerst de minister te horen. De voorstellen van de minister verdienen een ruime steun.

que l'opération soit budgétairement neutre, augmentera les droits pour les héritages en ligne collatérale.

- Pour pouvoir bénéficier d'un tarif réduit, le projet prévoit l'obligation de résidence de cinq ans. Il s'agit d'habitations familiales. Le but est que la maison familiale soit taxée de façon différente du reste de la succession.
- Le gouvernement souhaite augmenter les exemptions des petites successions mobilières jusqu'à 25.000 EUR et souhaite modifier le système des legs faits aux institutions publiques. La Flandre l'a fait. Seul les legs aux institutions publiques de la Région bruxelloise (communes, CPAS, etc) seront pris en considération. Le gouvernement souhaite mettre à égalité les enfants d'un autre lit en ligne directe.

Mme Anne-Sylvie Mouzon demande s'il s'agit là de propositions que le ministre a faites au gouvernement.

Le ministre le confirme. Le texte final n'est pas encore approuvé.

Enfin, le gouvernement souhaite introduire une exemption des droits de succession pour les biens immobiliers de plus de 5 hectares destinés à la sylviculture. Cette mesure est en train de se mettre en place en Wallonie. De nombreux Bruxellois possèdent en Wallonie des terrains destinés à la sylviculture. Une harmonisation avec la Wallonie est souhaitable.

La semaine prochaine, le ministre espère pouvoir déposer le projet. Cette mesure globale devrait entrer en vigueur, tout comme la proposition sur les cohabitants, le 1er janvier 2003.

Le ministre ajoute que les fonctionnaires du ministère fédéral des Finances qui ont mis sur papier les réformes pour les autres Régions ont aussi conseillé la Région bruxelloise. Les propositions tiennent compte de l'accord de gouvernement et des objectifs du PRD.

Enfin, on a essayé de tenir compte dans la mesure du possible des sensibilités et des suggestions des commissaires.

Le ministre rappelle que dès l'année dernière, le gouvernement avait décidé de faire avancer la proposition de Mme Anne-Sylvie Mouzon.

M. Eric André remercie le ministre pour sa présentation. Certains éléments avaient déjà transpiré dans la presse. Il était donc intéressant d'écouter d'abord le ministre. Les propositions du ministre méritent un large soutien.

Mevr. Brigitte Grouwels dankt eveneens de minister. Is het mogelijk om iets meer te vertellen over het financieel effect van de voorgestelde maatregelen? Dit zou de geesten kunnen doen evolueren. Is de minister in zijn overdenkingen al verder gegaan in de richting van andere fiscale hervormingen en in hoeveel tijd denkt de minister dat hij daarover iets zal kunnen zeggen? In de kranten kon men reeds een aantal elementen hierover lezen. Het is merkwaardig dat de commissarissen in de pers dingen vernemen vooraleer die in de commissie werden uiteengezet.

Mevr. Brigitte Grouwels verduidelijkt dat zij deze vragen stelt zonder enige polemische bijbedoelingen. Anderzijds is het wel polemischer vast te stellen dat vandaag nog een reeks nieuwe amendementen worden neergelegd, niet alleen door de oppositie maar ook door de meerderheid. Hierdoor wordt het parlementair werk ongetwijfeld vertraagd.

De heer Olivier de Clippele hoopt dat ieder lid een toelichting zal kunnen geven bij zijn voorstel en dat de commissieleden dus op gelijke voet behandeld zullen worden. Hij neemt akte van het feit dat het voorstel van mevrouw Anne-Sylvie Mouzon samen met het regeringsontwerp besproken zal worden. Men zal natuurlijk moeten wachten op de instemming van de regering om een beslissing te nemen over de andere voorstellen.

De Voorzitter meent dat de heer Olivier de Clippele zich vergist.

De heer Stéphane de Lobkowicz komt terug op de verlaging van de tarieven voor de gezinswoning. De huizen zijn duurder in Brussel dan daarbuiten en de Brusselaars worden dus benadeeld door het feit dat ze in Brussel wonen. De commissieleden hebben moeten glimlachen toen hij het over de bosbouw had. De nalatenschappen van mensen die landbouwgronden bezitten waarop een bos aangeplant is, zijn soms zeer groot. Laten we dezelfde maatregel invoeren als in Wallonië. Men moet weten dat een landhuis vaak naast de bossen in kwestie ligt.

De vermindering van de belastbare gedeelten in de zijlijn wordt als vanzelfsprekend voorgesteld. De spreker meent dat de huidige tarieven hoog zijn. Hij geeft enkele voorbeelden en wijst op de gevolgen die de inflatie zou hebben.

De heer Rudi Vervoort herinnert eraan dat er over het voorstel over de samenwonenden reeds een jaar geleden een akkoord gesloten is binnen de regering. De andere Gewesten zijn ons geweest vóór geweest. Dit dossier verder uitstellen is slecht voor het imago van het Gewest. De andere fiscale dossiers hebben niets te maken met het dossier van de samenwonenden. Men heeft nog tijd om de tarieven te herzien. De kwestie van de samenwonenden moet nu behandeld worden. De spreker vindt dat dit dossier niet aan andere dossiers gekoppeld mag worden. Het is een tactische blunder om te denken dat de socialistische fractie meer toegevingen zal doen.

Mme Brigitte Grouwels remercie également le ministre. Est-il possible d'en dire un peu plus sur les répercussions financières des mesures proposées? Cela pourrait faire évoluer les mentalités. Le ministre a-t-il déjà envisagé d'autres réformes fiscales et dans combien de temps pense-t-il pouvoir nous en informer? On a déjà pu lire dans les journaux certaines informations sur ce sujet. Il est étonnant que les commissaires lisent dans la presse des informations avant qu'elles n'aient été exposées en commission.

Mme Brigitte Grouwels précise qu'elle pose ces questions sans aucune intention polémique. Par contre, il est plus polémique de constater qu'une nouvelle série d'amendements sont encore déposés aujourd'hui non seulement par l'opposition mais aussi par la majorité, ce qui ralentit sans conteste le travail parlementaire.

M. Olivier de Clippele espère que chacun pourra présenter sa proposition, ce qui mettra les commissaires sur pied d'égalité et comprend que la proposition de Mme Anne-Sylvie Mouzon sera examinée concomitamment avec le projet qui sera déposé par le gouvernement. Bien entendu, il faut attendre l'accord du gouvernement pour se prononcer sur les autres propositions.

La Présidente pense que M. Olivier de Clippele se trompe.

M. Stéphane de Lobkowicz revient sur l'idée d'une baisse des taux pour la maison familiale. Les maisons sont plus chères à Bruxelles qu'en province et les Bruxellois sont pénalisés rien que par le fait d'y habiter. Les commissaires ont souri lorsqu'il s'agissait de sylviculture. Les successions de gens qui disposent de terrains à cultiver transformés en bois sont souvent importantes. Prévoyons les mêmes mesures qu'en Wallonie. Il faut savoir que souvent, une maison de campagne jouxte les bois en question.

La diminution des tranches en ligne collatérale est présentée comme allant de soi. L'orateur estime que le taux actuel est élevé. Il donne quelques exemples, tout en rappelant les effets futurs de l'inflation.

M. Rudi Vervoort rappelle que la proposition sur les cohabitants fait l'objet d'un accord au sein du gouvernement depuis un an. La Région est dépassée par les autres Régions. Retarder ce dossier donne une mauvaise image. Les autres dossiers fiscaux n'ont rien à voir avec celui des cohabitants. Il sera toujours temps de revoir les taux. La question des cohabitants doit être traitée maintenant. L'orateur pense qu'il ne faut pas essayer de coupler ce dossier à d'autres. C'est une mauvaise tactique que de croire que le groupe socialiste sera plus conciliant.

Ook al zou er een akkoord zijn binnen de regering over andere dossiers zoals het geval is met het voorstel over de samenwonenden, dan nog is het niet zeker dat er een parlementaire meerderheid gevonden wordt om die goed te keuren.

De heer Benoît Cerexhe begrijpt dat de heer Rudi Vervoort het niet eens is met de minister.

De heer Rudi Vervoort antwoordt dat hij daarentegen vreest dat het niet de minister is die geen steun meer krijgt. Wat gebeurt er indien het probleem van de belastbare gedeelten waarover de heer Stéphane de Lobkowicz het had, niet in het regeringsontwerp staat? De problemen uitstellen bewijst dat men de geschillen niet kan oplossen.

De heer Christos Doulkeridis neemt akte van de verklaring van de minister. De spreker verdedigt de agenda en verwijst naar de onderzoeken die de regering gevraagd heeft ingevolge de Lambermontakkoorden. Deze onderzoeken manen het Gewest tot voorzichtigheid aan en wijzen op het gevaar van de fiscale concurrentie en de delocalisatie.

Deze onderzoeken wijzen op het gevaar van na-aperij. Een harmonisering, in de zin van een verlaging, zou de manoeuvreerruimte van alle overheden beperken. Het Hoofdstedelijk Gewest beschikt nu al over te weinig middelen om in zijn behoeften te voorzien.

De minister houdt rekening met de ultimatus van de enen en de anderen, terwijl hij er beter zou aan doen uit te gaan van de onderzoeken in kwestie.

De heer Benoît Cerexhe is het eens met de vaststelling van de heer Christos Doulkeridis. Het gevaar bestaat dat de inkomsten verminderen en Brussel zal daar als eerste de nadelen van ondervinden. De fiscale maatregelen moeten in het stadsproject passen. Het parlementaire werk wordt niet ernstig genomen. Heel wat ideeën uit de uiteenzetting van de minister zijn goed. Men moet wel nagaan hoe die uitgevoerd moeten worden. Alle dossiers zijn met elkaar verbonden: het dossier van de samenwonenden hangt af van een initiatief van de regering over de fiscaliteit in het algemeen. Het debat moet uitgesteld worden.

De heer Jean-Luc Vanraes is geschrokken door het abstract karakter van de gevoerde discussies. Uit de dagdagelijkse praktijk blijkt dat er kapitaalvluchten zijn vanuit Brussel. Binnen een aantal jaar zal Brussel een sociaal kerkhof zijn. Een geheel aan maatregelen dringt zich op. Zowel de minister als de parlementsleden hebben belangrijk werk verricht. De bevolking dient hierover ingelicht te worden.

Het voorstel van mevrouw Anne-Sylvie Mouzon, waarover een zekere consensus bestaat, kan niet los gezien worden van de algemene problematiek van de successierechten. Uit een vergelijkende studie met Frankrijk blijkt dat de

Quand bien même il y aurait un accord au sein du gouvernement sur d'autres dossiers comme c'est le cas pour la proposition sur les cohabitants, rien ne dit qu'il se trouvera une majorité parlementaire pour les approuver.

M. Benoît Cerexhe comprend que M. Rudi Vervoort désavoue le ministre.

M. Rudi Vervoort répond qu'au contraire, il craint que ce ne soit le ministre qui soit désavoué. Quid si le problème des tranches fiscales dont a parlé M. Stéphane de Lobkowicz ne figure pas dans le projet du gouvernement? Renvoyer les problèmes à plus tard dénote une incapacité à gérer les différends.

M. Christos Doulkeridis prend acte de la déclaration du ministre. L'orateur défend l'ordre du jour et fait référence aux études commandées par le gouvernement suite aux accords du Lambermont. Ces études appellent la Région à la prudence et identifient le danger de la concurrence fiscale et de la délocalisation.

Ces études mettent en garde contre le suivisme. Une harmonisation vers le bas limiterait la marge de manœuvre de tous les pouvoirs publics. Par rapport à ses besoins, la Région bruxelloise est déjà sousfinancée.

Le ministre travaille par rapport aux ultimatus des uns et des autres, alors qu'il faudrait se baser sur les études en question.

M. Benoît Cerexhe partage le constat fait par M. Christos Doulkeridis. Il existe un risque de définancement et Bruxelles sera la première à être préjudiciée. Les mesures fiscales doivent s'accorder au projet de ville. Le travail parlementaire est dévalorisé. De nombreuses idées du discours du ministre sont bonnes. Encore faudra-t-il voir quelles en sont les modalités. Tout est dans tout: le dossier des cohabitants dépend d'un signal du gouvernement sur la fiscalité en général. Il convient d'ajourner le débat.

Le caractère abstrait des discussions choque M. Jean-Luc Vanraes. La pratique quotidienne montre l'évasion des capitaux depuis Bruxelles. Dans quelques années, Bruxelles sera un cimetière social. Un ensemble de mesures s'imposent. Tant le ministre que les parlementaires ont accompli un important travail. La population doit en être informée.

La proposition de Mme Anne-Sylvie Mouzon, qui rencontre un certain consensus, ne peut pas être examinée en dehors du problème général des droits de succession. Une étude comparative avec la France montre que les réper-

fiscale gevolgen aanzienlijk zijn. Als men de toestand in Brussel met die in Parijs vergelijkt dan zou men na 1½ jaar 1.500 gelijkgestelde samenwonenden hebben.

Op 1 januari 2003 moet de bevolking op basis van een reeks uitgewerkte voorstellen kunnen beslissen om al dan niet in het Gewest te komen wonen.

In Brussel zijn er meer opbrengsthuisen dan elders. Hoe kan men de eigenaars hiervan naar Brussel trekken? Maatregel per maatregel uitwerken is voor de burger ondoorzichtig.

De heer Eric André meent dat de verruiming van de discussie het debat over de samenwonenden niet vooruit helpt. De regeling van de werkzaamheden voorzag in de oprichting van werkgroepen, maar men is daarvan afgeweken. De chronologische volgorde is ook niet geëerbiedigd. Het is echter tijd om een discriminatie af te schaffen. De definitie van samenwonenden die mevrouw Anne-Sylvie Mouzon voorstelt, is te beperkt. Men moet daarover van gedachten wisselen. Aangezien het wetboek der successie-rechten nu openligt, is het normaal dat de commissieleden er wijzigingen willen in aanbrengen. Vandaar het belang van een verklaring. Op die manier kunnen deze amendementen ingetrokken worden.

De heer Serge de Patoul meent dat men alle fiscale discriminaties moet afschaffen. Het zou beter geweest zijn mocht de regering daartoe een allesomvattend ontwerp ingediend hebben. De berichten van de regering zijn positief.

De Voorzitter herinnert eraan dat een voorstel uit de verschillende voorstellen gekozen is en dat er beslist werd dit prioritair te behandelen samen met de amendementen van de regering.

De heer Christos Doulkeridis meent dat men het spel van de fiscale concurrentie moet spelen. Men moet fiscale cadeaus kunnen geven maar op een wel doordachte wijze. De heer Jean-Luc Vanraes heeft naar het Franse voorbeeld verwezen. Gaat het om dezelfde doelgroep als in België? De mensen die in Frankrijk het « Pacte civil de solidarité » gesloten hebben, zijn echte samenwonenden, terwijl in België de definitie ruimer is, onder andere onder druk van de CD&V. De situaties zijn dus niet vergelijkbaar. De Ecolofractie heeft het over de echte samenwonenden. Indien men zich beperkt tot de ongehuwd samenwonende koppels, zal de maatregel inderdaad op zeer weinig mensen betrekking hebben.

Verskillende leden hebben het overigens gehad over de belastingontwijking. Op welke cijfers baseert men zich om te zeggen dat die het gevolg is van de bestaande fiscale bepalingen en bijvoorbeeld niet van de kwaliteit van het leven in Brussel?

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon herinnert eraan dat de regeling van de wettelijke samenwoning tot nu toe nog niet

cussions fiscales sont considérables. Si on compare la situation de Bruxelles avec celle de Paris, on aurait 1.500 cohabitants assimilés après un an et demi.

Il faut que le 1er janvier 2003 la population puisse décider de venir ou non habiter dans la Région sur la base d'une série de propositions soigneusement mises au point.

A Bruxelles, les maisons de rapport sont plus nombreuses qu'ailleurs. Comment attirer à Bruxelles les propriétaires de ces maisons? Elaborer une mesure à la fois est une méthode peu transparente pour le citoyen.

M. Eric André pense qu'élargir la réflexion ne fait pas avancer le débat sur les cohabitants. L'ordre des travaux, qui comprenait la mise en place de groupes de travail, n'a pas été respecté. L'ordre chronologique n'a pas été respecté non plus. Mais il est temps d'abolir une discrimination. La définition des cohabitants que propose Mme Anne-Sylvie Mouzon est un peu restrictive. Le débat permettra d'en discuter. Puisque le code des droits de succession est ouvert, il est normal que des commissaires souhaitent y apporter des modifications. D'où l'importance d'une déclaration. Cela permettra de retirer ces amendements.

M. Serge de Patoul estime qu'il faut s'attaquer à toutes les discriminations fiscales. Il eût été préférable d'avoir un projet qui émane du gouvernement reprenant l'ensemble de la problématique. Les indications du gouvernement sont positives.

La Présidente rappelle qu'une proposition a été sortie du lot et qu'il a été décidé de la traiter de manière prioritaire en reprenant les amendements du gouvernement.

M. Christos Doulkeridis pense qu'il faut jouer dans un jeu de concurrence fiscale. Il faut savoir faire des cadeaux fiscaux mais de manière réfléchie. M. Jean-Luc Vanraes a cité l'exemple français. Est-ce que cela concerne le même public qu'en Belgique? En France, les « pacsés » sont des vrais cohabitants, alors qu'en Belgique, la définition est plus large, entre autres sous la pression du CD&V. Les situations ne sont donc pas comparables. Le groupe Ecolo vise les vrais cohabitants. Si l'on s'en tient aux seuls concubins, la mesure touchera en effet peu de personnes.

Par ailleurs, plusieurs membres ont évoqué l'évasion fiscale. Sur quels chiffres se base-t-on pour affirmer qu'elle existe déjà en raison des dispositifs fiscaux existants et non pas en raison de la qualité de vie à Bruxelles?

Mme Anne-Sylvie Mouzon rappelle que le régime de la cohabitation légale n'a, à ce jour, pas connu de succès

veel succes gehad heeft. De heer Jean-Luc Vanraes zegt dat de regeling in Frankrijk een groot succes is en dat er dus fiscale gevolgen zullen zijn in België. Het succes van de wettelijke samenwoning zou afhangen van de verlaging van de tarieven van de successierechten. In dat geval zou de regeling niet tot alle samenwonenden uitgebreid moeten worden, maar beperkt moeten worden tot de ongehuwd samenwonenden. De belastingen hebben een herverdelende functie. De grote onrechtvaardigheid is dat de belasting op de inkomsten uit arbeid veel hoger is dan de belasting op de inkomsten uit onroerende en roerende goederen. Het is deze onrechtvaardigheid die bestreden moet worden ! Dat betekent dat men de successierechten niet mag verminderen. Er moeten meer belastingen gegeven worden op de inkomsten uit roerende goederen. Vandaag worden daar bijna geen belastingen op geheven en als dat gebeurt is er geen controle en wordt er gefraudeerd.

De minister meent dat er de jongste maanden degelijk werk is geleverd. De besprekingen zijn nuttig aangezien de minister op die manier de standpunten van iedereen beter leert kennen. Men mag niet zeggen dat de maatregelen niet coherent zijn. Dat is nu juist het nut van de gevraagde onderzoeken. De minister somt enerzijds de maatregelen op die de jongste maanden genomen zijn en anderzijds wijst hij erop dat de aanslagvoet inzake de onroerende voorheffing niet gewijzigd werd. De registratierechten moeten nog besproken worden. Nooit heeft het Gewest zoveel fiscale maatregelen in zo'n korte periode ingevoerd.

In het onderzoek van de Facultés Saint-Louis worden de volgende opmerkingen gemaakt :

- Door de fiscale autonomie kan men beter rekening houden met de voorkeur van de inwoners. De fiscale maatregelen houden bijvoorbeeld zoveel mogelijk rekening met het GewOP en het stadsproject.
- De fiscale autonomie versterkt de autonomie van de Gewesten. De minister wenst een budgettair neutrale operatie.
- De fiscale autonomie kan leiden tot fiscale concurrentie en een Gewest mag niet alleen rekening houden met zijn eigen situatie. Het Hoofdstedelijk Gewest is het kleinste Gewest en bevindt zich in het centrum. Bovendien is het aandeel van de gewestbelastingen hoger (50 %) dan in de andere Gewesten.

De doelstellingen van de regering zijn duidelijk. De Regering wenst een evenwichtig fiscaal beleid waarbij rekening gehouden wordt met de specifieke kenmerken van het Gewest, het regeerakkoord en de wijzigingen in de andere Gewesten. Men moet de fundamenten leggen van een eigen Brussels fiscaal systeem.

Het fiscaal beleid moet :

- het huisvestingsbeleid versterken;

retentissant. M. Jean-Luc Vanraes dit que le succès est grand en France et qu'il y aura donc un impact fiscal en Belgique. Le succès de la cohabitation légale dépendrait de la diminution des droits de succession, auquel cas il ne faudrait pas l'étendre à tous les cohabitants mais seulement aux concubins. L'impôt a une fonction redistributive. La grande injustice c'est que l'impôt sur les revenus du travail est beaucoup plus élevée que l'impôt sur les revenus immobiliers et mobiliers. C'est cette injustice-là qu'il faut combattre ! Et cela implique que l'on ne réduise pas les droits de succession. Il faut fiscaliser davantage les revenus mobiliers qui, à ce jour, ne sont pratiquement pas fiscalisés et s'ils les sont, sans contrôle et font l'objet de fraude.

Le ministre pense que ces derniers mois, un travail remarquable a été fait. Les discussions sont utiles puisqu'elles permettent au ministre de mieux comprendre les points de vue de chacun. Il est faux de dire que les mesures manquent d'unité. C'est précisément l'utilité des études commandées. Le ministre énumère les mesures prises les derniers mois. Il n'a pas été touché au précompte immobilier. Il faudra encore discuter des droits d'enregistrement. Jamais la Région n'a mis en œuvre autant de mesures fiscales en une si brève période.

L'étude des facultés Saint-Louis formule les considérations suivantes :

- L'autonomie fiscale permet de mieux répondre aux préférences des habitants. Ainsi, les mesures fiscales tiennent autant que possible compte du PRD et du projet de Ville.
- L'autonomie fiscale accroît l'autonomie des Régions. Le ministre veut rester dans un cadre budgétaire neutre.
- L'autonomie fiscale peut aller de pair avec un risque de concurrence fiscale et une Région ne peut pas seulement tenir compte de ses propres spécificités. La Région bruxelloise étant la plus restreinte, et située au centre, c'est encore plus le cas en ce qui la concerne. De plus, la proportion des impôts régionaux est la plus forte (50 %) comparé à d'autres Régions.

Les objectifs du gouvernement sont clairs. Une politique fiscale équilibrée qui tient compte des spécificités de la Région, de l'accord du gouvernement et des modifications dans les autres Régions. Il faut jeter les bases de la bruxellisation de notre système fiscal.

La politique fiscale doit :

- renforcer la politique du logement;

- het Gewest aantrekkelijker maken voor de middelgrote inkomens;
- binnen de grenzen van de Brusselse begrotingsmogelijkheden blijven en bij voorkeur budgettair een neutrale operatie zijn.

De minister antwoordt op de vraag van mevrouw Brigitte Grouwels dat uit de situatie in Vlaanderen blijkt dat ramingen zinloos zijn omdat er persoonlijke beslissingen meespelen.

De inkomsten uit successierechten in het Brussels Gewest vertonen een tandbeweging. In 1996 stegen deze inkomsten met 16,2 %. In 1997 daalden deze inkomsten met 14,5 %. In 1998 stegen deze inkomsten met 29,3 %. In 1999 daalden ze met 4,6 %. In 2000 stegen ze met 27,3 %. In 2001 daalden ze met 10,1 %.

In totaal is er een lichte stijging. In de overige Gewesten is de situatie even wisselvallig, maar men stelt steeds een stijging van de inkomsten uit successierechten vast. Vlaanderen heeft een aantal maatregelen ingevoerd zonder de gevolgen ervan te kennen. Het Hoofdstedelijk Gewest kan en moet hieruit leren.

De minister is er zich van bewust dat sommige vroeger aangekondigde maatregelen soms tot minder inkomsten zullen leiden. Dat is het geval met de vermindering van de successierechten in rechte lijn. De inkomsten uit de successierechten in de zijlijn zullen stijgen, aangezien het hier sneller om hogere belastbare gedeelten gaat.

Bepaalde schommelingen zijn onvermijdelijk. Dit zal het geval zijn wanneer een aanzienlijke nalatenschap komt open te vallen.

De Voorzitter dankt de minister dat hij een tipje van de sluier heeft opgelicht. Dat getuigt van respect voor het Parlement. De Voorzitter vraagt de indieners van de voorstellen de ratio van hun teksten uiteen te zetten.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon verwijst naar de nota die door haar fractie rondgedeeld is en vraagt dat die als bijlage bij het verslag gevoegd wordt (zie bijlage 2).

De minister laat opmerken dat de Raad van State binnen drie dagen een advies gegeven heeft aan de Waalse regering, toen die vroeg of de uitsluiting van samenwonenden die geen ongehuwd koppel vormen een discriminatie zou zijn.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon verduidelijkt dat de aandacht van de Raad van State werd gevestigd op dit specifieke probleem, toen hij het Waalse decreet onderzocht. Hij heeft geen enkel bezwaar van deze strekking geformuleerd.

De minister voegt hieraan toe dat deskundigen in verschillende adviezen wijzen op beperkingen die door het

- rendre la Région attrayante pour les revenus moyens;
- être menée dans le cadre budgétaire bruxellois, de préférence neutre.

A Mme Brigitte Grouwels, le ministre répond que l'expérience de la Flandre apprend que toute estimation est vaine puisque des décisions personnelles interviennent.

Les recettes des droits de succession dans la Région bruxelloises évoluent en dent de scie. En 1996, ces recettes ont augmenté de 16,2 % puis baissé de 14,5 % en 1997. En 1998, elles ont augmenté de 29,3 % puis baissé de 4,6 % en 1999. En 2000, elles ont augmenté de 27,3 % puis baissé de 10,1 % en 2001.

Au total, il s'agit d'une légère augmentation. Dans les autres Régions on constate la même volatilité, mais on constate toujours une augmentation des recettes des droits de succession. La Flandre a mis en place une série de mesures sans en connaître l'impact. La Région bruxelloise peut et doit profiter de cette expérience.

Des mesures annoncées précédemment, le ministre est conscient qu'elles entraîneront parfois une baisse de recettes. C'est le cas de la diminution des droits de succession en ligne directe. Il y aura une augmentation des recettes pour les collatéraux puisqu'ils se retrouveront plus rapidement dans des tranches plus élevées.

Certaines variations sont inévitables. C'est le cas lorsqu'une succession relativement importante vient à s'ouvrir.

La Présidente remercie le ministre d'avoir dévoilé des pistes de réflexion. C'est faire preuve de respect pour le Parlement. La Présidente invite les auteurs des propositions à en présenter l'économie générale.

Mme Anne-Sylvie Mouzon se réfère à la note qui a été distribuée par son groupe et souhaite que cette note soit annexée au rapport. (voir annexe 2)

Le ministre fait remarquer que lorsque le gouvernement wallon a consulté le Conseil d'Etat pour savoir s'il y avait discrimination à exclure les cohabitants non-concubins, cet avis a été donné en trois jours.

Mme Anne-Sylvie Mouzon précise que l'attention du Conseil d'Etat a été spécialement attirée sur cette question à l'occasion de l'examen du décret wallon et le Conseil d'Etat n'a formulé aucune objection de cet ordre.

Le ministre ajoute que dans divers avis suivants, des experts signalent des restrictions qui pourraient être sanc-

Arbitragehof nietig verklaard zouden kunnen worden om redenen van niet objectieve discriminatie tussen de verschillende wettelijk samenwonenden.

De heer Rudi Vervoort legt uit dat de volle adoptie van personen ouder dan 18 jaar verboden is om belastingontwijking te voorkomen. Men moet de fiscale billijkheid afwegen tegenover wettelijke levensomstandigheden. Men mag zich niet beroepen op discriminatie om maatregelen op te leggen die de belastingontduiking zullen vergemakkelijken.

De heer Eric André meent dat als men de discussie over de discriminaties begint, men die tot op het einde moet voeren.

De heer Rudi Vervoort meent dat bepaalde discriminaties gewettigd zijn en een verschillende behandeling verantwoord is. Een oom en een neef leven niet als koppel samen. Wat gebeurt er indien deze oom verschillende neven heeft en er één van bevoorrecht ?

De minister herhaalt dat voor een soortgelijk geval een zelfde belasting geheven moet worden. Het is niet mogelijk om een onderscheid te maken tussen de wettelijk samenwonenden.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon herinnert eraan dat haar voorstel betrekking heeft op de heteroseksuele en homoseksuele samenwonende koppels. Aangezien het moeilijk is vast te stellen wie een samenwonend koppel vormt en wie niet, sluit haar voorstel aan bij het federale wettelijke stelsel van de samenwonenden en heeft het enkel betrekking op de niet gehuwde samenwonende koppels.

– **Uiteenzetting van de indiener van het voorstel nr. A-264/1 – 2001/2002**

De heer Olivier de Clippele leest een uittreksel uit het vonnis van het Hof van Beroep van Brussel dat in het jongste nummer van het « Recueil général de l'enregistrement ».

« (...) FL, geboren op 6 juni 1917 adopteert een meisje ML samen met zijn eerste echtgenote, waarvan hij scheidt. Hij wordt weduwnaar van zijn tweede echtgenote, stelt een testament op, op 14 december 1972, waarin hij zijn neef PH als algemene legataris aanwijst. Hij wordt vervolgens bevriend met het echtpaar M.

Gelet op het feit dat gedurende deze vriendschap, (14 jaar) de echtgenoten steeds gezorgd hebben voor de persoon FL die een zwakke gezondheid had en die gedurende weken voor hem gezorgd hebben in hun caravan aan de Belgische kust. (...) »

Het is onmogelijk om de mensen een leefpatroon op te leggen. Het leven is niet zoals men dat moreel gezien altijd zou willen. De wetgever moet aandacht hebben voor alle vormen van zorg en van samenwonen. Ongeveer 12 jaar geleden heeft men de kaderleden van de christelijke vak-

tionnées par la Cour d'Arbitrage pour des raisons de discrimination non objective entre les différents cohabitants légaux.

M. Rudi Vervoort explique que l'adoption plénière a été interdite aux personnes du plus de 18 ans afin d'éviter l'évasion fiscale. Il faut mettre en balance l'équité fiscale et la prise en compte de situations de vie légitimes. Il ne faut pas utiliser le concept de discrimination dans le seul but de faire passer des mesures qui permettront d'éluder plus facilement l'impôt.

M. Eric André estime qu'une fois ouverte la discussion sur les discriminations, il faut l'ouvrir complètement.

M. Rudi Vervoort pense que certaines discriminations sont légitimes et demandent un traitement différent. Un oncle et un neveu ne vivent pas en couple. Que penser si cet oncle a plusieurs neveux et en favorise un seul ?

Le ministre répète qu'un cas similaire doit bénéficier d'un impôt similaire. Il n'est pas possible de distinguer entre les cohabitants légaux.

Mme Anne-Sylvie Mouzon rappelle que sa proposition vise les concubins hétérosexuels et homosexuels. Comme il est difficile d'établir qui est concubin ou non, sa proposition se raccroche au régime légal fédéral des cohabitants et reprend uniquement les concubins.

– **Exposé de l'auteur de la proposition n° A-264/1 – 2001/2002**

M. Olivier de Clippele lit un extrait d'un arrêt de la Cour d'Appel de Bruxelles publié dans le dernier numéro du Recueil général de l'Enregistrement :

« (...) FL né le 06/06/1917 adopta une fille ML avec sa première épouse dont il divorça, qu'il fut veuf de sa seconde épouse, rédigea un testament le 14/12/1972 par lequel il institua son neveu PH légataire universel et se lia ensuite d'amitié avec les époux M.

Attendu que tout au long de cette amitié (14 années) les époux M s'occupèrent de la personne FL dont la santé était déficiente, qui le prit ainsi en charge pendant de longues semaines dans leur caravane à la côté belge. (...) »

Il est impossible de mettre les gens dans un moule préétabli. Les situations ne sont pas celles que l'on peut souhaiter moralement. Toutes les formes de prise en charge et de vie en commun doivent pourtant faire l'objet de l'attention du législateur. Il y a 12 années de cela environ, on a

bonden een vragenlijst voorgelegd. In die tijd was er sprake van de invoering van een belasting op het kapitaal. 90 % van de ondervraagde personen waren daar voorstander van. 90 % van deze personen waren gekant tegen een verhoging van de successierechten. De successierechten zijn de minst populaire belasting. Hoe kan men die doen aanvaarden? De Centrale Administratie voor Financiën zegt dat 80 % van het roerend kapitaal op wettige of onwettige wijze aan de successierechten ontsnapt. Deze rechten kunnen tot 80 % bedragen. Vlaanderen heeft afzonderlijke tarieven ingevoerd voor de belasting op roerend goed om de belastinggrondslag te verbreden. De opbrengst van de belasting is daarna verhoogd. Wie zich beter organiseert belegt in het buitenland en betaalt niets. De Belgische Staat geeft zelf staatsleningen uit aan toonder. Geen enkele socialistische minister protesteert. Waarom Schatkistbons aan toonder? Niet om te ontsnappen aan de roerende voorheffing die liberatoir is! De Staat gaat op deze manier te werk om de erfgenamen van bescheiden bezitters de kans te geven aan de successierechten te ontsnappen.

Waarom hebben de ongehuwd samenwonende koppels recht op aanvaardbare tarieven en moeten anderen die niet het geluk gehad hebben kinderen te hebben of die door het lot in een andere toestand verkeren, successierechten betalen die tot 80 % gaan? De successierechten moeten afhankelijk gemaakt worden van de draagkracht.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon antwoordt dat het niet de erflater is die de successierechten betaalt. Het feit dat er al dan niet kinderen zijn heeft daar niets mee te maken.

De heer Olivier de Clippele repliceert dat ieder persoon die het geduld gehad heeft om zijn vermogen te behouden of te sparen ernaar streeft dit vermogen door te geven. Men moet de wil van de erflater respecteren. In België net zoals in Japan wordt het meest gespaard. Dat maakt deel uit van onze traditie, ook bij de mensen met een bescheiden inkomen.

De heer Rudi Vervoort begrijpt niet waarom volgens de heer de Clippele een persoon die heel zijn leven vrijgezel geweest is en zelfs misantroop is op dezelfde manier behandeld moet worden als een getrouwd persoon met kinderen.

De heer Olivier de Clippele stelt de vraag of het verantwoord is een belastingtarief te hanteren van 8 tot 80 % op grond van toevallige omstandigheden. Een percentage van 8 tot 30 % is een minder flagrante discriminatie. De discriminatie tussen de personen die de gepaste maatregelen nemen is nog flagranter: ofwel betaalt men 0 % ofwel 80 %. Wanneer men op het einde van zijn leven niet meer de mogelijkheid heeft om erfgenamen in rechte lijn te hebben, is men verplicht maatregelen te nemen. Men krijgt vaak het advies om het grondgebied waar deze hoge belastingen geheven worden te verlaten. Men moet een evenwicht vinden tussen een billijke belasting en de belastingontwijking.

De totale ontvangsten uit grote vermogens in het Gewest (meer dan 1 miljoen EUR) stellen niet veel voor. Men kan

interrogé les cadres des syndicats chrétiens. C'était à l'époque où l'on parlait d'instaurer un impôt sur le capital. 90 % des personnes interrogées y étaient favorable. 90 % de ces personnes étaient pourtant défavorables à l'augmentation des droits de succession. Les droits de succession sont l'impôt le plus impopulaire. Comment le faire accepter? L'Administration centrale des Finances dit que 80 % du capital mobilier échappe légalement ou illégalement aux droits de succession. Ces droits peuvent monter jusqu'à 80 %. La Flandre a instauré une tarification séparée en matière de taxation mobilière afin d'augmenter la base taxable. La rentabilité de l'impôt est devenue meilleure. Celui qui s'organise mieux met ses avoirs à l'étranger et ne paye rien. L'Etat belge émet lui-même des emprunts d'Etat au porteur. Aucun ministre socialiste ne proteste. Pourquoi des bons du Trésor au porteur? Pas pour échapper au précompte mobilier qui est libératoire! L'Etat procède de cette manière pour permettre aux héritiers des petits porteurs d'échapper aux droits de succession.

Pourquoi donner aux concubins une fiscalité acceptable et obliger ceux qui n'ont pas eu la chance d'avoir des enfants ou parce que les circonstances de la vie les ont placés dans une situation différente, à payer des droits de succession qui vont jusqu'à 80 %? Il faut faire porter les droits de succession en fonction de la capacité contributive.

Mme Anne-Sylvie Mouzon répond que ce n'est pas le défunt qui paye les droits de succession. Le fait qu'il ait ou non eu la chance d'avoir des enfants n'a rien à voir.

M. Olivier de Clippele rétorque que toute personne qui a eu la patience de conserver son patrimoine ou d'épargner se préoccupe de pouvoir le transmettre. Il faut respecter cette volonté du défunt. La Belgique est avec le Japon le pays au monde qui connaît le taux d'épargne le plus important. Cela fait partie de nos traditions, même parmi les revenus modestes.

M. Rudi Vervoort ne comprend pas pourquoi selon M. Olivier de Clippele, une personne qui a été toute sa vie célibataire et même misanthrope doit être traitée de la même manière qu'une personne mariée avec des enfants.

M. Olivier de Clippele pose la question de savoir s'il est justifié d'avoir un taux de taxation allant de 8 à 80 % en vertu d'éléments aléatoires. Aller de 8 % à 30 % est une discrimination moins flagrante. La discrimination entre ceux qui s'organisent est encore plus flagrante: elle va de 0 à 80 %. Quand, au crépuscule de sa vie, on n'a plus la possibilité d'avoir des héritiers en ligne directe, on est obligé de s'organiser. Souvent on conseille alors de quitter le territoire fort taxé. Il faut trouver l'équilibre entre un juste impôt et l'évasion fiscale.

Les recettes globales des gros patrimoines (plus de 1 million EUR) pour la Région sont dérisoires. Nous sommes

hier spreken over een symbolische belasting of een doctrinaire belasting. In bepaalde Europese staten worden de belastingen afgeschaft. Dat is ook het geval in de Verenigde Staten. De heer G. W. Busch is van plan om de successierechten te verminderen. Belastingen heffen uit doctrinaire overwegingen is van een andere eeuw.

Het organiseren van een gewestelijke belastingontwikkeling kost veel geld. De kosten en de rompslomp worden afgewogen tegenover de belasting. Indien die aanvaardbaar zijn, wordt de belasting betaald. Men moet dus wikken en wegen. De belastingplichtige kan zijn verblijfplaats, zijn zetel, enz. kiezen. Forbes-magazine stelt vast dat België de vierde plaats binnen de OESO bekleedt op het vlak van de tarieven van de successierechten (na Zweden, Spanje en Frankrijk).

ANHYP en Stadim hebben onderzoeken gedaan naar de prijzen van de gebouwen. In 1978 bedroeg de prijs van een middelgrote woning 1,3 miljoen BEF. In 2001 was dat 3,1 miljoen BEF. Dat is een stijging met 138 %. Van 1978 tot 2001 is de index met 111% gestegen. In Brussel is de prijs van de woning van 2 miljoen BEF tot 4,8 miljoen BEF gestegen, een verhoging met 224 %, of het dubbele van de index. Sinds 1978 (de laatste operatie inzake successierechten dateert van 1977) hebben wij geen indexering meer van de schalen meer gehad. Als men rekening houdt met de index en met de stijging van de prijzen van de gebouwen, stelt men voor een middelgrote woning die door een erfgenaam in rechte lijn geërfd wordt een verhoging met 259 % vast, hoewel de prijsindex 111 % bedraagt.

Mocht men de Vlaamse regeling toepassen waarbij men in de nalatenschap de erfdelen in rechte lijn samenvoegt, zou dit een vergissing zijn want de belasting is dezelfde ongeacht of er 1 of 4 neven zijn. Men moet tegelijk de « splitsing » doorvoeren tussen het onroerend vermogen en het roerend vermogen. Anders creëert men een ongunstig sociaal klimaat voor de mensen die in Brussel wonen en die geen afstammelingen in rechte lijn hebben of die geen wettelijk samenwonende zijn. Het is daarom dat de heer Olivier de Clippele het standpunt van de regering wil kennen alvorens zich uit te spreken over het voorstel van mevrouw Dupuis.

– Vervolg van de algemene bespreking

Volgens de heer Christos Doulkeridis kan het debat alleen maar ideologisch zijn. De grenzen zijn bereikt zodra een maatregel inefficiënt wordt. Men moet denken aan de solidariteit tussen de generaties en nagaan hoe overdrachten mogelijk zijn tijdens het leven. Men moet overwegen om leeftijdsgrenzen in te voeren.

Men heeft het gehad over de Verenigde Staten. De spreker is meer te vinden voor de regelingen in Zweden, Spanje en Frankrijk. Dat zijn landen die een evenwichtig maatschappijmodel hebben.

dans la situation d'un impôt symbolique ou doctrinaire. Dans certains états européens, on est en train de supprimer les impôts. C'est aussi le cas des Etats-Unis. M. G. W. Bush a l'intention de baisser les droits de succession. Vouloir taxer pour des raisons de doctrine, c'est se tromper de siècle.

L'organisation d'un système d'évasion fiscale légale coûte cher. Le coût et les ennuis sont mis en balance avec l'impôt et si celui-ci est acceptable, il sera payé. Un impôt, ça se négocie. Le contribuable a le choix de sa résidence, de son siège social, etc. Le magazine Forbes a placé la Belgique comme 4e pays de l'OCDE en matière de taux de droits de succession (après la Suède, l'Espagne et la France).

ANHYP et Stadim ont fait des études sur le prix des immeubles. En 1978, le prix d'une habitation moyenne était de 1,3 million BEF; en 2001, 3,1 millions BEF. C'est une augmentation de 138 %. De 1978 à 2001, l'index a évolué de 111 %. A Bruxelles, l'habitation est passée de 2 millions BEF à 4,8 millions BEF, c'est une augmentation de 224 % soit le double de l'index. Depuis 1978 (la dernière opération sur les droits de succession date de 1977) nous n'avons plus eu d'indexation des barèmes. Conjugée d'une part avec l'index, et d'autre part avec l'augmentation des prix des immeubles, l'habitation moyenne héritée par un héritier en ligne directe donne une augmentation de 259 %, alors que l'indice des prix est de 111 %.

Prendre le système de la Flandre, où l'on globalise dans la masse successorale les émoluments en ligne directe serait une erreur, la taxation est la même qu'il y ait 1 ou 4 neveux. Il faut introduire en même temps le « splitting » entre le patrimoine immobilier et mobilier. Sans cela on crée un climat social réhibitoire pour ceux qui habitent Bruxelles et qui n'ont pas de descendants directs ou de cohabitants légaux. C'est pour cela que M. Olivier de Clippele souhaite connaître la positions du gouvernement avant de prendre position sur la proposition de Mme Dupuis.

– Suite de la discussion générale

M. Christos Doulkeridis pense que le débat est inévitablement idéologique. Les limites sont atteintes dès qu'une mesure devient inefficace. Dans un souci de solidarité intergénérationnelle, il faut également réfléchir aux modes de transmission pendant le vivant. Il faudrait penser à mettre en place des limites d'âge.

On a cité l'exemple des Etats-Unis. L'orateur se reconnaît mieux dans les exemples de la Suède, de l'Espagne et de la France, pays qui offrent un modèle de société global et équilibré.

De heer Olivier de Clippele vraagt zich af hoe men de uitgaven van de Staat denkt te financieren.

De heer Eric André legt uit dat de Staat zoals beschreven door de heer Doulkeridis gefinancierd wordt door de sociale bijdragen en niet door de successierechten. De belastingen op roerende goederen zijn het hoogst in de Verenigde Staten. De sociale zekerheid is een totaal andere kwestie.

De heer Christos Doulkeridis stelt vast dat de PRL-FDF-fractie geen vermogensbelasting voorstelt, hoewel de heer Olivier de Clippele zopas verklaard heeft dat 90 % van de kaderleden van de CSC voorstander zouden zijn van een vermogensbelasting. Er moet eerst een discussie gevoerd worden over een billijke fiscaliteit. Vervolgens kan men nagaan hoe men de belastingen op roerend goed en de belasting op onroerend beter in evenwicht kan brengen.

De heer Eric André is van oordeel dat het hier niet gaat om de morele verantwoording van de belasting, maar wel om de efficiëntie van de belasting. Om redenen van efficiëntie moet ons systeem herzien worden.

De minister herinnert eraan dat België één van de hoogste spaarquota ter wereld heeft. Er zijn dus veel kleine vermogens. Deze vermogens werden gespaard uit inkomens uit arbeid die al zwaar belast zijn. Men raakt dus erg snel aan de middeninkomens.

De heer Stéphane de Lobkowicz meent dat het soms beter is om aanvaardbare successierechten te betalen om problemen te voorkomen. De handgift is een realiteit en wordt niet belast. Een van de problemen met goederen in het buitenland, is dat men die moeilijk kan terugbrengen naar het land wanneer men die nodig heeft. Door zijn geld in het buitenland te beleggen kan men ook de voorbehouden erfdelen omzeilen. Is dit een courant probleem ?

De heer Olivier de Clippele antwoordt dat voor een handgift geen schriftelijk bewijs vereist is. Wanneer hierover betwisting rijst, is het goed een schriftelijk bewijs te hebben.

De spreker antwoordt aan de heer Doulkeridis dat hij een ordonnantie voorbereidt met de heer de Patoul over de schenkingenrechten.

– **Uiteenzetting van de indiener van het voorstel nr. A-267/1 – 2001/2002**

De heer Jean-Luc Vanraes is in zijn voorstel vertrokken van de economische werkelijkheid. In onze hoofdstad komen steeds meer mensen van niet-Belgische oorsprong wonen. Ook deze mensen denken na over de nalatenschap. Er wordt aan fiscale shopping gedaan. Een welvarend Gewest kan een maximum aan sociale hulp bieden. Om de welvaart te behouden moet het Gewest zich concurrentieel opstellen.

M. Olivier de Clippele se demande comment on entend financer les dépenses de l'Etat.

M. Eric André explique que les cotisations sociales et non les droits de succession permettent de financer un Etat tel que décrit par M. Christos Doulkeridis. La fiscalité mobilière est la plus lourde aux Etats-Unis. La protection sociale doit faire l'objet d'un tout autre débat.

M. Christos Doulkeridis constate que le groupe PRL/FDF n'avance pas de proposition d'impôt sur la fortune, alors que M. Olivier de Clippele vient de dire que 90% des cadres CSC seraient favorables à l'impôt sur la fortune. Il faut d'abord une discussion sur une fiscalité équitable. On peut discuter ensuite de la façon d'instaurer plus d'équité entre la fiscalité mobilière et la fiscalité immobilière.

M. Eric André pense que le problème n'est pas celui de la moralité de l'impôt, mais bien celui de l'efficacité de l'impôt. L'efficacité nous amène à revoir notre système.

Le ministre rappelle que la Belgique connaît un des taux d'épargne les plus élevés au monde. Les petits patrimoines sont donc nombreux. Ces patrimoines se sont constitués en épargnant sur les revenus du travail, qui sont déjà lourdement taxés. On touche donc très rapidement aux revenus moyens.

M. Stéphane de Lobkowicz est d'avis qu'on peut préférer s'acquitter de droits de succession raisonnables pour éviter les soucis. Le don manuel est une réalité et aucun droit n'est perçu à cette occasion. Un des problèmes avec des biens à l'étrangers, c'est qu'on éprouve des problèmes à les rapatrier en cas de besoin. Avoir son argent à l'étranger permet aussi de contourner les parts d'héritage réservées. Ce problème est-il courant ?

M. Olivier de Clippele répond que le don manuel n'exige pas un écrit. Lorsque le titre est contesté, il est bon d'avoir un écrit.

A M. Doulkeridis, l'orateur répond qu'il est en train de préparer une ordonnance avec M. Serge de Patoul sur les droits de donations.

– **Exposé de l'auteur de la proposition n° A-267/1 – 2001/2002**

Dans sa proposition, M. Jean-Luc Vanraes est parti de la réalité économique. Les personnes d'origine non belge sont toujours plus nombreuses à venir s'établir dans notre capitale. Elles réfléchissent aussi à leur succession. On se livre au shopping fiscal. Une Région prospère peut offrir une aide sociale maximale. Pour rester prospère, une Région doit être concurrentielle.

Men moet de fiscale concurrentie blokkeren door onze specificiteit te benutten. Zoals in vele andere grootsteden zijn er in ons Gewest veel opbrengstwoningen die eigendom zijn van mensen van buiten het Gewest. Een studie hierover maken was niet gemakkelijk. Minister Didier Reynders heeft hiertoe de nodige hulp geboden. Aan de hand van een speciaal computerprogramma kon het Kadaster zeggen hoeveel niet-Brusselaars een onroerend goed hebben in Brussel : er zijn 237.875 privé-eigendommen waarvan meer dan 50.000 eigendom zijn van niet-Brusselaars. Dit is dus meer dan 20 %. Vastgoedvennootschappen werden hier buiten beschouwing gelaten. Deze eigenaars overlijden buiten het Gewest en betalen daar hun successierechten. Zou men die mensen niet kunnen aanzetten om in Brussel te komen wonen of om er een adres te komen nemen ?

Men stelt vast dat de waarde van het onroerend goed in Brussel sneller gestegen is dan in Vlaanderen of Wallonië. Wie een laag inkomen heeft en een woning erft die zo enorm in waarde steeg, kan ze niet betrekken omwille van de hoge erfenisrechten. Nochtans moet men jonge gezinnen aantrekken. Vandaar het belang om de belastingscategorieën te herzien. Het voorstel bevat een aantal ideeën die met Vlaanderen verschillen doordat een vrijwaring wordt gegeven van successierechten voor de laagste categorieën. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen roerende en onroerende goederen voor de nalatenschap. Een derde aanmoediging bestaat erin om personen die hun goederen ter beschikking stellen van sociale woningbureaus of OCMW's, enz. eveneens een vermindering van de erfrechten toe te kennen.

Deze voorstellen komen tegemoet aan een reeks vaststelling gemaakt door de Raad van State. Op 30 april 1998 stelde de Raad van State dat de progressie van de successierechten niet aangepast is aan de geldontwaarding en dat de tariefverschillen in sommige gevallen bijzonder hoog zijn (in het voorstel worden broers en zusters, neven en nichten gelijkgesteld). Tenslotte stelt de Raad van State dat het relatieve gewicht van de successierechten op de overdracht van het vastgoedvermogen in vergelijking met een andere beleggingsvorm zo groot is dat op middenlange termijn de te verwachten resultaten van het gewestelijk huisvestingsbeleid in het gedrang komen.

Als men de eigenaars ertoe kan aanzetten in Brussel te komen wonen en zij er in de 5 jaar die voorafgaan aan hun overlijden blijven, zullen ze ook belastingen afdragen aan het Gewest. De fiscale vermindering waartoe het voorstel leidt, zal moeilijker liggen dan bij het voorstel van de minister omdat er twee nieuwe fiscale verminderingen worden ingevoegd. Wel dient men te rekenen op een positief effect van een eventuele aanzuigingskracht van de voorgestelde maatregelen.

– Vervolg van de algemene bespreking

De heer Rudi Vervoort stelt vast dat de indieners van de voorstellen een ander doel hebben dan het gelijkstellen van

Il faut arrêter la concurrence fiscale en mettant à profit notre spécificité. Il y a dans notre Région, comme dans beaucoup d'autres grandes villes, de nombreuses maisons de rapport qui appartiennent à des personnes habitant hors de la Région. Réaliser une étude sur le sujet n'a pas été facile. Le ministre Didier Reynders a offert l'aide nécessaire à cet effet. Le Cadastre a pu communiquer, grâce à un programme informatique spécifique, le nombre de non-Bruxellois qui possèdent un immeuble à Bruxelles : il y a 237.875 propriétés privées dont plus de 50.000 appartiennent à des non-Bruxellois, soit plus de 20 %. Il n'a pas été tenu compte des sociétés immobilières. Ces propriétaires décèdent hors de la Région et y payent leurs droits de succession. Ne pourrait-on pas inciter ces personnes à venir habiter à Bruxelles ou à y prendre une adresse ?

On constate que la valeur de l'immeuble a augmenté plus vite à Bruxelles qu'en Flandre ou en Wallonie. Quand on a un revenu modeste et qu'on hérite d'un logement dont la valeur a crû à ce point, on ne peut pas s'y installer parce que les droits de succession sont élevés. Or, nous devons attirer des jeunes ménages, d'où l'intérêt de revoir les catégories d'imposition. La proposition comporte une série d'idées qui diffèrent de la Flandre parce qu'on instaure une exonération des droits de succession pour les catégories les plus basses. On ne fait pas de différence, dans la succession, entre les meubles et les immeubles. Un troisième incitant consiste à accorder également une réduction des droits de succession aux personnes qui mettent leurs biens à la disposition des agences immobilières sociales ou des CPAS, etc.

Ces propositions font suite à une série de constatations faites par le Conseil d'Etat. Le Conseil d'Etat a indiqué le 30 avril 1998 que la progression des droits de succession n'était pas adaptée à l'érosion monétaire et que les différences de tarif étaient particulièrement élevées dans certains cas (dans la proposition, frères et sœurs et neveux et nièces sont mis sur un même pied). Enfin, le Conseil d'Etat avance que les droits de succession liés au transfert du patrimoine immobilier pèsent d'un tel poids relatif par rapport à d'autres formes de placement qu'il pourrait hypothéquer à moyen terme les résultats escomptés de la politique régionale en matière de logement.

Si on peut inciter les propriétaires à venir habiter à Bruxelles et à y rester les cinq dernières années qui précèdent leur décès, ils paieront aussi des impôts à la Région. La réduction fiscale à laquelle mène la proposition sera moins évidente que dans la proposition du ministre, parce qu'on introduit deux nouvelles réductions fiscales. Mais il faut tenir compte de l'effet positif de l'éventuelle force d'attraction que pourraient créer les mesures proposées.

– Suite de la discussion générale

M. Rudi Vervoort constate que les auteurs de propositions visent autre chose que l'harmonisation des droits de

de successierechten voor de samenwonenden en de gehuwde koppels. De heer Jean-Luc Vanraes wil de jonge koppels terug naar Brussel halen, ongeacht of zij gehuwd zijn of niet. Het voorstel van de heer de Clippele heeft eveneens een ruimere strekking. Dit debat is dus van een andere aard. Het is dus belangrijk om de bestaande discriminatie af te schaffen zonder een band te leggen met andere discriminaties.

De spreker herinnert aan de afspraken die op het ogenblik van de besprekingen en de goedkeuring van het kijken luistergeld gemaakt zijn. Er is toen overeengekomen om het voorstel over de samenwonenden goed te keuren. De evaluatie van de belasting is uiteindelijk goedgekeurd. Er is tenslotte gevraagd om geen andere voorstellen dan betreffende de samenwonenden in te dienen en een algemeen debat over de fiscaliteit te houden.

De spreker neemt akte van het feit dat men de belofte van een stemming vóór Pasen niet nakomt.

De heer Eric André is het eens met de heer Rudi Vervoort over een aantal punten. Alle dossiers zijn gekoppeld. Op de agenda worden twee andere voorstellen gekoppeld aan het voorstel van mevrouw Mouzon. In afwachting van het regeringsontwerp zal de bespreking van de andere voorstellen onvermijdelijk aan actualiteitswaarde verliezen. Men moet redelijk blijven in zijn beoordeling over de standpunten van de anderen. Zijn fractie had kunnen vragen om de bespreking over het voorstel betreffende de samenwonenden en de bespreking van het regeringsontwerp te koppelen alvorens zijn voorstellen of amendementen in te trekken.

De minister zegt dat het voor de regering in haar geheel gemakkelijker zou zijn mochten de meerderheidspartijen niet opnieuw amendementen indienen.

De heer Rudi Vervoort stelt de vraag wie het eerst amendementen heeft ingediend.

De heer Eric André herinnert eraan dat bepaalde amendementen ingetrokken kunnen worden na de verklaring van de regering.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon voegt eraan toe dat dit alleen maar kan op voorwaarde dat de regering die niet voor haar rekening neemt.

De heer Rudi Vervoort herinnert eraan dat de regering het begrip van samenwonenden geleidelijk uitgebreid heeft. Op anderhalf jaar tijd zijn de standpunten van de enen en de anderen veranderd. Wat belangrijk is, is dat de tekst eindelijk goedgekeurd wordt en dat het Geest een initiatief neemt voor de nieuwe samenlevingsvormen.

Volgens de heer Benoît Cerexhe eindigt het debat zoals het begonnen is. De discussie was interessant maar het probleem is niet opgelost. De spreker overloopt de opmerkin-

succession entre les cohabitants et les couples mariés. M. Jean-Luc Vanraes parle de ramener des jeunes couples, qu'ils soient mariés ou pas. La proposition de M. Olivier de Clippele a également une portée plus large. Ce débat est donc d'une autre nature. D'où l'importance d'enrayer la discrimination existante sans interférences avec d'autres discriminations.

L'orateur rappelle ce qui était convenu lors de la discussion et du vote sur la redevance radio-télé. Il était convenu de voter la proposition sur les cohabitants. L'évaluation de la taxe a finalement été acceptée. Enfin, il y avait la revendication de ne plus déposer d'autres propositions que celle sur les cohabitants et de tenir un débat global sur la fiscalité.

L'orateur prend acte du fait qu'on ne respecte pas la promesse d'un vote avant Pâques.

M. Eric André a bien entendu M. Rudi Vervoort et le suit sur un certain nombre de points. Tout est bien en tout. A l'agenda, deux autres propositions sont couplées à la proposition de Mme Anne-Sylvie Mouzon. En attendant le projet du gouvernement, l'examen des autres propositions va inévitablement perdre de son actualité. Il faut rester raisonnable dans la manière d'apprécier les positions de chacun. Son groupe aurait pu demander de coupler les débats sur la proposition relative aux cohabitants et le projet du gouvernement avant de retirer des propositions ou des amendements.

Le ministre indique qu'il serait plus facile pour l'ensemble du gouvernement que les partis de la majorité cessent de déposer de nouveaux amendements.

M. Rudi Vervoort pose la question qui a été le premier à déposer des amendements ?

M. Eric André rappelle que certains amendements sont susceptibles d'être retirés après la déclaration du gouvernement.

Mme Anne-Sylvie Mouzon ajoute que ce ne peut être qu'à condition de ne pas être repris à son compte par le gouvernement.

M. Rudi Vervoort rappelle qu'au fil du temps, le gouvernement a élargi la notion de cohabitants. En un an et demi, la position des uns et des autres a évolué. Ce qui importe, c'est que le texte soit enfin voté et que la Région donne un signal positif envers de nouvelles formes de vie en couple.

Pour M. Benoît Cerexhe, le débat se termine comme il a commencé. La discussion a été intéressante mais le problème n'est pas résolu. L'orateur rappelle et synthétise les

gen van de verschillende sprekers en vat ze samen. Een meer algemene discussie is onvermijdelijk.

De heer Christos Doulkeridis is het daar niet mee eens. Het is niet goed om een verklaring van de regering te vragen. Wij moeten niet wachten tot de regering alleen beslist.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon herinnert eraan dat de PS-fractie drie punten verdedigt :

1. Over het voorstel moet geen fiscaal debat gevoerd worden maar een maatschappelijk debat. Welke sociale en juridische erkenning moeten de homoseksuele en heteroseksuele samenwonende koppels krijgen ? De federale overheid heeft deze aangelegenheid geregeld binnen de grenzen van haar bevoegdheid. Het Gewest moet hetzelfde doen op haar bevoegdheidsgebied. De socialistische fractie vraagt dat de twee debatten apart gevoerd worden. Dat wil daarom niet zeggen dat ze chronologisch apart gevoerd moeten worden.
2. Men moet niet verwachten dat de socialistische fractie alles in het fiscale debat zou aanvaarden omdat zij een voorstel voor een maatschappelijk debat gedaan heeft.
3. Tijdens de bespreking van de agglomeratietaks is overeengekomen om het voorstel over de samenwonenden vóór Pasen goed te keuren. De bespreking over het algemene fiscale ontwerp zal plaatsvinden wanneer de regering een akkoord bereikt heeft. Volgens de minister heeft deze algemene bespreking niet enkel betrekking op de successierechten. Om een reeks kleine maatregelen te voorkomen, is een algemene benadering noodzakelijk.

Indien men deze werkwijze niet volgt, ondanks alle dubbelzinnigheden in het debat, stevent men recht op een belangrijke crisis af. De verklaringen van de socialistische fractie zijn altijd duidelijk geweest. Men heeft ongelijk om dat niet te geloven.

De minister antwoordt dat het niet is omdat men een globale discussie wil dat men enkel nog fiscale maatregelen kan nemen in een globale package deal. Dit zou nefast zijn voor het Gewest.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon herhaalt haar opmerkingen. De regering moet zich uitspreken over de twee besprekingen, maar de akkoorden die tijdens de goedkeuring van het kijk- en luistergeld bereikt zijn mogen niet ondergeschikt gemaakt worden aan andere eisen inzake fiscaliteit.

De heer Benoît Cerexhe vindt het tijd om een meerderheidsvergadering te beleggen.

De heer Eric André vraagt om zelfbeheersing. Het is normaal dat de oppositie het niet eens is met de meerder-

propos des différents orateurs. Une discussion plus globale est inévitable.

M. Christos Doulkeridis ne partage pas ce point de vue. C'est une mauvaise chose de demander une déclaration du gouvernement. N'attendons pas que le gouvernement décide seul.

Mme Anne-Sylvie Mouzon rappelle que le groupe PS soutient 3 choses :

1. La proposition relève non pas d'un débat fiscal mais d'un débat de société. Quel type de reconnaissance sociale et juridique faut-il conférer aux concubins homosexuels et hétérosexuels ? Le niveau fédéral a réglé cette matière dans la sphère de sa compétence. Il appartient à la Région de faire de même dans la sphère de ses compétences. Le groupe socialiste demande que les deux débats soient découplés. Cela ne veut pas nécessairement dire découplés chronologiquement.
2. Il ne faut pas espérer que parce que le groupe socialiste a fait une proposition sur un débat de société, il acceptera tout dans le débat fiscal.
3. L'accord intervenu au moment de la discussion sur la taxe d'agglomération c'était d'adopter la proposition sur les cohabitants avant Pâques. La discussion sur le projet global fiscal aura lieu quand il y aura un accord au sein du gouvernement. Aux dires du ministre, cette discussion globale ne concerne pas seulement les droits de succession. Afin d'éviter un ensemble de petites mesures, il faut une approche globale.

Si les choses ne se passent pas ainsi, malgré toutes les ambiguïtés mises dans le débat, on ira au devant d'une crise majeure. Les déclarations du groupe socialiste ont toujours été claires à ce propos. On a tort de ne pas y croire.

Le ministre répond que le fait de vouloir une discussion globale n'implique pas qu'on ne puisse plus prendre de mesures fiscales que dans un « package deal ». Cette façon de faire serait néfaste pour la Région.

Mme Anne-Sylvie Mouzon réitère ses propos. Les deux débats doivent faire l'objet d'une discussion au sein du gouvernement, mais il ne faut pas subordonner les accords intervenus lors du vote de la redevance radio télé aux autres revendications en matière de fiscalité.

M. Benoît Cerexhe pense qu'il est temps d'organiser une réunion de majorité.

M. Eric André croit qu'il faut se ressaisir. Il est normal que l'opposition ne se retrouve pas dans les accords de la

heidsakkoorden. Iedereen kan niet nageleefde akkoorden aanhalen. Er staan drie voorstellen op de agenda. Moet men overgaan tot de stemming ?

De heer Rudi Vervoort is daartoe bereid. Tijdens deze zittingsperiode moeten er nog twee begrotingen goedgekeurd worden. De begroting 2005 zal in andere omstandigheden goedgekeurd worden. Ment moet nagaan wat de gevolgen zijn van de fiscale initiatieven voor de begroting. Door een budgettair neutrale operatie zal men de prioritaire beleidskeuzes voortzetten.

De heer Christos Doulkeridis wijst op de verantwoordelijkheid van de volksvertegenwoordigers die geweigerd hebben om zich bij de huidige meerderheid aan te sluiten. De spreker is bereid om een positieve bijdrage te leveren tot het debat.

3. Bespreking van 18 april 2002

De minister deelt mee dat de regering op 18 april heeft ingestemd met een precies tijdschema voor de beslissingen die met betrekking tot de fiscale hervormingen genomen moeten worden. De regering heeft de minister van Financiën ermee belast vergaderingen met de betrokken kabinetten te organiseren over een allesomvattende fiscale hervorming, onder meer van de successie- en de registratierechten. De regering zou dan op 20 juni 2002 de ontwerpen van ordonnantie in eerste lezing kunnen behandelen. De hervorming heeft de volgende krachtlijnen :

- Ze mag geen gevolgen voor de begroting hebben;
- Ze moet de aanslagvoeten en de tarieven van de successierechten vereenvoudigen;
- Ze moet verwijzen naar het regeerakkoord en naar het GewOP om het voor de gezinnen aantrekkelijker te maken om in het Gewest te wonen.

In de weken na 20 juni 2002 zullen de adviesraden en de Raad van State geraadpleegd worden. De commissie voor de financiën zou die ontwerpen moeten kunnen bespreken in september of oktober 2002.

De Voorzitter herinnert eraan dat de commissies vóór de opening van het parlementaire jaar kunnen bijeenkomen.

De minister besluit dat alle bestanddelen van die hervorming vanaf 1 januari 2003 van kracht zouden zijn.

Namens de MR-fractie is de heer Eric André ingenomen met dit akkoord tot hervorming van de successie- en registratierechten. Zoals afgesproken, kan het voorstel betref-

majorité. Chacun peut évoquer des accords non tenus. Il y a trois propositions à l'ordre du jour. Faudra-t-il procéder au vote ?

M. Rudi Vervoort est prêt à passer au vote. Dans cette législature, il y a encore deux budgets à voter. Le budget 2005 sera voté dans une autre configuration. Il faut mesurer les effets des initiatives fiscales sur le budget. La neutralité budgétaire permettra de continuer à mener les politiques prioritaires.

M. Christos Doulkeridis mesure la responsabilité des députés qui ont refusé de participer à la majorité actuelle. L'orateur offre ses services pour faire avancer le débat.

3. Discussion du 18 avril 2002

Le ministre annonce que le gouvernement a pris acte le 18 avril d'un timing précis concernant les décisions à prendre en matière de réformes fiscales. Il a chargé le ministre des Finances d'organiser des intercabineaux à propos d'une réforme fiscale globale concernant entre autres les droits de succession et les droits d'enregistrement. Ceci devrait permettre au gouvernement d'avoir une première lecture des projets d'ordonnance le 20 juin 2002. Les éléments clef de la réforme sont les suivants :

- Elle doit être budgétairement neutre;
- Elle doit simplifier les taux et les tarifs des droits de succession;
- Elle doit se référer à l'accord du gouvernement et au PRD de manière à rendre la Région plus attrayante de sorte que des ménages y établissent leur maison familiale.

Dans les semaines suivant le 20 juin 2002, les conseils consultatifs et le Conseil d'Etat seront consultés. La commission des Finances devrait pouvoir débattre des ces projets dans le courant du mois de septembre ou d'octobre 2002.

La Présidente rappelle que les commissions peuvent se réunir avant la rentrée parlementaire.

Le ministre conclut que la date d'entrée en vigueur serait, pour tous les éléments de cette réforme, le 1er janvier 2003.

M. Eric André se réjouit au nom du groupe MR de cet accord. Il porte sur la révision des droits de succession et des droits d'enregistrement. Comme convenu, cet accord

fende de samenwonenden dankzij dit akkoord verder behandeld worden, mits de amendementen van de regering aangenomen worden.

De MR-fractie is niet alleen ingenomen met het feit dat dit voorstel een discriminatie die iedereen wenste af te schaffen, wegwerkt, maar ook met het feit dat de successierechten tegen 1 januari 2003 grondig hervormd zullen worden. Men moet zich aanpassen aan de evolutie in de samenleving en aan de nieuwe fiscaliteit ingevolge de wetten die de bevoegdheden van de Gewesten uitbreiden. De stadsvlucht moet beperkt worden en de gezinnen moeten ertoe aangemoedigd worden om zich in het Brussels Gewest te vestigen en er een pand te kopen. Bijgevolg moet het vrijgestelde bedrag voor de kleine nalatenschappen verhoogd worden, moeten de successierechten in rechte lijn verminderd worden en moeten de belastingschijven en de tarieven voor alle belastingplichtigen vereenvoudigd worden. Ten slotte moet er een einde worden gemaakt aan de discriminatie van kinderen uit een ander huwelijk.

De MR-fractie zal erop toezien dat het bereikte akkoord daadwerkelijk toegepast wordt.

De heer Christos Doulkeridis laat zich niet in de luren leggen door de zopas afgelegde verklaring. De PRF/FDF-fractie eiste vóór het paasreces een verklaring over de essentie van de hervorming. De minister heeft enkel een algemene verklaring over een tijdschema afgelegd. De spreker is echter ingenomen met het akkoord. De discriminatie van de samenwonenden moet snel afgeschaft te worden. Anderhalf jaar later zit men terug bij het uitgangspunt: het akkoord van de regering, maar ditmaal met instemming van het Parlement.

De meerderheid is verantwoordelijk voor dit vertragsmanoeuvre. De Brusselaars mogen tevreden zijn dat de regering goed blijft werken, hoewel ze constant geconfronteerd wordt met interne spanningen.

De heer Eric André wijst erop dat de regering ook uitdrukkelijk beslist heeft om de wetgeving inzake successierechten te wijzigen.

De heer Benoît Cerexhe merkt op dat ze de aard van die wijziging echter niet toegelicht heeft.

De heer Eric André repliceert dat de minister een voorstel ter tafel heeft gebracht. De oppositie kent niet alle aspecten van het bereikte akkoord.

De heer Christos Doulkeridis wijst erop dat er vanmorgen niets beslist is over de indexering van de schijven, over de kleine nalatenschappen of over de vermindering van de successierechten in rechte lijn. Dat is allemaal op de lange baan geschoven. Zijn fractie zal op dezelfde manier deelnemen aan de fiscale besprekingen als aan het debat over de samenwonenden.

permet, moyennant les amendements du gouvernement, d'avancer sur la proposition concernant les cohabitants.

Au-delà de cette avancée qui élimine une discrimination que chacun s'accorde à vouloir supprimer, le groupe MR se réjouit qu'une modification en profondeur des droits de succession pourra avoir lieu pour le 1er janvier 2003. Il faut s'adapter aux évolutions de la société et à l'environnement fiscal né des lois de régionalisation. Il faut limiter l'évasion urbaine et encourager les ménages à venir s'installer en Région bruxelloise et à y acquérir un bien. Il faut donc augmenter le montant exonéré pour les petites successions, diminuer les droits de succession en ligne directe et simplifier les tranches d'impôts et les tarifs pour l'ensemble des contribuables. Enfin, il faut mettre fin à la discrimination qui frappe les enfants d'un autre lit.

Le groupe MR sera vigilant quant à la mise en œuvre effective de l'accord intervenu.

M. Christos Doulkeridis n'est pas dupe de la déclaration qui vient d'être faite. Le PRL/FDF exigeait avant les vacances de Pâques une déclaration sur le fond. Le ministre a seulement fait une déclaration générale sur un calendrier. L'orateur se réjouit néanmoins de l'accord intervenu. Il fallait éliminer rapidement la discrimination qui frappait les cohabitants. Un an et demi plus tard, on se trouve au point de départ: l'accord du gouvernement, mais maintenant assorti d'un accord du Parlement.

La majorité est responsable de ce freinage. Les Bruxellois peuvent se réjouir que le gouvernement continue à fonctionner, bien qu'il soit constamment mobilisé par des tensions internes.

M. Eric André précise que le gouvernement a aussi explicitement décidé de modifier la législation en matière de droits de succession.

M. Benoît Cerexhe note que le sens de la modification n'a pourtant pas été indiqué.

M. Eric André rétorque que le ministre a mis une proposition sur la table. L'opposition ignore tous les tenants de l'accord intervenu.

M. Christos Doulkeridis rappelle que rien n'a été décidé le 18 avril sur l'indexation des tranches, sur les petites successions ou sur la diminution des droits de succession en ligne directe. Tout cela est reporté aux calendes grecques. Son groupe participera aux discussions fiscales au même titre qu'il l'a fait pour le débat sur les cohabitants.

De heer Olivier de Clippelle herinnert eraan dat de MR-fractie vroeger een voorstel had ingediend om de successierechten voor niet-gehuwde koppels af te stemmen op die voor gehuwde koppels. Het brengt bijgevolg geen aarde aan de dijk te beweren dat de ene partij meer dan de andere aandrong op het wegwerken van die discriminatie. De besprekingen gingen over iets anders. Alle gevallen van discriminatie ten gevolge van de toepassing van het Wetboek van de Successierechten, waarvan bepaalde aspecten sinds 1993 onder de bevoegdheid van de Gewesten vallen, dienden te worden besproken. Sinds 1 januari vallen alle aspecten van dit Wetboek volledig onder de bevoegdheid van de Gewesten. Het is dan ook normaal dat de bespreking een zekere vertraging heeft opgelopen.

Onder druk van de Brusselse rand zijn alle partijen voorstander van een verlichting van de successierechten. Vlaanderen heeft zijn successierechten al sinds 1995 verminderd. Die vermindering heeft geleid tot een verhoging van het aantal aangiften van activa en van de ontvangsten. Dat is een win/win-situatie.

Rekening houdend met het in de regering bereikte akkoord, zullen de ingediende amendementen ingetrokken worden, met uitzondering van een technisch amendement.

Mevrouw Brigitte Grouwels is opgetogen dat de regering een akkoord heeft bereikt. Het akkoord omvat zowel de successierechten in hun geheel als de registratierechten waarover zij een voorstel heeft neergelegd. De CD&V zal erop toekijken dat de voorziene timing wordt gehaald.

Mevrouw Brigitte Grouwels heeft ook een eigen voorstel over de successierechten dat deels de problematiek van de samenwonenden betreft.

De Voorzitter nodigt Mevrouw Brigitte Grouwels uit om dit voorstel reeds toe te lichten. Zij is immers de enige commissaris die dit nog niet heeft kunnen doen. Het stuk van het voorstel dat niet gekoppeld is aan de discussie van vandaag zal gevoegd worden bij het pakket dat – zoals minister Guy Vanhengel heeft aangekondigd – later aan de orde zal zijn.

– **Uiteenzetting van de indiener van het voorstel nr. A-271/1 – 2001/2002**

Mevrouw Brigitte Grouwels zegt dat haar voorstel gebaseerd is op drie elementen :

- Een aanpassing aan de gewijzigde sociologische context;
- Een vereenvoudiging van de erfenisrechten;
- Een tegemoetkoming aan wie in Brussel een onroerend goed verwerft.

M. Olivier de Clippelle rappelle que le groupe MR avait jadis déposé une proposition d'alignement des droits de succession des couples non mariés sur ceux des couples mariés. Il est donc stérile de dire qu'un parti était plus demandeur qu'un autre de la suppression de cette discrimination. L'objet des discussions était autre. Il fallait que l'ensemble des discriminations qui existent dans le Code des droits de succession dont les lois sont partiellement régionalisées depuis 1993, soit revu. Depuis le 1er janvier, ce Code est entièrement régionalisé. Dans ce contexte institutionnel, il est normal que le débat ait pris un certain retard.

Sous la pression de la périphérie bruxelloise, l'ensemble des partis est favorable à un réaménagement des droits de succession. La Flandre a déjà réduit ses droits de succession depuis 1995. Cette réduction a entraîné une augmentation des déclarations d'actifs et une augmentation des recettes. C'est une situation de « win/win ».

Compte tenu de l'accord intervenu au sein du gouvernement, et à l'exception d'un amendement technique, les amendements déposés seront donc retirés.

Mme Brigitte Grouwels est enchantée que le gouvernement soit parvenu à un accord. Cet accord comprend aussi bien les droits de succession dans leur ensemble que les droits d'enregistrement pour lesquels elle a déposé une proposition. Le CD&V veillera au respect du calendrier prévu.

Mme Grouwels a aussi déposé une proposition sur les droits de succession qui traite pour partie de la problématique des cohabitants.

La Présidente invite Mme Brigitte Grouwels à commenter dès à présent cette proposition. Elle est, en effet, la seule commissaire à n'avoir pu encore le faire. La partie de la proposition qui ne fera pas l'objet d'une discussion aujourd'hui sera jointe au package examiné ultérieurement, comme l'a annoncé le ministre Guy Vanhengel.

– **Exposé de l'auteur de la proposition n° A-271/1 – 2001-2002**

Mme Brigitte Grouwels déclare que sa proposition se base sur trois éléments :

- une adaptation à la modification du contexte sociologique;
- une simplification des droits de succession;
- une intervention en faveur de ceux qui acquièrent un immeuble à Bruxelles.

Ongeacht de samenlevingsvorm moet men gelijk behandeld worden. Deze gelijke behandeling moet tot uiting komen in de successierechten. Men kan zich er niet van afmaken door de categorie gehuwden te verruimen met de wettelijk samenwonenden. Anders vervalt men van de discriminatie in de andere. Er bestaan immers samenwonenden die hun samenleven niet wensen te formaliseren, noch in een huwelijk, noch in een wettelijk samenlevingscontract. Het voorstel ondervangt dit aangezien alle samenwonenden, ongeacht hun onderlinge relatie, worden gelijkgesteld. Voor wie niet gehuwd is of niet over een wettelijk samenlevingscontract beschikt, volstaat een periode van één jaar. Dit komt overeen met het amendement van de regering.

Het leek ook aangewezen om de wetgeving te vereenvoudigen. Momenteel zijn er vier categorieën van erfgenamen. (de rechte lijn en echtgenoten, broers en zusters, ooms/tantes neef/nichten, en alle andere). Het voorstel wil dit herleiden tot drie categorieën. (rechte lijn echtgenoten en samenwonenden, broers en zusters, alle anderen). Ook wil het voorstel het aantal tarieven per categorie erfgenamen verminderen.

Tenslotte omvat het voorstel ook de opsplitsing van de erfenis in roerende en onroerende goederen. Dit is het systeem zoals het in Vlaanderen wordt toegepast. Elke categorie wordt apart belast wat een fiscaal voordeel oplevert voor de erfgenaam. Dit systeem heeft onverwacht positieve effecten omdat men correcter zijn vermogen aangeeft.

Sinds jaren stimuleert het Gewest zijn inwoners tot het verwerven van een eigen woning. Het is logisch om dit door te trekken op fiscaal vlak en op het vlak van de successierechten.

Zoals de minister reeds heeft aangegeven, is het niet de bedoeling om een fiscale concurrentieslag aan te gaan met andere Gewesten. Het is evenmin de bedoeling om blindelings de belastingen te verminderen en zo het financieel evenwicht in gevaar te brengen. Wel moet het fiscaal beleid het sociaal demografisch evenwicht herstellen. Op termijn is de vermindering van dit evenwicht de grootste bedreiging voor het financiële en fiscale evenwicht van het Gewest.

De heer Alain Adriaens begrijpt niet wat deze uiteenzetting te maken heeft met de bespreking van het voorstel over de samenwonenden. Is mevrouw Brigitte Grouwels het eens met het standpunt van de meerderheid? Als haar voorstel over de samenwonenden gaat, dan kan ze toch gewoon amendementen indienen.

De Voorzitter herinnert eraan dat de andere commissieleden die soortgelijke voorstellen hadden ingediend, hun voorstellen hebben kunnen toelichten. Het is dus normaal dat mevrouw Brigitte Grouwels dat ook kan doen. De spreker is ingenomen met het bereikte akkoord. Na het zomerreces zullen de nog niet aan bod gekomen aspecten van de

On doit être traité de manière égale, indépendamment de la forme de cohabitation pour laquelle on a opté. Ce traitement égal doit se refléter dans les droits de succession. On ne peut pas se contenter d'élargir la catégorie des conjoints aux cohabitants légaux sinon on passe d'une discrimination à une autre. En effet, il existe des cohabitants qui ne souhaitent pas formaliser leur cohabitation par le mariage ni par un contrat de cohabitation légale. La proposition rencontre cette situation puisqu'elle met sur le même pied tous les cohabitants indépendamment de la relation qui les unit. Une période d'un an suffit à celui qui n'est pas marié ou qui ne dispose pas d'un contrat de cohabitation légale, ce qui rejoint l'amendement du gouvernement.

Il semblait également indiqué de simplifier la législation. Actuellement, il existe quatre catégories d'héritiers (ligne directe et époux, frères et sœurs, oncles/tantes et neveux/nieces, et toutes les autres personnes). La proposition veut les ramener à trois catégories (ligne directe, époux et cohabitants, frères et sœurs, et toutes les autres personnes). La proposition veut également réduire le nombre de tarifs par catégorie d'héritiers.

Enfin, la proposition prévoit de scinder l'héritage entre biens meubles et immeubles. C'est le système qui est appliqué en Flandre. Chaque catégorie est imposée séparément, ce qui donne un avantage fiscal à l'héritier. Ce système a des effets positifs insoupçonnés, parce qu'on déclare plus correctement son patrimoine.

La Région stimule depuis des années ses habitants à acquérir un logement personnel. Il est logique de poursuivre cette politique dans le domaine fiscal et dans le domaine des droits de succession.

Comme le ministre l'a déjà souligné, l'objectif n'est pas de concurrencer fiscalement les autres Régions. L'objectif n'est pas non plus de réduire aveuglément les impôts, ce qui menacerait l'équilibre financier. Mais la politique fiscale doit rétablir l'équilibre démographique et social. A terme, l'érosion de cet équilibre constitue la plus grosse menace pour l'équilibre financier et fiscal de la Région.

M. Alain Adriaens ne comprend pas en quoi cet exposé se rapporte à la discussion sur les cohabitants. Mme Brigitte Grouwels se rallie-t-elle au consensus de la majorité? Si sa proposition se rapporte aux cohabitants, Mme Brigitte Grouwels peut simplement déposer des amendements.

La Présidente rappelle que les autres commissaires qui avaient déposé des propositions jointes, ont eu l'occasion de les exposer. Il est donc normal que Mme Brigitte Grouwels puisse également le faire. L'oratrice s'est réjouie de l'accord intervenu. Dès la rentrée, les aspects non traités des propositions présentées seront joints à la discussion

ingediende voorstellen besproken worden tijdens het algemene debat over de fiscaliteit. Eindelijk lijkt de commissie vooruitgang te boeken met een voorstel !

Mevrouw Brigitte Grouwels bevestigt deze zienswijze en stelt dat zij haar voorstel niet eerder heeft kunnen toelichten omwille van technische redenen.

– Vervolg van de algemene bespreking

De heer Stéphane de Lobkowicz wijst erop dat ook hij zijn voorstel nog niet heeft kunnen toelichten, maar hij wenst dat vandaag niet te doen.

De spreker feliciteert de heer Eric André omdat hij zijn gezicht heeft kunnen redden. Wat kan hij zeggen over de verklaring van de minister ? Is dat alles ? De spreker is zeer teleurgesteld. De MR-fractie eiste een duidelijke verklaring over de voornemens van de regering met betrekking tot de dringende hervormingen van de successierechten. De verklaringen van 21 maart verbonden alleen de minister. De verklaring van vandaag gaat minder ver dan die verklaring, waarin om een blanco cheque werd gevraagd.

De spreker is vooral ontgoocheld omdat dat die verklaring is afgelegd door een VLD-minister. Deze partij was de laatste maanden heel actief in de strijd voor de liberale zaak. In dit dossier was de minister heel wat minder strijdlustig. Dat is een overwinning voor de socialisten en een nederlaag voor de liberalen.

Indertijd vroegen de socialisten om een vermindering van de successierechten voor de samenwonenden en vroegen de liberalen om de schijven te indexeren. De toenmalige afspraak is niet nagekomen.

Hoe kan men spreken van een budgettaire nuloperatie ? Als de successierechten voor de samenwonenden vermindert worden, moet dat elders gecompenseerd worden.

Volgens de heer Olivier de Clippele is dat niet noodzakelijk het geval. Hij wijst in dit verband op de situatie in Vlaanderen.

De heer Stéphane de Lobkowicz geeft toe dat die mogelijkheid bestaat. De erfopvolging tussen oom en neef valt echter binnen de werkingssfeer van het voorstel. De nalatenschap van een kinderloze oom die op zijn neven overgaat, wordt belast tegen 65% voor het gedeelte boven 7 miljoen BEF. Zeer weinig mensen betalen dat tarief. Voorts is het gevaarlijk om slechts in één enkele boedel te voorzien, aangezien de grote gezinnen daardoor benadeeld worden.

De Voorzitter wijst erop dat het geval van de neven waarop de heer Stéphane de Lobkowicz reeds gewezen heeft, later besproken zal worden.

globale sur la fiscalité. La commission semble enfin aboutir sur une première proposition !

Mme Brigitte Grouwels confirme cette opinion et indique qu'elle n'a pas pu expliquer sa proposition plus tôt pour des raisons techniques.

– Suite de la discussion générale

M. Stéphane de Lobkowicz rappelle que lui non plus, n'a pas encore eu l'occasion de présenter sa proposition, mais il ne souhaite pas le faire aujourd'hui.

L'orateur félicite M. Eric André pour avoir su sauver la face. Que dire à propos de la déclaration du ministre ? Est-ce tout ? L'orateur est extrêmement déçu. L'exigence du groupe MR était d'avoir une déclaration claire et nette sur les intentions du gouvernement en matière de réformes urgentes des droits de succession. Les déclarations du 21 mars engageaient seulement le ministre. La déclaration d'aujourd'hui est inférieure à cette déclaration qui équivalait à une demande de chèque en blanc.

Cette déception s'explique encore davantage par le fait que la déclaration vient d'un ministre VLD. Ce parti a montré les derniers mois qu'il était à la pointe des combats libéraux. Dans ce dossier-ci, le ministre a été nettement moins combatif. C'est une victoire socialiste et une défaite des libéraux.

A l'époque, il existait une demande socialiste de diminution des droits de succession pour les cohabitants et une demande libérale pour indexer les tranches. Le marchandage convenu à l'époque n'a pas été respecté.

Comment parler de neutralité budgétaire ? En diminuant les droits ici, il faudra bien les augmenter ailleurs.

M. Olivier de Clippele rappelle que cela n'est pas nécessairement le cas et rappelle le cas de la Flandre.

M. Stéphane de Lobkowicz reconnaît cette possibilité. Les successions entre oncle et neveu sont pourtant visées. L'héritage d'un oncle sans enfants allant à ses neveux est taxé à 65 % au-delà de 7 millions BEF. Très peu de gens paient ce taux trop élevé. Par ailleurs, il est dangereux de ne prévoir qu'une seule masse puisque cela pénalise les familles nombreuses.

La Présidente rappelle que le cas des neveux évoqué précédemment par M. Stéphane de Lobkowicz fera l'objet d'un débat futur.

De heer Eric André vindt dat de heer Stéphane de Lobkowicz soms goede ideeën heeft, maar dat hij overdrijft. Hij lijkt door de oppositiemicrobe gebeten.

De heer Benoît Cerexhe heeft gemerkt dat de heer Eric André zich niet op zijn gemak voelde toen hij zich verantwoordde. Hij heeft zich volledig gehouden aan de mededeling die de heer Ducarme deze namiddag heeft gedaan.

De regering moest in haar verklaring meedelen wat ze van plan is met de successierechten. De verklaring bepaalt er zich toe dat de regering de successierechten wil hervormen. De heer Eric André neemt daar vandaag genoeg mee. Waarom hebben we anderhalf jaar verloren? Waartoe dienden dan de voorstellen die de heer de Patoul tien jaar geleden heeft gedaan en die eerst behandeld zouden moeten worden?

Nu doet de MR een slechte zaak. Bovendien lijkt de MR de heer Stéphane de Lobkowicz als lid te verliezen. De liberalen en de socialisten lijken lijnrecht tegenover elkaar te staan. Het dossier over de samenwonenden is nochtans geen dossier van het hoogste belang.

De minister herinnert eraan dat de Brusselse regering de afschaffing van het kijk- en luistergeld heeft bekendgemaakt voordat Vlaanderen dat goedgekeurd heeft. Bovendien is het Gewest pas volledig bevoegd vanaf 1 januari 2002.

De Voorzitter vindt dat deze regering minder beloften doet dan de andere regeringen.

De heer Eric André vindt het normaal dat de oppositie garen spint bij meningsverschillen binnen de meerderheid en knarsetandt zodra er een akkoord is bereikt. De minister heeft de steun van de MR-fractie.

Ook de heer Rudi Vervoort is ingenomen met het bereikte akkoord. De houding van de oppositie is begrijpelijk, maar wel dubbelzinnig, aangezien ze voor het voorstel zal stemmen. De goedkeuring van de tekst over de samenwonenden was gekoppeld aan de goedkeuring van de afschaffing van het kijk- en luistergeld. Men kon zich niet inbeelden dat de regering vandaag volledig afgewerkte teksten voorlegt. De socialistische fractie en de ministers zullen het dossier aandachtig volgen. De aantrekkelijkheid van een Gewest hangt niet alleen af van de fiscaliteit.

De heer Jean-Luc Vanraes voelt zich beschaamd. De commissarissen hebben veel gewerkt om een aantal voorstellen te formuleren. Spelletjes over wie er nu gewonnen heeft, geven een slecht beeld aan de bevolking. Zij verwacht van de parlementsleden dat zij de wetten aanpassen aan de maatschappelijke evoluties en dat het Gewest leefbaar blijft doordat er voldoende middelen voorhanden zijn. In Vlaanderen heeft men herhaaldelijk de tekst gewijzigd.

M. Eric André pense que les idées de M. Stéphane de Lobkowicz ne manquent parfois pas de sens mais qu'elles sont exagérées. Il commence à avoir une pratique d'opposition.

M. Benoît Cerexhe a perçu la gêne qu'a eue M. Eric André à se justifier. Il s'agit de la lecture fidèle du communiqué qu'a fait M. Ducarme cet après-midi.

La déclaration du gouvernement devait porter sur ce qu'il comptait faire en matière de droits de succession. La déclaration se limite à dire que nous allons travailler et M. Eric André s'en contente aujourd'hui. Pourquoi avoir perdu un an et demi? Comment ne pas avoir une pensée émue pour M. de Patoul dont les propositions datent d'il y a 10 ans et qui devraient bénéficier de l'antériorité?

Aujourd'hui, le MR a fait une opération « loose/loose ». En outre, le MR semble perdre M. Stéphane de Lobkowicz. Les libéraux et les socialistes semblent diamétralement opposés. Le dossier sur les cohabitants n'est pourtant pas un dossier fondamental.

Le ministre rappelle que le gouvernement bruxellois a su faire publier la modification sur la redevance radio avant que la Flandre ne l'ait votée. De plus, la Région n'est pleinement compétente que depuis le 1er janvier 2002.

La Présidente pense que ce gouvernement fait moins d'effets d'annonce que les autres gouvernements.

M. Eric André trouve qu'il est normal que l'opposition se nourrisse des dissensions et ne se sente pas bien dès qu'un accord intervient. Le ministre bénéficie de l'appui du groupe MR.

M. Rudi Vervoort se réjouit également de l'accord intervenu. Le jeu de l'opposition se comprend mais il est à double sens, puisque l'opposition est favorable au vote en question. Le vote sur le texte concernant les cohabitants était lié au vote sur la redevance radio. On ne pouvait pas s'imaginer que le gouvernement vienne aujourd'hui avec des textes entièrement bouclés. Le groupe socialiste et les ministres suivront attentivement le dossier. L'attrait d'une Région ne dépend pas seulement de la fiscalité.

M. Jean-Luc Vanraes se sent honteux. Les commissaires ont beaucoup travaillé pour formuler une série de propositions. En essayant de tirer à tout prix la couverture à soi, on donne une mauvaise image à la population. Celle-ci attend des parlementaires qu'ils adaptent les lois aux évolutions sociales et que la Région reste habitable parce qu'elle dispose de moyens suffisants. En Flandre, on a modifié le texte à plusieurs reprises. Ne commettons pas la

Laten we dezelfde vergissing niet begaan. De modale Vlaming weet niet meer hoe het gesteld is met de erfenisrechten.

Het Gewest moet een duidelijke boodschap geven waarin gezegd wordt dat het zich aangepast heeft aan de omringende Gewesten en landen en aan de vernieuwde sociologische werkelijkheid. Ook moet gezegd worden dat de vermindering van de successierechten op de eigen woning een prioriteit vormt.

De heer Serge de Patoul vindt dat het debat zo traag vordert, omdat men te gefragmenteerd te werk gaat. De regering heeft vandaag een duidelijk tijdschema meegedeeld om een allesomvattende bespreking te kunnen voeren. Dat is een grote stap in de goede richting. 1 januari 2003 is een duidelijke deadline. Een allesomvattende bespreking is noodzakelijk, want alle wijzigingen kunnen op zich verantwoord worden, maar kunnen aan belang verliezen in een groter geheel. De spreker vindt dat de begroting in evenwicht moet blijven. Hij is niet bereid aan politieke koe-handel te doen voor de financiering van het Gewest, zoals men onlangs heeft vastgesteld in het voorjaar 2001.

De spreker wil niet dat er slechts één discriminatie weg-gewerkt wordt. Dat is nu duidelijk niet meer het geval. Alle gevallen van fiscale discriminatie zullen bestudeerd en weg-gewerkt worden. Het is inderdaad zo dat de heer de Patoul zijn voorstellen al enige tijd geleden ingediend heeft, maar in de politiek moeten de ideeën rijpen.

De minister wijst erop dat hij de begrotingsbesprekingen al volgde voordat hij minister werd. Tijdens de vorige zittingsperiode hebben de debatten niet tot resultaten geleid. Men hoeft zich dat niet te verwijten. De meerderheid en de regering werken hecht samen en boeken belangrijke resultaten. Het is normaal dat de oppositie haar voordeel tracht te doen met de discussie die in elke democratische assemblee moet worden gevoerd.

De Voorzitter onthoudt uit de uiteenzetting van de minister dat er geen resultaten zijn, omdat men de fiscaliteit in haar geheel wenst te behandelen.

Volgens de heer Christos Doulkeridis is de opgelopen vertraging niet de schuld van de oppositie. Integendeel ! De regering trekt het initiatief naar zich toe en veegt alle bestaande voorstellen van de tafel. Het Parlement had beslist een de werkgroep op te richten. Door de schuld van de meerderheid is die nu opgedoekt. Welke taak zal het Parlement in de toekomst hebben ? Zijn fractie zal in ieder geval voorstellen indienen in het kader van het toekomstige debat.

De heer Benoît Cerexhe wacht met ongeduld op de maatregelen die de regering op 20 juni genomen zal hebben. De spreker heeft zijn twijfels over het voorgestelde

même erreur. Le Flamand moyen ne sait plus ce qu'il en est quant aux droits de succession.

La Région doit donner un signal clair indiquant qu'elle s'est adaptée aux Régions et aux pays limitrophes et à la nouvelle réalité sociologique. Elle doit également indiquer que la diminution des droits de succession sur le logement personnel est une priorité.

Pour M. Serge de Patoul la lenteur du débat résulte de l'absence de travail global. Aujourd'hui, le gouvernement a annoncé clairement un calendrier afin d'avoir cette discussion globale. C'est une avancée essentielle. Le 1er janvier 2003 est une échéance claire. La globalité est essentielle car tout point particulier paraît justifié mais peut apparaître moins important quand on le place dans un ensemble. L'orateur estime nécessaire de garder l'équilibre budgétaire. Il n'est pas prêt à entrer dans une logique de marchandage politique lié au financement de la Région, comme on l'a récemment observé au printemps 2001.

L'orateur ne voulait pas qu'il y ait le monopole d'une seule discrimination. Aujourd'hui, ce n'est clairement plus le cas. L'ensemble des discriminations fiscales seront étudiées et corrigées. Il est vrai que les propositions de M. de Patoul attendent depuis un certain temps, mais en politique, il faut du temps pour que les idées se concrétisent.

Le ministre rappelle qu'il suit les débats budgétaires depuis bien plus longtemps qu'il n'est ministre. Lors de la législature précédente, les débats n'ont jamais abouti. Il ne faut pas se flageller. La majorité et le gouvernement travaillent de façon soudée et les résultats obtenus sont importants. Il est normal que l'opposition se nourrisse de la discussion qui doit avoir lieu dans toute assemblée démocratique.

La Présidente retient de l'exposé du ministre qu'à force de vouloir globaliser, rien n'a été obtenu.

Pour M. Christos Doulkeridis il ne faut pas faire croire que les retards encourus sont de la responsabilité de l'opposition. Que du contraire ! Le gouvernement reprend l'initiative. Toutes les propositions existantes seront écartées. Par la faute de la majorité, le Parlement est dépossédé du groupe de réflexion qu'il avait décidé de mettre en place. Quel sera à l'avenir le rôle du Parlement ? De toute façon, son groupe déposera des propositions dans le débat à venir.

M. Benoît Cerexhe attend avec impatience les mesures que le gouvernement aura prises le 20 juin. L'orateur a des doutes sur le timing proposé. Chacun souhaite la simplifi-

tijdschema. Iedereen wenst dat de successierechten vereenvoudigd worden zonder gevolgen voor de begroting en dat het GewOP wordt nageleefd. Het zal moeilijker zijn om te beslissen over concrete maatregelen.

De Voorzitter herinnert eraan dat de minister-president tijdens de plenaire vergadering van 29 maart aangekondigd had dat het voorstel over de samenwonenden in stemming gebracht zou moeten worden, rekening houdend met de amendementen die de regering op 15 februari 2001 heeft ingediend en met technisch amendement nr. 10. De andere amendementen, behalve die van de regering, zijn ingetrokken (Instemming van de indieners).

Bovendien heeft de heer Olivier de Clippele gesproken van een technisch amendement dat te gelegener tijd zal worden ingediend.

De minister vindt dat de toelichting niet meer helemaal overeenkomt met de inhoud van het bepalend gedeelte.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon legt uit dat men een toelichting niet meer mag wijzigen. De nodige wijzigingen zullen in het verslag vermeld worden.

III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen

Titel

Amendement nr. 1 wordt bij eenparigheid van de 11 aanwezige leden aangenomen.

Amendement nr. 12 is doelloos geworden.

Artikel 1

Hierover worden geen opmerkingen geformuleerd. Het wordt bij eenparigheid van de 11 aanwezige leden goedgekeurd.

Artikel 2

De heer Olivier de Clippele wijst erop dat het begrip « samenwonende » in artikel 2 omschreven wordt. Hij wijst erop dat die definitie niet dezelfde is in Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Dat is geen politiek, maar een juridisch probleem. Personen die van een Gewest naar een ander Gewest verhuizen en zich daarbij geen rekenschap geven van de gevolgen, verliezen het fiscale statuut van echtgenoten en krijgen het fiscale statuut van ongehuwden. Dat zorgt voor rechtsonzekerheid. Dat is alsof een huwelijk niet in alle Staten erkend zou zijn.

Deze rechtsonzekerheid is geen gevolg van het voorstel zelf, maar van de ingevoerde regeling waarbij de Gewesten

cation, la neutralité et pense qu'il faut respecter le PRD. Trancher sur des mesures concrètes sera plus difficile.

La Présidente rappelle que le Ministre-Président a annoncé en séance plénière le 29 mars que la proposition concernant les cohabitants devrait être votée en tenant compte des amendements du gouvernement du 15 février 2001 ainsi que de l'amendement technique n° 10. Les autres amendements sauf ceux du gouvernement sont retirés. (Assentiment des auteurs)

En outre, M. Olivier de Clippele a mentionné un amendement technique qui sera présenté en temps voulu.

Le ministre pense que l'exposé des motifs ne collera plus entièrement au contenu du dispositif.

Mme Anne-Sylvie Mouzon explique qu'on ne peut plus changer un exposé des motifs. Le rapport apportera les modifications nécessaires.

III. Discussion des articles et votes

Titre

L'amendement n° 1 est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

L'amendement n° 12 est devenu sans objet.

Article 1er

Cet article ne fait pas l'objet d'observations; il est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 2

M. Olivier de Clippele dit que l'article 2 donne la définition du cohabitant. L'orateur signale que la définition de cohabitant sera différente en Flandre, à Bruxelles et en Wallonie. Ce problème n'est pas politique. Il est juridique. Des personnes qui déménageront d'une Région à une autre, sans se rendre compte des implications de leur déménagement, passeront d'un statut fiscal d'époux mariés à celui de personnes non mariées, ce qui crée une insécurité juridique. C'est comme si un mariage n'était plus reconnu d'un Etat à l'autre.

Cette insécurité juridique ne résulte pas vraiment du texte de la proposition, mais du système mis en place qui

zelf de criteria voor de tarifiering mogen vaststellen. 22 % van de Belgische bevolking, zijnde 2.200.000 personen, woont in een gemeente dicht bij de taalgrens. Die cijfers houden zelfs geen rekening met de taalgrens met het Duitstalige gebied.

De minister antwoordt dat de door het Brussels Gewest gehanteerde definitie beter aansluit bij door de federale wetgever geformuleerde definitie van samenwoning, waarnaar uitdrukkelijk verwezen wordt. Het Brussels Gewest voert als laatste deze hervorming in en heeft dan ook kunnen vaststellen welke toepassingsproblemen in de andere Gewesten zouden kunnen rijzen.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon wijst erop dat het voorstel de definitie van samenwonenden niet wijzigt, aangezien dat een federale bevoegdheid is. Het is de bedoeling om een aanslagvoet voor een categorie van belastingplichtigen vast te stellen. Aangezien de Gewesten bevoegd zijn voor deze fiscale aangelegenheid, is het normaal dat de aanslagvoeten van Gewest tot Gewest kunnen verschillen naar gelang van de categorie belastingplichtigen. Het is evenmin abnormaal dat het Gewest dezelfde definitie hanteert als de federale wetgever. De regering kiest voor een ruimere definitie van de samenwonenden dan die van de indieners, die dezelfde is als die van het Waalse Gewest. Deze beperkende definitie zou de heer Olivier de Clippele waarschijnlijk gerustgesteld hebben, aangezien ze uit fiscaal oogpunt coherenter zou zijn.

Volgens de heer Christos Doulkeridis had men een andere keuze kunnen maken, zoals mevrouw Anne-Sylvie Mouzon er zopas op gewezen heeft. Dat was de keuze van de Ecolo-fractie. Het Waalse Parlement heeft een tekst aangenomen die meer aansluit bij de basistekst van mevrouw Anne-Sylvie Mouzon en die keuze kan in de praktijk toegepast worden. Dat is trouwens de strekking van amendement dat zijn fractie heeft ingediend. Het houdt rekening met bepaalde bezwaren van de Raad van State tegen het Waalse decreet. De woorden « uit vader en zoon of dochter en uit moeder en zoon of dochter » moesten geschrapt worden, omdat die reeds voor een gunstigere regeling in aanmerking komen. De Ecolo-fractie wenst een discriminatie tussen personen die een koppel vormen weg te werken, zoals in de toelichting bij het voorstel van mevrouw Anne-Sylvie Mouzon staat.

Al het overige past in het kader van een andere fiscale maatregel en moet besproken worden tijdens het toekomstige tweede debat.

De minister antwoordt dat de wetgever duidelijk aangegeven heeft wat hij als wettelijke samenwoning kan beschouwen. Dit begrip wordt gebruikt voor fiscale doeleinden. Het is niet aangewezen om binnen een door de federale wetgever vastgestelde categorie subcategorieën te creëren met discriminatie tot gevolg. Men moet beroepen bij een rechterlijke instantie voorkomen.

laisse aux Régions l'entière liberté de fixer les critères pour établir les tarifications. 22 % de la population belge, c.-à-d. 2.200.000 personnes, habitent dans une commune qui touche la frontière linguistique. Ces chiffres ne tiennent même pas compte de la frontière linguistique germanophone.

Le ministre répond que la Région bruxelloise est la plus cohérente de toutes par rapport à la définition de la cohabitation telle que formulée par le législateur fédéral à laquelle il est fait explicitement référence. La Région bruxelloise est la dernière à mettre la réforme en place et a pu constater les problèmes de mise en application que pourraient connaître les autres Régions.

Mme Anne-Sylvie Mouzon rappelle que la proposition ne modifie en rien la définition du cohabitant puisqu'il s'agit là d'une compétence fédérale. Il s'agit ici de définir une catégorie de contribuables par rapport à un taux d'imposition. Comme cette matière fiscale est régionalisée, il est normal que les taux soient différents d'une Région à l'autre selon la catégorie de contribuables. Il ne faut pas non plus se gausser du fait que la définition régionale soit identique à celle du législateur fédéral. Le gouvernement opte pour une définition du contribuable plus large que celle proposée au départ par les auteurs qui était celle retenue par les wallons. Cette définition restreinte aurait probablement rassuré M. Olivier de Clippele puisqu'elle aurait été plus cohérente au niveau fiscal.

M. Christos Doulkeridis rappelle que l'on aurait pu opérer un choix différent comme vient de l'indiquer Mme Anne-Sylvie Mouzon. Tel avait été le choix du groupe Ecolo. Le Parlement wallon a adopté un texte plus proche du texte de base de Mme Anne-Sylvie Mouzon et ce choix est applicable dans les faits. Un amendement déposé par son groupe va d'ailleurs dans ce sens. Il tient compte de certaines critiques faites par le Conseil d'Etat à propos du décret wallon. Les mots « entre père et fils ou fille et entre mère et fils ou fille » devaient être retirés puisque ceux-ci bénéficient déjà d'un régime plus favorable. Le groupe Ecolo défend l'objectif qui consiste à supprimer une discrimination entre personnes qui forment un couple, telle que décrite dans les développements de la proposition de Mme Anne-Sylvie Mouzon.

Tout le reste relève d'une mesure fiscale d'une autre nature et a sa place dans le deuxième débat à venir.

Le ministre répond que le législateur a clairement indiqué ce qui pour lui pouvait constituer une cohabitation légale. Cette notion est reprise pour des fins fiscales. Il est inapproprié de créer des sous-catégories et de créer des discriminations au sein d'une catégorie établie par le législateur fédéral. Il faut éviter les recours en justice.

Het verbaast mevrouw Anne-Sylvie Mouzon dat de minister vasthoudt aan een definitie die een andere regering en een andere meerderheid in het Burgerlijk Wetboek heeft ingevoegd.

De heer Christos Doukeridis herinnert eraan dat die definitie de keuze was van de toenmalige CVP, die geen specifieke regeling voor de homoseksuelen wenste en de definitie wenste te verruimen. De minister mag niet zeggen dat wettelijke argumenten ons tot een ruime definitie van samenwonenden verplichten. Wallonië heeft een andere keuze gemaakt en de Raad van Staat zegt niet dat het onmogelijk is om in deze richting te werken. Politieke en juridische argumenten mogen niet met elkaar verward worden.

Mevrouw Brigitte Grouwels herinnert eraan dat men soms compromissen moet kunnen sluiten. Uit het voorstel dat zij heeft neergelegd blijkt dat de CD&V verder had willen gaan en het Vlaamse voorbeeld had willen volgen waar men niet over « wettelijk samenwonenden » spreekt maar wel over de « samenwonenden ». Samenwoning wordt daar niet tot een koppel beperkt. Ook een groep personen die voor mekaar zorg opnemen komt daar in aanmerking.

De opinies waren erg verschillend. Uiteindelijk heeft de CD&V zich geschaard achter het voorstel van minister Guy Vanhengel. Mevrouw Brigitte Grouwels wenst niet dat er nog verder getornd wordt aan het amendement van de regering.

De minister verduidelijkt dat de Brusselse regering niet zover is willen gaan als in Vlaanderen omdat men in Vlaanderen vaststelt dat de zeer brede definitie in de praktijk tot moeilijkheden leidt. De definitie is immers te vaag. De fiscale administratie ondervindt teveel problemen bij de afhandeling van de individuele dossiers. Het is te moeilijk om de gegrondheid van de beweerde samenwoning te controleren. Zal men in Vlaanderen trouwens niet moeten terugrijpen naar een preciezere definitie ?

De heer Alain Adriaens herinnert eraan dat sedert een jaar iedereen het erover eens is dat de discriminatie tussen gehuwde koppels en ongehuwde heteroseksuele of homoseksuele koppels moet worden afgeschaft. Met haar amendement gaat de regering veel verder. Heeft de minister de extra kosten van die uitbreiding berekend ? Een budgettaire nuloperatie is dan uitgesloten. Is die maatregel voorts ook van toepassing op 3 broers en zussen ? Kan men met z'n drieën een verklaring van wettelijke samenwoning afleggen ?

De minister antwoordt ontkennend op de laatste vraag en wijst erop dat er naar de definitie in het Burgerlijk Wetboek moet worden verwezen. In antwoord op de vraag over de extra kosten leest de minister de volgende passage uit de toelichting bij voorstel nr. A-33/1 voor : « De gevolgen van de ordonnantie voor de begroting en de financiële

Mme Anne-Sylvie Mouzon s'étonne que le ministre s'accroche à une définition inscrite dans le Code civil par un autre gouvernement et par une autre majorité.

M. Christos Doukeridis rappelle que cette définition était le choix du CVP. Le CVP ne voulait pas avancer sur la question des homosexuels et a voulu élargir la définition. Il ne faut pas que le ministre dise que des arguments légaux nous forcent à avoir une définition large des cohabitants. La Wallonie a fait un autre choix et le Conseil d'Etat ne dit pas qu'il est impossible de travailler dans ce sens. Il ne faut pas confondre arguments politiques et juridiques.

Mme Brigitte Grouwels rappelle qu'il faut parfois pouvoir faire des compromis. Il ressort de la proposition qu'elle a déposée que le CD&V voulait aller plus loin et suivre l'exemple flamand où on ne parle pas de « cohabitants légaux » mais bien de « cohabitants ». La cohabitation ne s'y limite pas au couple. On prend aussi en compte un groupe de personnes qui s'occupent les unes des autres.

Les opinions étaient fort divergentes. Finalement, le CD&V s'est rallié à la proposition du ministre Guy Vanhengel. Mme Brigitte Grouwels ne souhaite pas qu'on touche encore à l'amendement du gouvernement.

Le ministre précise que le gouvernement bruxellois n'a pas voulu aller aussi loin qu'en Flandre parce qu'on y constate dans la pratique que cette définition très large provoque des difficultés. En effet, la définition est trop vague. L'administration fiscale rencontre trop de problèmes lors du traitement des dossiers individuels. Il est trop difficile de contrôler si la prétendue cohabitation est fondée. D'ailleurs, ne faudra-t-il pas revenir à une définition plus précise en Flandre ?

M. Alain Adriaens rappelle que depuis un an, chacun se déclare d'accord pour supprimer une discrimination entre couples mariés et non mariés, hétéro- ou homosexuels. L'amendement du gouvernement modifie cette logique en élargissant la problématique. Le ministre a-t-il calculé le coût supplémentaire qu'induirait cette extension ? Ce supplément de coût déroge à la neutralité budgétaire. Par ailleurs, est-ce que cette mesure s'applique également à 3 frères et sœurs ? Peut-on faire une déclaration à trois ?

Le ministre répond non à la dernière question et rappelle l'utilité de se référer à la définition du Code civil. En réponse à la question sur le coût, le ministre lit le texte du développement de la proposition n° A-33/1 : « L'estimation de l'impact budgétaire et financier de l'ordonnance proposée est malaisée car le rendement des droits de succes-

gevolgen zijn moeilijk in te schatten omdat de opbrengst van de successierechten op zich al moeilijk te ramen is. Bovendien beschikken we niet over precieze statistieken betreffende het aantal andere ongehuwde samenwonenden dan de broers of zussen, ooms en neven of nichten, tantes en neven of nichten, vader en dochter of zoon en moeder en dochter of zoon die samenwonen. Volgens de statistieken van het NIS van 1 januari 1997 telt het Brussels Gewest 7.311 alleenstaanden die met kind(eren) en met een niet-verwante persoon samenleven. Is het voor het overige verantwoord dat de belastingopbrengsten toenemen, alleen al omdat een deel van de toenmalige koppels vandaag niet meer in het huwelijk treden ? »

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon legt uit dat men getracht had om de gevolgen in te schatten op basis van de nationale en fiscale statistieken. Volgens de oorspronkelijke betekenis van het begrip samenwonenden kon men ramen hoeveel koppels voor de regeling in aanmerking komen. De wet op de wettelijke samenwoning was toen nog niet aangenomen. Thans weet men dat vrij weinig personen een verklaring van samenwoning hebben afgelegd.

Zodra er een fiscaal voordeel aan verbonden is, is het mogelijk dat de maatregel meer succes heeft. Verschillende leden hebben daarop gewezen. Dat zal a fortiori het geval zijn als verwanten ook als samenwonenden beschouwd worden. Ze zullen trouwens die verklaring van wettelijke samenwoning afleggen om louter fiscale redenen. Degenen die als echtgenoten samenwonen leggen die verklaring af om een soort van erkenning en bescherming te verkrijgen.

De gevolgen voor de fiscale ontvangsten zullen groter zijn dan men oorspronkelijk dacht. De regering kiest er vandaag voor om die fiscale ontvangsten te verminderen. De PS-fractie onderschrijft deze keuze in het kader van een compromis, maar het is evident dat de manoeuvreerruimte bij de toekomstige bespreking dan kleiner wordt.

Volgens de minister kan men alleen maar gissen naar de financiële gevolgen.

De heer Benoît Cerexhe is het eens met het amendement van de regering. Het oorspronkelijke voorstel had betrekking op de samenwonenden die als koppel samenleven. Er bestaat echter discriminatie in situaties die niet minder achterswaardig dan de samenwoning als koppel zijn.

Afgezien van de juridische problemen die een beperkende definitie eventueel met zich zou brengen, moet men bijgevolg amendement nr. 2 van de regering steunen.

De heer Stéphane de Lobkowicz denkt dat minder personen dan men zou kunnen denken die verklaring van wettelijke samenwoning om louter fiscale redenen zullen afleggen. Vooral mensen met slechts één erfgenaam zullen die verklaring afleggen. Voor een oom met zes neven zal het niet makkelijk zijn om een overeenkomst met één van hen te sluiten, omdat hij dan de anderen ontferft.

sion est difficile à évaluer en soi. En outre, nous ne disposons pas de statistiques précises du nombre de cohabitants non mariés autres que les couples formés entre frère et sœur, oncles et neveux ou nièces tantes et neveux ou nièces, père et fille ou fils et mère et fille ou fils. Les statistiques INS au 01/01/1997 recensent toutefois en Région bruxelloise 7.311 personnes de référence vivant sans conjoint mais avec enfant(s) et avec une personne non apparentée ainsi que 11.883 personnes de référence vivant sans conjoint et sans enfant avec une personne non apparentée. Au reste, est-il est bien justifié que les recettes fiscales augmentent du seul fait qu'une partie des couples d'antan ne se marient plus aujourd'hui ? »

Mme Anne-Sylvie Mouzon explique qu'on avait essayé d'estimer l'impact à partir des statistiques nationales et fiscales. Au sens initial des cohabitants, on pouvait estimer le nombre de couples potentiellement visés. A l'époque, la loi sur la cohabitation légale n'était pas encore votée. Actuellement, on sait que le nombre de personnes ayant fait la déclaration de cohabitation n'est pas énorme.

A partir du moment où il y aura un avantage fiscal à la clef, il se peut que la mesure ait davantage de succès. Plusieurs membres l'ont relevé. Ce sera a fortiori le cas si l'on inclut les apparentés qui d'ailleurs feront cette déclaration de cohabitation légale uniquement pour des raisons fiscales. Les gens qui vivent maritalement font cette déclaration dans le but d'obtenir une forme de reconnaissance et de protection.

L'impact en termes de recettes fiscales sera nettement plus important que ce qui avait été pensé au départ. Le gouvernement fait aujourd'hui le choix de réduire cette recette fiscale. Dans le cadre d'un compromis, le groupe PS se rallie à ce choix, mais il va de soi que cela réduit la marge de manoeuvre dans le cadre de la discussion future.

Le ministre pense que personne ne peut préjuger de l'impact financier.

M. Benoît Cerexhe est d'accord avec l'amendement du gouvernement. La proposition initiale visait les cohabitants qui vivent en couple. Il existe pourtant d'autres discriminations pour des situations qui ne sont pas moins honorables que les premières.

Outre les problèmes juridiques que pourrait faire naître une définition restrictive, il convient donc de soutenir l'amendement n° 2 du gouvernement.

M. Stéphane de Lobkowicz pense que moins de personnes qu'on pourrait le croire feront cette déclaration de cohabitation légale pour des motifs purement fiscaux. Surtout les gens qui n'ont qu'un seul héritier feront la déclaration. Un oncle qui a 6 neveux aura de la peine à faire un contrat avec un seul neveu parce qu'il déshérite de cette manière les autres neveux.

De heer Olivier de Clippele wenst politieke commentaar te leveren op amendement nr. 13, dat vervalt als amendement nr. 2 wordt aangenomen. Het is onaanvaardbaar dat amendement nr. 13 de broers en zusters uitsluit. De regeling wordt te eng als de definitie beperkt wordt tot personen die met elkaar een affectieve en seksuele relatie hebben. Broers en zusters kunnen elkaar genegen zijn.

Aan het slot van amendement nr. 2 staat « Voor de toepassing van artikel 50, eerste lid, leze men echter « wanneer de wettelijk samenwonenden geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer betrekken » in plaats van « wanneer de echtgenoten uit de echt of van tafel en bed gescheiden zijn ». » Artikel 50 bestaat echter slechts uit één lid, terwijl dat artikel na wijziging door het Vlaams Parlement uit twee leden bestaat. Deze technische fout moet verbeterd worden. Uit wetgevingstechnisch oogpunt zou artikel 50 overgenomen moeten worden en zou vermeld moeten worden dat de gevolgen dezelfde zijn voor de wettelijk samenwonenden als voor de echtgenoten die gemeenschappelijke kinderen hebben en die uit de echt of van tafel en bed gescheiden zijn. Het tarief tussen echtgenoten is van toepassing ingeval ze uit de echt gescheiden zijn, maar gemeenschappelijke kinderen hebben.

Zal men nog bijvoorbeeld een vruchtgebruik bij testament aan zijn voormalige echtgenoot kunnen vermaken, als er gemeenschappelijke kinderen zijn? Kan de minister bevestigen dat deze mogelijkheid ook zal bestaan voor samenwonende koppels? Wat is het tarief voor een samenwonend koppel dat gemeenschappelijke kinderen heeft, dat de samenwoning heeft beëindigd en waarvan de ene een legaat ten gunste van de andere maakt, gezien de affectieve band die ze met elkaar blijven hebben omdat ze gemeenschappelijke kinderen hebben? De voorgestelde tekst geeft geen duidelijk antwoord op deze vraag.

De minister antwoordt dat de voorgestelde wijziging er toe strekt samenwonenden en gehuwden op voet van gelijkheid te behandelen. Het is a fortiori de bedoeling dat ze gelijk behandeld worden als ze uit elkaar zijn gegaan.

De heer Olivier de Clippele vindt dat de woorden « in plaats van » niet geschikt zijn, aangezien men zou kunnen denken dat de categorie in kwestie door een andere vervangen wordt, terwijl het om een gelijkstelling tussen die twee categorieën gaat.

De heer Christos Doulkeridis wijst erop dat amendement nr. 13, § 3, eveneens artikel 50 wijzigt. Hij leest het amendement voor.

De heer Benoît Cerexhe steunt dit amendement.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon herinnert aan haar amendement nr. 10 en leest het voor. Men moet echter rekening houden met het geval dat samenwonenden niet meer samenwonen, maar hun samenwoning niet beëindigd

M. Olivier de Clippele souhaite faire un commentaire politique sur l'amendement n° 13 qui tombera si l'amendement n° 2 est voté. Il est inadmissible de voir comment l'amendement n° 13 exclut les frères et sœur. Vouloir limiter la définition aux personnes qui ont un lien affectif et sexuel est réducteur. L'affection peut exister entre frère et sœur.

L'amendement n° 2 stipule *in fine* « Toutefois, pour l'application de l'article 50, alinéa 1er, il y a lieu de lire « les cohabitants légaux ne résident plus ensemble » au lieu de « les conjoints sont divorcés de corps ». Or l'article 50 ne comporte qu'un seul alinéa, alors que cet article tel que modifié par le Parlement flamand comporte deux alinéas. Il convient donc de corriger cette erreur technique. D'un point de vue légistique, il conviendrait de reprendre l'article 50 et dire que les effets sont les mêmes pour les cohabitants légaux que pour les couples mariés divorcés ou séparés de corps qui ont des enfants communs. On jouit du tarif entre couples mariés s'il y a un divorce mais qu'il existe des enfants communs.

Pourra-t-on encore léguer (p.e. un usufruit) par testament à son ex conjoint s'il y a des enfants communs? Le ministre peut-il confirmer cette possibilité existera aussi pour les couples cohabitants? Quel est le tarif pour un couple cohabitant ayant des enfants communs mais qui a fait cesser la cohabitation et qui, vu leur lien d'affection qui subsiste par l'existence d'enfants communs, a fait un legs testamentaire à un des ex-cohabitants? Le texte proposé ne répond pas clairement à cette question.

Le ministre répond que l'esprit de la modification proposée est de mettre sur pied d'égalité les cohabitants et les gens mariés. A fortiori, le but est d'avoir le même type de traitement pour un cas de séparation.

M. Olivier de Clippele pense que les mots « au lieu de » ne conviennent pas puisqu'on pourrait penser que ces termes sont remplacés, alors que le but est de les assimiler.

M. Christos Doulkeridis rappelle que l'amendement n° 13, en son paragraphe n° 3, porte également sur l'article 50 et en donne lecture aux commissaires.

M. Benoît Cerexhe soutient cet amendement.

Mme Anne-Sylvie Mouzon rappelle son amendement n° 10 et en donne lecture. Il faut néanmoins maintenir l'hypothèse où les cohabitants n'habitent plus ensemble tout en n'ayant pas fait de déclaration de fin de cohabitation parce

hebben door middel van een schriftelijke verklaring, omdat die procedure niet altijd eenvoudig is voor een bedlegerige of een stervende.

Men moet rekening houden met het geval waarin de ene samenwonende de andere in de steek laat wanneer diens einde nadert. In artikel 50 worden de uit de echt of van tafel en bed gescheiden echtgenoten bedoeld. Met de term « scheiding van tafel en bed » wordt niet hetzelfde bedoeld als met « scheiding van tafel en bed en van goederen ».

De heer Olivier de Clippele preciseert dat er in geval van « scheiding van tafel en bed en van goederen » geen gemeenschap van goederen meer bestaat.

Volgens de heer Stéphane de Lobkowicz is het niet mogelijk om alleen van tafel en bed te scheiden, aangezien zulks de scheiding van goederen met zich brengt.

De minister wijst erop dat de regering amendement nr . 10 in aanmerking had genomen.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon legt uit dat voor de toepassing van hoofdstuk VI en VII samenwonenden gelijkgesteld worden met echtgenoten. Telkens wanneer de term « de echtgenoten » wordt gebruikt, moeten daaronder ook de wettelijk samenwonenden worden verstaan. Deze gelijkstelling mag echter niet als een analoge regeling worden beschouwd. In plaats van de analogie te ver door te drijven kan men beter zeggen dat in artikel 50 (de echtgenoten zijn uit de echt of van tafel en bed gescheiden) de samenwonenden worden bedoeld die niet meer samenleven of die hun wettelijke samenwoning door middel van een verklaring beëindigd hebben. Artikel 50 wordt niet gewijzigd. Deze wetgevingstechniek wordt vaak in de bijzondere wetten met betrekking tot het Brussels Gewest gebruikt.

De heer Olivier de Clippele herinnert eraan dat de verklaring van samenwoning als criterium is gekozen. De formulering « Geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer betrekken » kan ook betekenen dat de twee wettelijk samenwonenden niet meer samenleven, maar daartoe geen schriftelijke verklaring van beëindiging van wettelijke samenwoning afgelegd hebben. Een van hen kan in een ziekenhuis opgenomen zijn of in een rusthuis verblijven.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon vraagt of men van woonplaats verandert wanneer men in een ziekenhuis wordt opgenomen.

De heer Olivier de Clippele maakt een onderscheid tussen woon- en verblijfplaats. Men verblijft immers in een ziekenhuis. Voor de beëindiging van de wettelijke samenwoning moet hetzelfde criterium gehanteerd worden, namelijk een verklaring.

que cette procédure n'est pas nécessairement simple pour une personne mourante ou grabataire.

Il faut songer à l'hypothèse d'une personne qui se fait abandonner au moment où elle est mourante. L'article 50 vise les conjoints divorcés ou séparés (pas nécessairement de droit). Le terme « séparation de corps » n'équivaut pas à la séparation de « corps et de biens ».

M. Olivier de Clippele précise qu'en cas de « séparation de corps et de biens » il n'y a plus de communauté de biens.

M. Stéphane de Lobkowicz dit qu'une séparation de corps seule n'existe pas puisqu'elle entraîne une séparation de biens.

Le ministre rappelle que l'amendement n°10 avait été retenu par le gouvernement.

Mme Anne-Sylvie Mouzon explique que pour l'application des chapitres VI et VII les cohabitants sont assimilés aux époux. A chaque fois que l'on lit « les époux » il faut l'entendre comme comprenant aussi les cohabitants légaux. L'assimilation ne peut pas aller jusqu'à l'analogie. Au lieu de pousser l'analogie trop loin, il vaut mieux dire que pour l'article 50 (les conjoints sont divorcés ou séparés de corps), on vise les cohabitants qui ne vivent plus ensemble ou ont fait une déclaration de fin de cohabitation légale. On ne modifie pas l'article 50. La loi spéciale sur la Région bruxelloise reprend souvent cette technique légistique.

M. Olivier de Clippele rappelle que le critère retenu est la déclaration de cohabitation. Le fait de dire « ne plus résider ensemble » peut s'appliquer au cas où deux cohabitants légaux ne vivent plus ensemble sans avoir fait une déclaration de fin de cohabitation légale. Un des cohabitants légaux peut être hospitalisé ou résider en maison de repos.

Mme Anne-Sylvie Mouzon se demande si l'on change de domicile lorsqu'on est hospitalisé.

M. Olivier de Clippele distingue le domicile de la résidence. On réside en effet à l'hôpital. Il convient de maintenir le même critère pour la désactivation, à savoir une déclaration.

De minister preciseert voor het verslag dat onder « de wettelijk samenwonenden die geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer betrekken » « de wettelijk samenwonenden die geen gemeenschappelijke woonplaats meer hebben » moeten worden verstaan.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon zegt dat het risico dat een stervende door zijn samenwonende partner in de steek wordt gelaten groter is, aangezien de juridische banden minder hecht zijn. Het is gemakkelijker een verklaring van samenwoning af te leggen dan een huwelijk aan te gaan. Men moet er dus op toezien dat de samenwonenden ten minste dezelfde woonplaats hebben.

De heer Christos Doulkeridis zegt dat zijn fractie amendement nr. 10 van mevrouw Anne-Sylvie Mouzon zal steunen.

Volgens de heer Alain Adriaens valt er uiteindelijk niets in te brengen tegen het feit dat verwanten, die inderdaad met elkaar een affectieve relatie kunnen hebben, voor het lagere tarief in aanmerking komen. Vele mensen zouden evenwel vindingrijk genoeg zijn om de successierechten gemakkelijk te omzeilen. Dat wordt heel gemakkelijk, als men met een verklaring van samenwoning kan volstaan en niet verplicht is om samen te wonen. Amendement nr. 10 moet bijgevolg aangenomen worden en de commentaar op de verplichting om een gemeenschappelijke woonplaats te hebben moet daaraan toegevoegd worden. Zal men controleren of die verplichting nagekomen wordt om « nepsamenwoning » te voorkomen?

Volgens de heer Serge de Patoul gaat men er dan van uit dat men samenwoont om te frauderen.

De heer Rudi Vervoort zegt dat de woonplaats juridisch gezien een onbetwistbaar feit is en met de realiteit moet overeenkomen. Als men in een rusttehuis wordt opgenomen, behoudt men zijn woonplaats. Dat is helemaal iets anders dan wanneer twee samenwonenden uit vrije wil en bewust hun samenwoning beëindigd hebben. Gesteld dat ze een gemeenschappelijke woonplaats blijven hebben, zou het gemeentebestuur een doorhaling van de melding in het bevolkingsregister kunnen overwegen, aangezien er geen geldige redenen meer zouden zijn voor een gemeenschappelijke woonplaats.

Volgens mevrouw Anne-Sylvie Mouzon moeten de samenwonenden een gemeenschappelijke woonplaats hebben om een verklaring van samenwoning te kunnen afleggen. In amendement nr. 10 is er sprake van « geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer betrekken ». Op die manier zorgt men ervoor dat de verblijfplaats overeenstemt met de wettelijke woonplaats. Iemand die in het ziekenhuis is opgenomen, wordt nooit beschouwd als iemand die niet meer in zijn woonplaats verblijft.

De heer Eric André antwoordt dat zulks niet het geval is voor personen in een rusttehuis verblijven.

Le ministre précise pour le rapport que par « les cohabitants légaux ne résident plus ensemble » il faut entendre « qui n'ont plus de domicile commun ».

Mme Anne-Sylvie Mouzon dit que le risque d'abandon d'un cohabitant mourant est plus grand puisque les liens sont juridiquement moins établis. La déclaration de cohabitation est plus facile à faire qu'un mariage. Il faut donc veiller à ce que les cohabitants soient au moins domiciliés ensemble.

M. Christos Doulkeridis dit que son groupe soutiendra l'amendement n° 10 de Mme Anne-Sylvie Mouzon.

M. Alain Adriaens pense que rien ne s'oppose qu'à la limite, des gens apparentés qui en effet peuvent avoir des liens d'affection, profitent du taux inférieur. Cependant, de nombreuses personnes pourraient pratiquer l'ingénierie fiscale pour contourner facilement les droits de succession. Cela devient très facile s'il suffit de faire une déclaration et qu'ensuite on n'est pas obligé de vivre ensemble. Il faut donc voter l'amendement n° 10 et y joindre les commentaires faits sur l'obligation d'avoir un domicile commun. Par ailleurs, y aura-t-il un contrôle sur ce point afin d'éviter les « cohabitations blanches » ?

M. Serge de Patoul pense que c'est là préjuger de ce que la cohabitation est un acte frauduleux.

M. Rudi Vervoort dit que la domiciliation est juridiquement incontestable et doit correspondre aux faits. Un placement dans un home ne rend pas caduque une domiciliation. Une cohabitation qui n'existe plus dans les faits par la volonté saine et réfléchie de deux cohabitants est autre chose. A supposer que le domicile demeure commun, l'autorité communale pourrait envisager une radiation, puisqu'il n'y aurait plus de motifs valables pour justifier une domiciliation commune.

Mme Anne-Sylvie Mouzon dit que la domiciliation est nécessaire pour la déclaration de cohabitation. Dans l'amendement n° 10 il est question de ne plus « résider ensemble ». De cette manière on veille à ce que le fait rejoigne le droit. Une personne hospitalisée n'est jamais considérée comme ne résidant plus à son domicile.

M. Eric André répond que ce n'est pas vrai pour une personne qui se trouve dans une maison de repos.

Volgens de heer Stéphane de Lobkowicz blijven de feitelijk gescheiden echtgenoten dezelfde voordelen als echtgenoten hebben, met name wat het voorbehouden erfdeel en het tarief van de successierechten betreft. Het is dan ook normaal dat samenwonenden die hun verklaring van wettelijke samenwoning niet ingetrokken hebben, als wettelijk samenwonenden beschouwd blijven worden. Men kan bijvoorbeeld denken aan een wettelijk samenwonende die voor zijn beroep in het buitenland moet wonen, maar toch een affectieve band blijft hebben met degene met wie hij wettelijk samenwoont.

De minister leest opnieuw de voorwaarden die in het Burgerlijk Wetboek worden gesteld om een verklaring van wettelijke samenwoning te kunnen afleggen. De gemeenschappelijke woonplaats is een van de gegevens die in de verklaring van wettelijke samenwoning moeten worden opgenomen.

Volgens de heer Stéphane de Lobkowicz gaat het erom te weten of de samenwonenden na hun verklaring nog een gemeenschappelijke woonplaats moeten hebben.

Volgens de minister kan de samenwoning niet meer als wettelijke samenwoning worden beschouwd als er geen gemeenschappelijke woonplaats meer is.

De heer Stéphane de Lobkowicz is daar niet van overtuigd.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon stelt voor om de laatste alinea van amendement nr. 2 van de regering als volgt te redigeren : « Voor de toepassing van artikel 50 leze men echter « wanneer de wettelijk samenwonenden overeenkomstig artikel 1476 van het Burgerlijk Wetboek hun wettelijke samenwoning door middel van een schriftelijke verklaring hebben beëindigd of zonder medische redenen niet meer samenwonen. » In amendement nr. 2 van de regering dienen immers in de laatste alinea de woorden « eerste lid » te worden geschrapt.

De heer Stéphane de Lobkowicz vindt het dan beter om « ouder dan 80 jaar » te schrijven.

De heer Benoît Cerexhe wijst erop dat de gemeente bij wet verplicht is om na te gaan of men daadwerkelijk op de wettelijke woonplaats woont. Als dat niet meer het geval is, dan moet de gemeente de inschrijving in het bevolkingsregister doorhalen.

De Voorzitter neemt er akte van dat de subamendementen nr. 7, 8 en 9 op amendement nr. 2 ingetrokken worden (Instemming van de indieners).

Men moet zich op het verslag baseren. Uit de debatten is duidelijk gebleken dat de formulering « geen gemeen-

M. Stéphane de Lobkowicz dit que les personnes mariées, séparées de fait continuent à bénéficier des avantages dont bénéficient les gens mariés, notamment pour la réserve successorale et le taux des droits de succession. En toute logique, les personnes qui n'ont pas rétracté leur déclaration de cohabitation continuent à être considérées comme des cohabitants légaux. On peut imaginer un cohabitant légal qui pour des raisons professionnelles est contraint de vivre à l'étranger, tout en gardant des liens affectifs avec le cohabitant légal.

Le ministre relit les conditions énumérées dans le Code civil pour pouvoir faire une déclaration de cohabitation légale. Le domicile commun est un élément clef dans la déclaration de cohabitation légale.

Pour M. Stéphane de Lobkowicz, la question est de savoir si cette obligation de domicile commun subsiste ensuite.

Le ministre dit que la cohabitation ne peut plus être considérée comme légale lorsque le domicile n'est plus commun.

M. Stéphane de Lobkowicz n'en est pas convaincu.

Mme Anne-Sylvie Mouzon propose de rédiger le dernier alinéa de l'amendement n° 2 du gouvernement comme suit : « Toutefois, pour l'application de l'article 50, il y lieu de lire « les cohabitants légaux ont fait une déclaration de cessation de cohabitation légale conforme à l'article 1476 du C.C. ou sans raisons médicales, ne résident plus ensemble. ». Dans l'amendement du gouvernement n° 2 il convient en effet de supprimer au dernier alinéa « alinéa 1er ».

M. Stéphane de Lobkowicz pense alors qu'il vaut alors mieux écrire « au-delà de 80 ans »

M. Benoît Cerexhe rappelle que la commune a l'obligation légale de voir si une domiciliation est effective. Si ce n'est plus le cas, la commune doit procéder à une radiation.

La Présidente note que les sous-amendements n° 7, n° 8 et n° 9 à l'amendement n° 2 sont retirés. (Assentiment des auteurs)

Le rapport fait foi et des débats il est apparu clairement que « ne résident plus ensemble » signifie qu'il faut un

schappelijke verblijfplaats meer betrekken » veronderstelt dat de samenwonenden een niet-fictieve gemeenschappelijke woonplaats hadden. Het zou een tautologie zijn om de woorden « geen gemeenschappelijke woonplaats hebben » te gebruiken.

De heer Stéphane de Lobkowicz haalt het voorbeeld van een gevangene aan. Deze persoon heeft zijn woonplaats in de gevangenis.

De heer Christos Doulkeridis vindt geen enkele definitie bevredigend. Een verklaring van de minister in het verslag volstaat niet. Men moet kunnen controleren of de samenwonenden daadwerkelijk samenwonen en of de voor de verklaring gestelde voorwaarden vervuld blijven, maar men hoeft niet zover te gaan om te vragen dat de wettelijke samenwoning beëindigd wordt.

De minister legt uit dat hijzelf de voorbereidende teksten van de andere assemblees gelezen heeft om de strekking van de wetsbepalingen terzake beter te begrijpen. Waar zit het probleem ?

De minister voegt eraan toe dat juristen alle teksten en amendementen gecontroleerd hebben.

De heer Benoît Cerexhe antwoordt dat er even goede juristen in de commissie zitten en dat de problemen meer van politieke dan van juridische aard zijn. Hij vindt dat de basistekst niet onduidelijk mag zijn.

De Voorzitter is van mening dat hoe langer een wets tekst is en hoe meer voorbeelden hij bevat, hoe onduidelijker hij wordt. Men dient te verwijzen naar gangbare rechtstermen.

De heer Olivier de Clippele vindt het fout om een onduidelijke tekst goed te keuren en voor de nodige toelichtingen naar het verslag te verwijzen. Het is een enorm verschil als men weet dat de personen al dan niet binnen de werkingssfeer van de ordonnantie vallen. Men moet duidelijk zeggen wie al dan niet voor de vermindering in aanmerking komt.

De wet gebruikt de gemeenschappelijke woonplaats als criterium. « Geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer betrekken » is niet precies hetzelfde als « niet meer samenwonen » Men kan een tweede gemeenschappelijke verblijfplaats hebben. Hoe zou een notaris kunnen weten of iemand nog samenwoonde met de erflater op het moment van diens overlijden ? Er is een verifieerbaar en zo mogelijk onbetwistbaar objectief criterium nodig : de gemeenschappelijke woonplaats.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon vindt dat men de woorden « en geen gemeenschappelijke woonplaats meer hebben » kan toevoegen.

De Voorzitter schorst de vergadering om subamendement nr. 17 op amendement nr. 2 van de regering te redigeren.

domicile commun qui n'est pas fictif. Mettre « qui n'ont pas de domicile commun » serait une tautologie.

M. Stéphane de Lobkowicz cite le cas d'une personne incarcérée. Cette personne est domiciliée en prison.

M. Christos Doulkeridis pense qu'aucune définition n'est satisfaisante. Une déclaration du ministre est trop fragile. Sans aller jusqu'à demander une cessation de cohabitation légale, il faut pouvoir vérifier si la cohabitation est effective et que les conditions requises pour la déclaration continuent à exister.

Le ministre explique que lui-même a consulté les textes préparatoires des autres assemblées pour mieux comprendre la portée des dispositions légales en la matière. Où est le problème ?

Le ministre ajoute que l'entièreté des textes et des amendements ont été revus par des juristes.

M. Benoît Cerexhe répond qu'il y a d'aussi bons juristes dans la commission et que les questions sont plus politiques que juridiques. Evitons les zones d'ombre dans le texte de base.

La Présidente pense que plus un texte juridique est long et cite des exemples, plus il est dangereux. Il convient de faire référence à des termes juridiquement connus.

M. Olivier de Clippele pense que voter un texte imprécis en disant que le rapport contient les commentaires nécessaires, est une erreur. Savoir si les personnes tombent sous le champ d'application ou pas fait une différence colossale. Il faut dire clairement qui jouit de la réduction ou pas.

La loi utilise le critère de domicile commun. « Geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer betrekken » n'est pas exactement la même chose que « ne plus résider ensemble ». On peut avoir une résidence commune secondaire. Comment un notaire pourrait-il savoir si une personne résidait encore avec le défunt au moment du décès ? Il faut un critère objectif vérifiable et si possible incontestable : celui du domicile commun.

Mme Anne-Sylvie Mouzon dit que l'on peut ajouter : « et n'ont plus de domicile commun ».

La Présidente suspend la réunion afin de rédiger ce sous-amendement n° 17 à l'amendement n° 2 du Gouvernement

De heer Benoît Cerexhe stemt in met dit amendement.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon trekt subamendement nr. 10 op amendement nr. 2 in, op voorwaarde dat subamendement nr. 17 op amendement nr. 2 dat subamendement nr. 10 vervangt, aangenomen wordt.

Subamendement nr. 17 op amendement nr. 2 wordt bij eenparigheid van de 10 aanwezige leden aangenomen.

Het aldus gesubamendeerde amendement nr. 2 tot vervanging van artikel 2 wordt met 8 stemmen bij 3 onthoudingen aangenomen.

Amendement nr. 4 wordt ingetrokken.

Amendement nr. 13 wordt ingetrokken en vervangen door amendement nr. 16.

De heer Christos Doulkeridis legt uit dat hij om methodologische redenen een nieuw amendement nr. 16 heeft opgesteld. Het heeft hetzelfde doel als de eerste paragraaf van amendement nr. 13. Bepaalde uitsluitingen in de initiële tekst dienen te worden behouden, maar niet de uitsluitingen van koppels die bestaan uit vader en zoon of dochter of uit moeder en zoon of dochter, aangezien die reeds in aanmerking komen voor een gunstiger regeling. Als amendement nr. 2 aangenomen wordt, verandert de situatie. Amendement nr. 16 zal echter niet ingetrokken worden om te benadrukken dat de Ecolo-fractie wenst dat alleen echte koppels voor de nieuwe regeling in aanmerking komen.

Amendement nr. 16 wordt met 8 stemmen tegen 3 verworpen.

Artikel 3

De heer Christos Doulkeridis licht het technische amendement nr. 14 toe.

De heer Alain Adriaens wil weten waarom de ordonantie niet van kracht wordt op de datum van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*. Het is beter dat deze maatregel zo snel mogelijk van kracht wordt. Waarschijnlijk is er in de regering een compromis gesloten over die datum.

De minister antwoordt van niet. Men heeft om praktische redenen voor 1 januari gekozen.

De heer Eric André steunt het voorstel van de regering. Hij vindt dat degenen die tegen het voorstel zijn, tegen het amendement moeten stemmen.

Amendement nr. 14 wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3.

M. Benoît Cerexhe se déclare d'accord avec cet amendement.

Le sous-amendement n° 10 à l'amendement n° 2 est retiré par Mme Anne-Sylvie Mouzon à condition que le sous-amendement n° 17 à l'amendement n° 2 qui le remplace soit adopté.

Le sous-amendement n° 17 à l'amendement n° 2 est adopté à l'unanimité des 10 membres présents.

L'amendement n° 2 tel que sous-amendé, remplaçant l'article 2, est adopté par 8 voix et 3 abstentions.

L'amendement n° 4 est retiré.

L'amendement n° 13 est retiré et remplacé par l'amendement n° 16.

M. Christos Doulkeridis explique qu'il a rédigé un nouvel amendement n° 16 pour des raisons de méthode. Il vise le même objectif que le premier paragraphe de l'amendement n° 13. Par rapport au texte initial, il convient de maintenir certaines exclusions mais pas celles entre père et fils ou fille ou entre mère ou fils ou fille, puisque cette situation bénéficie déjà d'un régime particulier plus avantageux. Le vote de l'amendement n° 2 change la donne ; l'amendement n° 16 ne sera pourtant pas retiré pour souligner que le groupe Ecolo voulait rester dans une logique de vrais couples.

L'amendement n° 16 est rejeté par 8 voix contre 3.

Article 3

M. Christos Doulkeridis explique l'amendement n° 14 et dit que cet amendement est de nature quasi technique.

M. Alain Adriaens souhaite savoir pourquoi la date de publication au *Moniteur belge* n'a pas été retenue comme date d'entrée en vigueur. Mieux vaut que cette mesure entre en vigueur le plus tôt possible. La date du 1er janvier 2003 résulte probablement d'un compromis au sein du gouvernement.

Le ministre répond que non. C'est pour des raisons pratiques que l'on a opté pour le 1er janvier.

M. Eric André se rallie à la proposition du gouvernement. Que ceux qui s'y opposent, rejettent l'amendement.

L'amendement n° 14 est rejeté par 8 voix contre 3.

Subamendement nr. 15 op amendement nr. 3 wordt met 8 stemmen tegen 3 aangenomen.

Subamendement nr. 11 op amendement nr. 3 is doelloos geworden.

Mevrouw Anne-Sylvie Mouzon stelt vast de regering hetzelfde amendement als het hare heeft ingediend.

De minister antwoordt dat er toevallig op dezelfde dag twee dezelfde amendementen bij de commissie waren ingediend.

Het aldus gesubamendeerde amendement nr. 3 tot vervanging van artikel 3 wordt aangenomen met 9 stemmen bij 3 onthoudingen.

De amendementen nr. 5 en 6 worden ingetrokken.

Stemming over het geheel

Het aldus geamendeerde voorstel van ordonnantie **nr. A-33/1** wordt in zijn geheel aangenomen bij eenparigheid van de 12 aanwezige leden.

Het voorstel van ordonnantie **nr. A-264/1** is doelloos geworden.

IV. Lezing en goedkeuring van het verslag

Mits enkele verbeteringen wordt dit verslag goedgekeurd met eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

De Rapporteurs,

Christos DOULKERIDIS en
Jean-Pierre CORNELISSEN

De Voorzitter,

Magda DE GALAN.

Le sous-amendement n° 15 à l'amendement n° 3 est adopté par 8 voix contre 3.

Le sous-amendement n° 11 à l'amendement n° 3 et devenu sans objet.

Mme Anne Sylvie Mouzon constate que le gouvernement a déposé le même amendement que le sien.

Le ministre répond que par un hasard, deux amendements identiques avaient été déposés en commission le même jour.

L'amendement n° 3, tel que sous-amendé remplaçant l'article 3, est adopté par 9 voix et 3 abstentions.

Les amendements n° 5 et n° 6 sont retirés.

Vote sur l'ensemble

La proposition d'ordonnance **n° A-33/1** dans son ensemble, telle qu'amendée, est adoptée à l'unanimité des 12 membres présents.

La proposition d'ordonnance **n° A-264/1** est devenue sans objet.

IV. Lecture et approbation du rapport

Moyennant quelques corrections, le présent rapport est approuvé à l'unanimité des 13 membres présents.

Les Rapporteurs,

Christos DOULKERIDIS et
Jean-Pierre CORNELISSEN

La Présidente,

Magda DE GALAN.

Tekst aangenomen door de Commissie*Artikel 1*

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

In boek I van het Wetboek der Successierechten wordt een hoofdstuk *VIIbis* ingevoegd met als titel « Tarief, vrijstellingen en verminderingen van het successierecht van toepassing op wettelijk samenwonenden », dat de volgende artikelen omvat :

« Artikel 60ter

In de zin van dit hoofdstuk wordt verstaan onder « wettelijk samenwonenden » de koppels met of zonder kinderen die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd overeenkomstig de artikelen 1475 en 1476 van het Burgelijk Wetboek.

Artikel 60quater

Voor de toepassing van de hoofdstukken VI en VII, worden de wettelijk samenwonenden gelijkgesteld met de echtgenoten.

Voor de toepassing van artikel 50, leze men evenwel « de wettelijk samenwonenden een verklaring van beëindiging van wettelijke samenwoning hebben afgelegd overeenkomstig artikel 1476, § 2 van het Burgelijk Wetboek of, tenzij in geval van overmacht, geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer hebben » in plaats van « de echtgenoten uit de echt of van tafel en bed gescheiden zijn ».

Artikel 3

Deze ordonnantie treedt in werking op 1 januari 2003.

Texte adopté par la Commission*Article 1er*

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

Il est inséré au Livre Ier du Code des droits de succession, un chapitre *VIIbis* intitulé « Tarif, exemptions et réductions du droit de succession applicables aux cohabitants légaux », comprenant les articles suivants :

« Article 60ter

Au sens du présent chapitre, il faut entendre par « cohabitants légaux » les couples avec ou sans enfants, qui ont fait une déclaration de cohabitation légale conformément aux articles 1475 et 1476 du Code Civil.

Article 60quater

Pour l'application des chapitres VI et VII, les cohabitants légaux sont assimilés aux époux.

Toutefois, pour l'application de l'article 50, il y a lieu de lire « les cohabitants légaux ont fait une déclaration de cessation de cohabitation légale conformément à l'article 1476, § 2 du Code Civil ou, sauf force majeure, ne résident plus ensemble » au lieu de « les conjoints sont divorcés ou séparés de corps ».

Article 3

La présente ordonnance entre en vigueur le 1er janvier 2003.

Bijlage 1**Amendementen**

Nr. 1 van de REGERING

Titel

De titel van het voorstel van ordonnantie betreffende de aanslagvoeten en de vrijstellingen van successierechten en het recht van overgang bij overlijden die toepasbaar zijn op de wettelijk samenwonenden te vervangen door « Voorstel van ordonnantie betreffende het tarief, de vrijstellingen en de verminderingen van successierechten die van toepassing zijn op de wettelijk samenwonenden ».

VERANTWOORDING

Uit de titel blijkt dat het voorstel van ordonnantie de aanslagvoeten en de vrijstellingen van het successierecht en van het recht van overgang bij overlijden voor de wettelijk samenwonenden wijzigt, terwijl het enkel slaat op het successierecht.

Artikel 2 en het commentaar op dit artikel bepalen op ondubbelzinnige wijze dat de voorgestelde maatregelen enkel van toepassing zijn op de wettelijk samenwonenden die « hun woonplaats hebben in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest », m.a.w. enkel op de wettelijk samenwonenden die ook Rijksinwoners zijn.

Het recht van overgang bij overlijden geldt enkel op de nalatenschap van iemand die geen Rijksinwoner is.

Daarenboven, behandelt het voorstel niet enkel de aanslagvoeten en de vrijstellingen, maar ook de verminderingen inzake successierechten. Het is dus aangewezen om de titel te wijzigen, rekening houdend met de terminologie die gebruikt wordt in het Wetboek der Successierechten.

Nr. 2 van de REGERING

*Artikel 2***Artikel 2 te vervangen door de volgende bepalingen :**

« In boek I van het Wetboek der Successierechten wordt een hoofdstuk VIIbis ingevoegd met als titel « Tarief, vrijstellingen en verminderingen van het successierecht van toepassing op wettelijk samenwonenden », dat de volgende artikelen omvat :

« Artikel 60ter

In de zin van dit hoofdstuk wordt verstaan onder « wettelijk samenwonenden » de koppels met of zonder kinderen die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd overeenkomstig de artikelen 1475 en 1476 van het Burgelijk Wetboek.

Annexe 1**Amendements**

N° 1 du GOUVERNEMENT

Titre

Remplacer le titre de la proposition d'ordonnance relative aux taux d'imposition et exonérations des droits de succession et de mutation par décès applicables aux cohabitants légaux par « Proposition d'ordonnance relative aux tarifs, exemptions et réductions des droits de succession applicables aux cohabitants légaux ».

JUSTIFICATION

L'intitulé en cause laisse entendre que la proposition d'ordonnance modifie – pour ce qui concerne les cohabitants légaux – les taux et exonérations du droit de succession et de mutation par décès, alors qu'elle ne concerne que le droit de succession.

L'article 2, ainsi que son commentaire, sont sans équivoque à ce sujet car ils stipulent clairement que les mesures proposées sont applicables aux seuls cohabitants légaux « domiciliés dans la Région de Bruxelles-Capitale », c'est-à-dire uniquement aux cohabitants légaux habitants du royaume.

Le droit de mutation par décès ne s'applique qu'aux successions de non habitants du royaume.

De plus, la proposition ne vise pas seulement les taux d'impositions et les exonérations, mais également les réductions du droit de succession. Il est préférable alors de remplacer l'intitulé, en reprenant la terminologie adoptée par le Code des droits de succession.

N° 2 du GOUVERNEMENT

*Article 2***Remplacer l'article 2 par les dispositions suivantes :**

« Il est inséré au Livre Ier du Code des droits de succession, un chapitre VIIbis intitulé « Tarif, exemptions et réductions du droit de succession applicables aux cohabitants légaux », comprenant les articles suivants :

« Article 60ter

Au sens du présent chapitre, il faut entendre par « cohabitants légaux » les couples avec ou sans enfants, qui ont fait une déclaration de cohabitation légale conformément aux articles 1475 et 1476 du Code Civil.

Artikel 60quater

Voor de toepassing van de hoofdstukken VI en VII, worden de wettelijk samenwonenden gelijkgesteld met de echtgenoten.

Voor de toepassing van artikel 50, eerste lid, leze men echter « wanneer de wettelijk samenwonenden geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer betrekken » in plaats van « wanneer de echtgenoten uit de echt of van tafel en bed gescheiden zijn ». »

VERANTWOORDING

Dit artikel maakt voor de « koppels » die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd, zoals voorzien in de artikelen 1475 en 1476 van het Burgelijk Wetboek, een onderscheid op basis van de tussen hen bestaande graad van verwantschap.

Inderdaad, in tegenstelling tot wat de titel van de ordonnantie vooropstelt, zal het preferentieel tarief (tussen echtgenoten) niet gelden voor alle wettelijk samenwonenden in de zin van de wet van 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning. Zo zal enkel de wettelijk samenwonende het preferentieel tarief tussen echtgenoten kunnen genieten die niet verwant is met de erflater of die slechts een verre verwantschap met hem vertoont (verder dan de 3de graad in de zijlijn en verder dan de 1ste graad in de rechte lijn).

Worden dus uitgesloten, de koppels van wettelijk samenwonenden die bestaan uit broers en zussen, uit ooms of tantes en neven of nichten, en uit vader of moeder en zoon of dochter.

Met andere woorden, het voorstel van ordonnantie bevoorrecht de wettelijk samenwonenden die geen of slechts verre verwanten zijn. Het zou hierdoor het voorwerp kunnen uitmaken van een beroep tot vernietiging bij het Arbitragehof wegens schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Deze verschillende fiscale behandeling verantwoorden met het argument dat het Wetboek der Successierechten reeds in specifieke tarieven voorziet voor verwanten is niet afdoend. Inderdaad, deze tarieven zijn doorgaans minder gunstig dan deze opgenomen in het voorstel van ordonnantie.

De voornoemde wet van 23 november 1998 laat de wettelijke samenwoning toe tussen de personen die deze specifieke tarieven genieten. Deze wet beschouwt zulke personen dus als een « koppel ». En van zodra er sprake is van een « koppel » in de hierboven vermelde zin, moet dit « koppel » op dezelfde manier worden behandeld als de andere « koppels » die in dezelfde toestand verkeren.

De uitzonderingen opgenomen in het voorgestelde artikel 60ter dienen dus te worden geschrapt. Zo zal het tarief tussen echtgenoten op dezelfde wijze van toepassing zijn op alle « koppels » van wettelijk samenwonenden, zonder onderscheid van de bestaande verwantschap tussen hen.

Het lijkt bovendien overbodig om in de teksten de begrippen « woonachtig zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest » op te nemen daar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest slechts bevoegd is voor de nalatenschappen die openvallen op zijn grondgebied, d.w.z. voor de nalatenschappen van personen die gedomicilieerd zijn in het Brusselse. Het localisatiecriterium van deze belasting is de woonplaats van de erflater op het ogenblik van zijn overlijden. Het spreekt dus voor zich dat enkel de wettelijk samenwonenden die gedomicilieerd zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de voorgestelde maatregelen zullen kunnen genieten.

Tenslotte, voor wat betreft het nieuwe artikel 60quater, staat in de voorgestelde Nederlandse tekst verkeerdelijk « echtgenoten ». De Franse

Article 60quater

Pour l'application des chapitres VI et VII, les cohabitants légaux sont assimilés aux époux.

Toutefois, pour l'application de l'article 50, alinéa 1er, il y a lieu de lire « les cohabitants légaux ne résident plus ensemble » au lieu de « les conjoints sont divorcés ou séparés de corps » ».

JUSTIFICATION

Cet article crée pour les « couples » de cohabitants qui ont fait la déclaration de cohabitation légale établie par les articles 1475 et 1476 du Code Civil, une distinction fondée sur le degré de parenté existant entre eux.

En effet, contrairement à ce que le titre de l'ordonnance laisse supposer, le tarif préférentiel (entre époux) ne s'appliquera pas à tous les cohabitants légaux au sens de la loi du 23 novembre 1998 instaurant une cohabitation légale. Ainsi, ne pourra bénéficier du tarif préférentiel (entre époux), que le cohabitant légal du défunt qui lui est non apparenté ou qui lui est apparenté à un degré lointain (au-delà du 3e degré en ligne collatérale et au-delà du 1er degré en ligne directe).

Sont donc exclus, les couples de cohabitants légaux formés entre frères et sœurs, entre oncles et tantes et neveux ou nièces et entre père ou mère et fils ou fille.

En d'autres termes, la proposition d'ordonnance privilégie les cohabitants légaux non apparentés ou apparentés à un degré lointain. A ce titre, elle pourrait faire l'objet d'un recours en annulation devant la Cour d'Arbitrage, pour violation des articles 10 et 11 de la Constitution.

L'argument pour justifier un tel traitement fiscal différent, à savoir que le Code des droits de succession a déjà prévu des tarifs particuliers pour les personnes apparentées n'est pas pertinent. En effet, ces tarifs sont en général moins favorables que ceux retenus dans la proposition d'ordonnance.

Or la loi du 23 novembre 1998 précitée autorise la cohabitation légale entre les personnes visées dans ces tarifs particuliers. C'est donc qu'elle estime que dans de tels cas ces personnes forment un « couple ». Et, dès lors qu'il y a « couple » au sens précité, ce « couple » doit être traité fiscalement de la même manière que les autres « couples » dans la même situation.

Il convient donc de supprimer les exclusions inscrites dans l'article 60ter proposé. De la sorte, le tarif applicable entre époux sera applicable de la même manière à tous les « couples » de cohabitants légaux, sans distinction de lien de parenté qui les unit.

Il paraît en outre superflu de reprendre dans les textes les mots « domiciliés dans la Région de Bruxelles-Capitale » étant donné que la Région de Bruxelles-Capitale n'est compétente que pour les successions ouvertes sur son territoire, c'est-à-dire pour les successions de personnes domiciliées dans la Région bruxelloise. Le critère de localisation de cet impôt est le domicile du défunt au moment de son décès. Il est donc évident que seuls les cohabitants légaux domiciliés dans la Région de Bruxelles-Capitale pourront bénéficier des mesures proposées.

Enfin, en ce qui concerne le nouvel article 60quater, il est erroné d'utiliser dans le texte néerlandais proposé le terme « echtgenoten ». Le texte

tekst heeft het over « cohabitants légaux ». Een juiste vertaling dringt zich dus op.

Nr. 3 van de REGERING

Artikel 3

Artikel 3 te vervangen door de volgende bepaling :

« *Deze ordonnantie treedt in werking op 1 januari 2002* ».

VERANTWOORDING

Dit amendement betreft de datum waarop de maatregel in werking treedt.

De wet van 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning is intussen bekendgemaakt en in werking getreden.

Als de maatregel in werking treedt op 1 januari 2002 heeft dit als voordeel dat de eerste budgettaire weerslag pas in het begrotingsjaar 2002 volgt, zodat de begroting 2001 niet wordt bezwaard.

Nr. 4 van de heren Serge de PATOUL en Olivier de CLIPPELE

Artikel 2

Artikel 2 te vervangen door volgende tekst :

« *Wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft wordt in artikel 48 van het Wetboek der successierechten de volgende wijziging aangebracht :*

Na het eerste lid van dit artikel de volgende bepalingen in te voegen :

« *De regering past, eenmaal per jaar en uiterlijk op vijftien december van elk jaar, de in deze tabel vermelde belastbare gedeelten aan volgens de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijzen, zoals bekendgemaakt door het Ministerie van Economische Zaken. Als dat indexcijfer niet wordt bekendgemaakt, past de regering de gedeelten aan volgens het indexcijfer voor de kadastrale inkomsten van de onroerende goederen gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.*

De nieuwe belastbare gedeelten zijn van toepassing op alle nalatenschappen die zijn opengevallen vanaf de eerste januari die volgt op de voor de aanpassing vastgestelde datum. » »

français parlant de « cohabitants légaux », une traduction correcte s'impose.

N° 3 du GOUVERNEMENT

Article 3

Remplacer l'article 3 par la disposition suivante :

« *La présente ordonnance entre en vigueur le 1er janvier 2002* ».

JUSTIFICATION

Cet amendement concerne la date à laquelle la mesure entre en vigueur.

La loi du 23 novembre 1998 instaurant la cohabitation légale est entre-temps publiée et entrée en vigueur.

L'entrée en vigueur de la mesure au 1er janvier 2002, a comme avantage que le premier impact budgétaire ne suit que dans l'année budgétaire 2002, sans alourdir le budget 2001.

N° 4 de MM. Serge de PATOUL et Olivier de CLIPPELE

Article 2

Remplacer l'article 2 par le texte suivant :

« *Pour la Région de Bruxelles-Capitale l'article 48 du Code des droits de succession est modifié comme suit :*

Après le premier alinéa de cet article, insérer les dispositions suivantes :

« *Le gouvernement adaptera une fois par an, et au plus tard le quinze décembre de chaque année, les tranches d'imposition indiquées dans ce tableau, en fonction de l'évolution de l'indice des prix à la consommation du royaume, tel qu'il est publié par le Ministère des Affaires Economiques. A défaut de publication de cet indice, le gouvernement établira l'adaptation en suivant l'indice d'adaptation des revenus cadastraux des propriétés immobilières situées dans la Région de Bruxelles-Capitale.*

Les nouvelles tranches d'imposition seront d'application sur toutes les successions ouvertes à compter du premier janvier suivant la date prévue pour l'adaptation. » »

VERANTWOORDING

De gedeelten van de successierechten zijn sinds 1977 niet meer geïndexeerd. Daardoor is er een verholten stijging van de successierechten.

Volgens het Brussels regeerakkoord zal de fiscale druk op de inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet worden verhoogd.

Dit amendement strekt ertoe het regeerakkoord te doen naleven.

Nr. 5 van de heren Olivier de CLIPPELE en Serge de PATOUL

Artikel 3

Artikel 3 te vervangen door volgende tekst :

« Wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft wordt in artikel 48 van het Wetboek der successierechten de volgende wijziging aangebracht :

In het opschrift van tabel I worden de woorden « rechte lijn tussen echtgenoten » vervangen door de woorden « rechte lijn tussen echtgenoten en andere samenwonenden ».

Dit artikel aan te vullen met de volgende bepalingen :

« Voor de toepassing van dit artikel wordt onder samenwonenden verstaan:

1° de persoon die op de dag van het openvallen van de nalatenschap, overeenkomstig de bepalingen van boek III, titel Vbis, van het Burgerlijk Wetboek, met de erflater samenwoont, of

2° de persoon of personen die op de dag van het openvallen van de nalatenschap ten minste één jaar ononderbroken met de erflater samenwonen en er een gemeenschappelijke huishouding mee voeren. Die voorwaarden worden geacht ook vervuld te zijn indien het samenwonen en het voeren van een gemeenschappelijke huishouding met de erflater aansluitend op de bedoelde periode van één jaar tot op de dag van het overlijden ingevolge overmacht onmogelijk is geworden. Een uittreksel uit het bevolkingsregister houdt een weerlegbaar vermoeden in van ononderbroken samenwoning en van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding. »

VERANTWOORDING

Gewestelijke bevoegdheid. Het criterium dat voor de toekenning van de successierechten gehanteerd wordt, is de laatste woonplaats van de erflater, op voorwaarde dat hij enkele jaren vóór zijn overlijden niet van woonplaats is veranderd. Het zou wel eens kunnen dat de Belgen hier voor verrassingen komen te staan.

JUSTIFICATION

Les tranches de droits de succession ne sont plus indexées depuis 1977. De ce fait, l'absence de cette indexation entraîne une augmentation larvée des droits de succession.

Or, l'accord du gouvernement bruxellois parle d'un stop fiscal.

Le présent amendement est déposé dans le but de respecter l'accord du gouvernement.

N° 5 de MM. Olivier de CLIPPELE et Serge de PATOUL

Article 3

Remplacer l'article 3 par le texte suivant :

« Pour la Région de Bruxelles-Capitale l'article 48 du Code des droits de succession est modifié comme suit :

Dans l'intitulé du tableau I les mots « ligne directe entre époux » sont remplacés par les mots « ligne directe entre époux et autres cohabitants ».

Compléter cet article par les dispositions suivantes :

« Pour l'application du présent article, on entend par cohabitants :

1° la personne qui, à la date de l'ouverture d'une succession, vivait ensemble avec le défunt conformément aux dispositions du livre III, titre Vbis du Code civil, ou

2° la ou les personnes qui, à la date d'ouverture d'une succession, vivaient ensemble avec le défunt, sans interruption depuis au moins un an et tenaient un ménage commun avec lui. Ces conditions sont censées également être remplies si la cohabitation et la tenue d'un ménage commun avec le défunt, consécutive à la période d'un an jusqu'au jour du décès, est devenue impossible pour cause de force majeure. Un extrait du registre de la population constitue une présomption réfutable de la cohabitation ininterrompue et de la tenue d'un ménage commun. »

JUSTIFICATION

Compétence régionale. Le critère attributif pour les droits de succession est le dernier domicile du défunt, à condition qu'il n'ait pas déménagé quelques années avant son décès. Et c'est là que les Belges pourraient bien rencontrer des surprises.

De wetgever heeft bepaald dat men er niet mee kan volstaan om op het laatste nippertje van woonplaats te veranderen om het voorkeurtarief te kunnen genieten. De bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten bepaalt immers dat « Als de fiscale woonplaats van de overledene tijdens de periode van vijf jaar voor zijn overlijden op meer dan één plaats in België gelegen was, het successierecht van rijksinwoners gelokaliseerd wordt op de plaats in België waar zijn fiscale woonplaats tijdens de voormelde periode het langst gevestigd was ».

Een normaal voorzichtige burger begrijpt dat hij goed moet nadenken alvorens naar een ander Gewest te verhuizen.

De verschillen voor samenwonenden zijn groot, want de definitie van « samenwonende » is niet dezelfde in de drie Gewesten.

Een persoon komt in aanmerking voor het voorkeurtarief voor samenwonenden in het Vlaamse Gewest, maar kan die aanspraken verliezen in het Waalse of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hoewel hij dezelfde woonplaats heeft. Samenwoning wordt niet op dezelfde wijze erkend in het noorden en in het zuiden van het land.

In het Vlaamse Gewest kunnen verschillende personen samenwonen. Er is geen beperking in verband met de aard van de relatie. De Vlaamse wetgever stelt slechts één voorwaarde, namelijk dat de personen in kwestie sedert minstens één jaar samenwonen.

Het feit dat, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, bij de gemeente een verklaring van samenwoning moet worden afgelegd, beperkt het aantal mogelijkheden. Deze verklaring kan door maximum twee personen worden afgelegd, op voorwaarde dat ze bekwaam zijn om zulks te doen. Dat sluit veel gevallen van reële samenwoning uit, zoals bijvoorbeeld de erfenis tussen minderjarige broers en zusters die onder hetzelfde dak wonen.

Subjectief criterium. In een zichzelf respecterende rechtsstaat kan men niet overgaan van een tarief van 14 % naar een tarief van 80 % op basis van louter subjectieve criteria. Iedereen weet wat een kind, een echtgenoot, een echtgenote, een oom en een tante is. Dit begrip is hetzelfde in de hele wereld en bijgevolg ook in heel België.

Het is verkeerd om de invulling van het begrip « samenwoning » aan de Gewesten over te laten. Een getrouwd koppel verliest bijvoorbeeld nooit de hoedanigheid van getrouwd koppel als het naar een ander land verhuist. Het blijft een echtpaar.

Als men de samenwonenden daadwerkelijk rechtszekerheid wil verschaffen, dan moet in heel België hetzelfde rechtsprincipe toegepast worden. De hoedanigheid van samenwonende moet overal dezelfde zijn.

Die verschillende toepassingen van het Wetboek der Successierechten op de samenwonenden geven aanleiding tot grote rechtsonzekerheid.

Niemand kent de dag van zijn overlijden en zijn laatste woonplaats.

Vele ouderen moeten hun woning verlaten om hun intrek te nemen in een bejaardentehuis, dat doorgaans gekozen wordt, rekening houdend met hun financiële middelen, de nabijheid van een verwante of de reputatie van het rustoord. Voortaan moet bij die beslissing ook rekening worden gehouden met het Gewest waarin dat rustoord zich bevindt.

Door de verschillende wetgeving over de samenwonenden zullen families uit elkaar gerukt worden, want overeenkomstig het Waalse recht kan slechts één persoon een verklaring van wettelijke samenwoning met een oom of tante afleggen om het voordelige tarief te kunnen genieten. We mogen niet vergeten dat het verschil enorm is. Wat zal er gebeuren met de andere neven en nichten ? Zullen ze onterfd worden ?

Le législateur a prévu qu'il ne suffisait pas de déplacer son domicile au dernier moment pour bénéficier d'un tarif préférentiel. La nouvelle loi précise en effet que « Si le défunt a eu son domicile fiscal dans plus d'un endroit en Belgique au cours de la période de cinq ans précédant son décès : la succession sera taxée à l'endroit de la Belgique où son domicile fiscal a été établi le plus longtemps. »

Un citoyen normalement prudent comprendra qu'il doit bien réfléchir avant de déménager vers une autre région.

Avec les cohabitants, les différences seront importantes, car la définition de cohabitant est différente dans les trois régions.

Une personne peut bénéficier du tarif préférentiel des cohabitants en Flandre, mais peut perdre ce statut en Wallonie ou à Bruxelles, alors qu'elle est domiciliée dans la même habitation. Tout simplement, la cohabitation n'est pas reconnue de la même façon au Nord et au Sud du pays.

En Flandre, on peut cohabiter à plusieurs. Il n'y a pas de limitation quant à la qualité de la relation. Le législateur flamand exige une seule condition, à savoir la cohabitation depuis un an au moins.

Le fait d'imposer une déclaration à la commune, conformément au Code civil, limite le nombre de possibilités. Seules deux personnes peuvent souscrire cette déclaration, et à condition qu'elles soient juridiquement capables de la faire, ce qui exclut de nombreux cas de cohabitation réelle, comme par exemple l'héritage entre frères et sœurs mineurs d'âge, qui habitent sous le même toit.

Critère subjectif. Dans un Etat de droit qui se respecte, on ne peut passer d'une taxation de 14 à 80 % sur base de critères tout à fait subjectifs. Tout le monde sait ce que c'est un enfant, un mari, une épouse, un oncle et une tante. Cette notion est la même dans le monde entier et dès lors également dans toute la Belgique.

Le fait de laisser aux régions le soin de définir, chacun à sa façon, la cohabitation est une erreur. En matière de mariage par exemple, si un couple est reconnu comme étant marié dans leur pays d'origine, ils ne perdent jamais le statut de couple marié par le fait d'un déménagement dans un autre pays. Ils restent mariés.

Si on veut réellement offrir une sécurité juridique aux cohabitants, il faut appliquer ce même principe de droit à la Belgique entière. La qualité de cohabitant doit être la même partout.

Ces différentes applications dans le Code des droits de succession pour la cohabitation provoqueront une insécurité juridique de grande ampleur.

Personne ne connaît le jour ni l'heure de son dernier souffle, et personne n'est sûr de l'endroit de sa dernière résidence.

De nombreuses personnes âgées sont obligées de quitter leur domicile pour s'installer dans des maisons de retraite. Généralement, le choix se fait en fonction de leurs moyens financiers, de la proximité d'un parent ou de la réputation d'une maison, mais il faudra désormais aussi décider en fonction de la région où est située la maison de repos.

Avec les législations sur les cohabitants, on verra des familles se déchirer, car, conformément au droit wallon, un seul pourra se déclarer cohabitant avec un oncle ou une tante pour bénéficier du tarif avantageux. N'oublions pas que la différence est énorme. Qu'advient-il des autres neveux et nièces; seront-ils déshérités ?

Nr. 6 van de heren Olivier de CLIPPELE en Serge de PATOUL

Artikel 4 (nieuw)

Een artikel 4 (nieuw) toe te voegen, luidend als volgt :

« Wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft wordt in artikel 48 van het Wetboek der successierechten de volgende wijziging aangebracht :

Dit artikel aan te vullen met de volgende bepalingen :

« Bovendien kunnen de kinderen van de echtgenoot of van de samenwonende die op de dag van het overlijden van de nalatenschap in aanmerking komen voor het tarief in rechte lijn, eveneens het tarief in rechte lijn genieten. » »

VERANTWOORDING

Gelet op de nieuw samengestelde gezinnen is het zeer wenselijk dat alle kinderen die onder hetzelfde dak wonen, gelijk behandeld worden, ongeacht hun band van verwantschap met de erflater.

Subamendement Nr. 7 op amendement nr. 2 van mevr. Anne-Sylvie MOUZON

Artikel 2

Aan het slot van artikel 60ter, ingevoegd in boek I van het Wetboek der Successie-rechten, de woorden « voor zover, wat de samenwonenden zonder band van verwantschap betreft, hun verklaring van wettelijke samenwoning meer dan een jaar vóór het overlijden van de nalatenschap is afgelegd en ze sedert minstens één jaar daadwerkelijk hebben samengewoond, en, wat de samenwonenden met een band van verwantschap betreft, hun verklaring van wettelijke samenwoning meer dan drie jaar vóór het overlijden van de nalatenschap is afgelegd en ze sedert minstens drie jaar daadwerkelijk hebben samengewoond » in te voegen.

VERANTWOORDING

Deze voorwaarde wordt gesteld om te vermijden dat men contracten van wettelijke samenwoning sluit met als enig doel in aanmerking te komen voor een voorkeurtarief van de successierechten.

Het amendement neemt de formulering over die de Raad van State voorstelt in zijn advies over het voorstel van Waals decreet betreffende de successierechten tussen wettelijk samenwonenden.

Er moet een parallel gemaakt worden tussen de termijn van drie jaar gekozen voor samenwonenden die met elkaar een band van verwantschap hebben, en de termijn bepaald bij artikel 7 van het Wetboek der Successierechten krachtens hetwelk de goederen waarover de afgestorvene kosteloos beschikte gedurende de drie jaar vóór zijn overlijden, worden

N° 6 de MM. Olivier de CLIPPELE et Serge de PATOUL

Article 4 (nouveau)

Ajouter un article 4 (nouveau), rédigé comme suit :

« Pour la Région de Bruxelles-Capitale l'article 48 du Code des droits de succession est modifié comme suit :

Compléter cet article par les dispositions suivantes :

« En outre, les enfants du conjoint ou du cohabitant qui peuvent bénéficier du tarif en ligne directe au jour de l'ouverture de la succession du défunt, bénéficient également du tarif en ligne directe. » »

JUSTIFICATION

Avec la recombinaison des ménages, il est hautement souhaitable que tous les enfants qui habitent sous le même toit, soient traités sur le pied d'égalité, quel que soit leur lien de parenté avec le défunt.

Sous-amendement N° 7 à l'amendement n° 2 de Mme Anne-Sylvie MOUZON

Article 2

A la fin de l'article 60ter, inséré dans le livre Ier du Code des droits de succession, ajouter : *« pour autant, en ce qui concerne les cohabitants sans lien de parenté, que leur déclaration de cohabitation légale ait été reçue plus d'un an avant l'ouverture de la succession et que la cohabitation ait été effective depuis un an au moins, et, en ce qui concerne les cohabitants ayant un lien de parenté, que leur déclaration de cohabitation légale ait été reçue plus de trois ans avant l'ouverture de la succession et que la cohabitation ait été effective depuis trois ans au moins ».*

JUSTIFICATION

Cette condition vise à éviter la conclusion de contrats de cohabitation légale dans le seul but de bénéficier de taux préférentiels en matière de succession.

L'amendement reprend la formulation proposée par le Conseil d'Etat dans son avis sur la proposition de décret wallon relatif aux droits de succession entre cohabitants légaux.

Le délai de trois ans retenu pour les cohabitants ayant un lien de parenté doit être mis en parallèle avec le délai prévu par l'article 7 du Code des droits de succession en vertu duquel les donations faites par le défunt dans les trois dernières années précédant son décès, et qui n'ont pas été assujetties au droit d'enregistrement, sont soumises aux droits de succes-

geacht deel uit te maken van zijn nalatenschap, indien de bevoordeling niet onderworpen werd aan het registratierecht gevestigd voor de schenkingen. In die bepaling gaat de federale wetgever ervan uit dat de periode van drie jaar vóór het overlijden de verdachte periode is waarin doorgaans frauduleuze handelingen worden gesteld om de successierechten te omzeilen.

Subamendement Nr. 8 op amendement nr. 2 van mevr. Anne-Sylvie MOUZON

Artikel 2

Na de eerste zin van artikel 60quater, ingevoegd in boek I van het Wetboek der Successierechten, de volgende zin in te voegen :

« De wettelijk samenwonenden die met elkaar een band van verwantschap hebben, komen echter niet in aanmerking voor deze gelijkstelling, indien er andere erfopvolgers bestaan die in de orde van de erfopvolging hoger of op gelijke hoogte staan, zoals bepaald bij de artikelen 731 e.v. van het Burgelijk Wetboek. »

VERANTWOORDING

Deze bepaling dient om te vermijden dat er een contract van wettelijke samenwoning wordt gesloten met als enig doel een verwant in aanmerking te doen komen voor een voorkeurtarief, terwijl andere verwanten die met de erflater een hogere of dezelfde graad van verwantschap hebben als de wettelijk samenwonende, niet in aanmerking zouden komen voor hetzelfde tarief.

Subamendement Nr. 9 op amendement nr. 2 van mevr. Anne-Sylvie MOUZON

Artikel 2

In het tweede lid van artikel 60quater, ingevoegd in boek I van het Wetboek der Successierechten, het woord « echter » te doen vervallen.

VERANTWOORDING

Technisch amendement.

Subamendement Nr. 10 op amendement nr. 2 van mevr. Anne-Sylvie MOUZON

Artikel 2

In het tweede lid van artikel 60quater, ingevoegd in boek I van het Wetboek der Successierechten, tussen de woorden « de wettelijk samenwonenden » en « geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer betrekken » de

sion. Dans cette disposition, le législateur fédéral a en effet considéré que la période de trois ans antérieure au décès constituait la période suspecte pendant laquelle interviennent généralement les manœuvres frauduleuses visant à éluder le paiement des droits de succession.

Sous-amendement N° 8 à l'amendement n° 2 de Mme Anne-Sylvie MOUZON

Article 2

Après la première phrase de l'article 60quater, inséré dans le livre Ier du Code des droits de succession, ajouter la phrase suivante :

« *Les cohabitants légaux ayant un lien de parenté ne peuvent toutefois bénéficier de cette assimilation s'il existe d'autres successeurs qui leur sont antérieurs ou égaux dans l'ordre de dévolution successorale tel qu'établi par les articles 731 et suivants du Code civil.* »

JUSTIFICATION

Cette disposition vise à éviter qu'un contrat de cohabitation légale soit conclu dans le seul but de permettre à un parent de bénéficier d'un taux privilégié, alors que d'autres parents plus proches du défunt que le cohabitant légal, ou de même ordre, ne pourraient bénéficier du même taux.

Sous-amendement N° 9 à l'amendement n° 2 de Mme Anne-Sylvie MOUZON

Article 2

Au deuxième alinéa de l'article 60quater, inséré dans le livre Ier du Code des droits de succession, supprimer « Toutefois, ».

JUSTIFICATION

Amendement technique.

Sous-amendement N° 10 à l'amendement n° 2 de Mme Anne-Sylvie MOUZON

Article 2

Au deuxième alinéa de l'article 60quater, inséré dans le livre Ier du Code des droits de succession, ajouter entre les mots « les cohabitants légaux » et « ne résident plus ensemble », les mots « ont fait une déclaration de ces-

woorden « een verklaring van de beëindiging van de wettelijke samenwoning hebben afgelegd, overeenkomstig artikel 1476 van het Burgerlijk Wetboek, of ».

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe voor de wettelijke samenwonenden een analoge regeling aan die voor de echtgenoten in te voeren.

Subamendement Nr. 11 op amendement nr. 3 van mevr. Anne-Sylvie MOUZON

Artikel 3

In artikel 3, « 2002 » te vervangen door « 2003 ».

VERANTWOORDING

De inwerkingtreding van deze ordonnantie dient uitgesteld te worden tot 1 januari 2003 om er geen terugwerkende kracht aan te verlenen.

Nr. 12 van de heren Bernard IDE en Christos DOULKERIDIS

Opschrift

In het opschrift, de woorden « aanslagvoeten en de vrijstellingen van successierechten » **te vervangen door de woorden** « *successierechten* ».

VERANTWOORDING

De woorden in het opschrift stemmen niet overeen met die van het Wetboek der Successierechten. Het opschrift van hoofdstuk VI luidt immers « Tarief der rechten » en dat van hoofdstuk VII « Vrijstellingen en verminderingen ». De woorden « aanslagvoeten » en « vrijstellingen » betekenen weliswaar bijna hetzelfde maar verwijzen niet naar de begrippen in het Wetboek.

Een meer algemeen opschrift, dat verwijst naar het opschrift van Boek I, waarin de geamendeerde hoofdstukken zijn opgenomen, is dus meer aangewezen.

Nr. 13 (van de heren Bernard IDE en Christos DOULKERIDIS

Artikel 2

Artikel 2 door de volgende bepaling te vervangen :

sation de cohabitation légale, conformément à l'article 1476 du Code civil ou ».

JUSTIFICATION

Cet amendement vise à calquer la situation des cohabitants légaux sur celle des époux.

Sous-amendement N° 11 à l'amendement n° 3 de Mme Anne-Sylvie MOUZON

Article 3

A l'article 3, remplacer « 2002 » par « 2003 ».

JUSTIFICATION

Il convient de postposer l'entrée en vigueur de la présente ordonnance au 1er janvier 2003 afin de ne pas lui conférer un effet rétroactif.

N° 12 de MM. Bernard IDE et Christos DOULKERIDIS

Titre

Dans le titre, remplacer les mots « taux d'imposition et exonérations des droits de succession » **par les mots** « *droits de succession* ».

JUSTIFICATION

Le vocabulaire utilisé dans le titre ne correspond pas à celui du Code des droits de succession. En effet, le chapitre VI s'intitule « Tarifs des droits » et le chapitre VII « Exemptions et réductions ». Les termes « taux d'imposition » et « exonération », même s'ils s'en rapprochent, ne se réfèrent pas aux notions mentionnées dans le Code.

Un titre plus général, se référant à l'intitulé du Livre 1er, dans lequel sont situés les chapitres amendés, semble plus indiqué.

N° 13 de MM. Bernard IDE et Christos DOULKERIDIS

Article 2

Remplacer l'article 2 par le texte suivant :

« § 1. – Artikel 48 van het Wetboek der Successierechten wordt als volgt gewijzigd :

1. het opschrift van tabel I, kolom percentages, aan te vullen met de woorden « tussen wettelijk samenwonenden »;
2. aan het slot, de volgende tekst in te voegen :

« Voor de toepassing van de hoofdstukken VI en VII, wordt verstaan onder wettelijk samenwonende, de persoon die, op het ogenblik van het openvallen van de nalatenschap, met de erflater woonde en met hem een verklaring van wettelijke samenwoning had afgelegd overeenkomstig de bepalingen van boek III, titel Vbis van het Burgelijk Wetboek, met uitzondering van twee personen die broers en/of zusters zijn, oom en neef of nicht, en tante en neef of nicht ».

§ 2. – In artikel 48-2 van het Wetboek der Successierechten :

1. de woorden « door de langstlevende echtgenoot » te vervangen door de woorden « door de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende »;
2. de woorden « of zijn echtgenoot » te vervangen door de woorden « of zijn echtgenoot of de wettelijk samenwonende ».

§ 3 – Artikel 50 van het Wetboek der Successierechten te vervangen door de volgende bepaling :

« Artikel 50. Het percentage van het recht tussen echtgenoten of tussen wettelijk samenwonenden is niet van toepassing wanneer de echtgenoten uit de echt of van tafel en bed gescheiden zijn of wanneer de wettelijk samenwonenden een verklaring van beëindiging van wettelijke samenwoning hebben afgelegd overeenkomstig met artikel 1476 van het Burgelijk Wetboek en geen gemeenschappelijke kinderen of afstammelingen hebben. »

§ 4. – Artikel 51 van het Wetboek der Successierechten te vervangen door de volgende bepaling :

« Artikel 51. Wanneer de overlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende, als wettige erfgenaam en uit welken hoofde ook, tot de erfenis komt van zijn mede-echtgenoot of wettelijk samenwonende, wordt het recht op al wat hem vervalt verrekend tegen het percentage bepaald voor wat tussen echtgenoten of wettelijk samenwonenden wordt verkregen. »

§ 5. – In artikel 52-2, 1° van het Wetboek der Successierechten, na het woord « echtgenoot » de woorden « of van zijn wettelijk samenwonende » in te voegen.

§ 6. – In artikel 52-2, 3° van het Wetboek der Successierechten, na het woord « echtgenoot » de woorden « of van zijn wettelijk samenwonende » in te voegen.

« § 1er. – L'article 48 du Code des droits de succession est modifié comme suit :

1. compléter l'intitulé du tableau I, colonne pourcentage, par les mots « entre cohabitants légaux »;
2. insérer in fine le texte suivant :

« Pour l'application des chapitres VI et VII, on entend par cohabitant légal la personne qui, au moment de l'ouverture de la succession, était domiciliée avec le défunt et avait avec celui-ci une déclaration de cohabitation légale conformément aux dispositions du livre III, titre Vbis, du Code civil, à l'exception de deux personnes qui sont frères et/ou sœurs, oncle et neveu ou nièce, et tante et neveu ou nièce. »

§ 2. – A l'article 48-2 du Code des droits de succession :

1. remplacer les termes « par le conjoint survivant » par les termes « par le conjoint ou le cohabitant légal survivant »;
2. remplacer les termes « ou son conjoint » par les termes « ou son conjoint ou son cohabitant légal ».

§ 3. – Remplacer l'article 50 du Code des droits de succession par la disposition suivante :

« Article 50. Le taux du droit entre époux ou entre cohabitants légaux n'est pas applicable lorsque les conjoints sont divorcés ou séparés de corps ou que les cohabitants légaux ont fait une déclaration de cessation de cohabitation légale, conformément à l'article 1476 du Code civil, et n'ont pas d'enfants ou de descendants communs. »

§ 4. – Remplacer l'article 51 du Code des droits de succession par la disposition suivante :

« Article 51. Lorsque l'époux ou le cohabitant légal survivant vient à la succession de son conjoint ou de son cohabitant légal, soit en qualité d'héritier légal, soit à tout autre titre, le droit est liquidé sur l'intégralité de ce qui est dévolu au taux fixé pour ce qui est recueilli entre époux ou entre cohabitants légaux. »

§ 5. – A l'article 52-2, 1°, du Code des droits de succession, ajouter les mots « ou du cohabitant légal » après le mot « conjoint ».

§ 6. – A l'article 52-2, 3°, du Code des droits de succession, insérer les mots « ou de son cohabitant légal » après le mot « conjoint ».

§ 7. – In artikel 54, 1° van eht Wetboek der Successierechten, de volgende wijzigingen aan te brengen :

1. de woorden « of tussen echtgenoten » te vervangen door de woorden « of tussen echtgenoten of/en wettelijk samenwonenden »;
2. na de woorden « de overlevende echtgenoot » de woorden « of wettelijk samenwonende » in te voegen.

§ 8. – In artikel 56, tweede lid, van het Wetboek der Successierechten, na de woorden « de overlevende echtgenoot » de woorden « of de wettelijk samenwonende » in te voegen.

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt er in de eerste plaats toe om de wetgevingstechnische vorm van de invoeging van nieuwe bepalingen betreffende de wettelijk samenwonenden in het Wetboek der Successierechten te wijzigen.

Immers, in hoofdstuk VI en VII van het Wetboek worden de tarieven, de verminderingen en de vrijstellingen vastgesteld die van toepassing zijn op alle categorieën van rechthebbenden, ongeacht de wijze waarop ze tot de erfenis komen en hun graad van verwantschap met de erflater.

Het voorstel van ordonnantie strekt ertoe de regeling die van toepassing is op de gehuwden als model te nemen voor de nieuwe regeling voor de samenwonenden. Die nieuwe bepalingen mogen dus niet in een afzonderlijk hoofdstuk worden opgenomen. Het lijkt, integendeel, beter om de bestaande hoofdstukken VI en VII, artikel per artikel, aan te passen.

Wat de definitie van het begrip wettelijk samenwonende betreft, stelt het ingediende amendement verschillende voorwaarden vast die vervuld moeten zijn willen de samenwonenden onder de toepassing vallen van de voordelige fiscale regeling.

Op het ogenblik van het openvallen van de nalatenschap, moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

1. Gemeenschappelijk woonplaats

De definitie van wettelijk samenwoning zoals bedoeld in artikel 1475 van het Burgerlijk Wetboek stelt geen voorwaarde vast inzake gemeenschappelijke woonplaats. We vinden het echter belangrijk om het toepassingsgebied van de gunstige fiscale regeling die bij wege van dit voorstel van ordonnantie wordt ingevoerd, te beperken tot de koppels – zowel heteroseksueel als homoseksueel – die weliswaar niet gehuwd zijn maar die werkelijk samenwonen.

Met de voorwaarde inzake de gemeenschappelijke woonplaats wordt voorkomen dat twee personen die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd louter om de voordelige regeling die geldt voor de samenwonenden te kunnen genieten, aldus belastingen ontduiken.

2. Verklaring van wettelijke samenwoning

De verklaring van wettelijke samenwoning moet zijn afgelegd volgens de voorwaarden en in de vorm zoals bepaald in de artikelen van Titel VII van Boek III van het Burgerlijk Wetboek.

Dit amendement stelt geen voorwaarde vast betreffende duur van de wettelijke samenwoning. De indieners willen voor de wettelijk samenwonenden dezelfde regeling invoeren als die voor de gehuwden. Deze laatste regeling stelt geen voorwaarden vast inzake de duur van het huwelijk voor het overlijden om in aanmerking te kunnen komen voor het tarief dat vastgesteld is voor de echtgenoten.

§ 7. – A l'article 54, 1°, du Code des droits de succession, apporter les modifications suivantes :

1. remplacer les mots « ou entre époux » par les mots « entre époux ou/et cohabitants légaux »;
2. insérer les mots « ou du cohabitant légal » entre le mot « conjoint » et le mot « survivant ».

§ 8. – A l'article 56, alinéa 2, du Code des droits de succession, insérer le mot « ou du cohabitant légal » entre le mot « conjoint » et le mot « survivant ». »

JUSTIFICATION

Le présent amendement a pour but, en premier lieu, de modifier la forme législative de l'insertion de nouvelles dispositions relatives aux cohabitants légaux dans le Code des droits de succession.

En effet, les chapitres VI et VII du Code établissent les tarifs, les réductions et les exemptions applicables à toutes les catégories d'ayants droit, quelle que soit la manière dont ils accèdent à la succession, et quel que soit le degré de parenté avec le défunt.

L'objectif de la présente proposition d'ordonnance étant de calquer le nouveau régime applicable aux cohabitants sur celui des époux, il ne convient pas d'inscrire ces nouvelles dispositions dans un nouveau chapitre à part. Au contraire, l'adaptation des chapitres VI et VII existants, articles par articles, paraît plus indiquée.

S'agissant de la définition de cohabitant légal, l'amendement proposé impose différentes conditions pour que le cohabitant puisse bénéficier du régime fiscal avantageux.

Au moment de l'ouverture de la succession, les conditions suivantes doivent exister.

1. Un domicile commun :

La définition de « cohabitation légale » au sens de l'article 1475 du Code civil n'impose pas de condition de domicile commun. Or, il nous paraît important de limiter le champ d'application du régime fiscal favorable institué par la présente proposition d'ordonnance aux couples – tant hétérosexuels qu'homosexuels – non mariés, mais vivant effectivement ensemble.

La condition de domicile commun permet ainsi d'éviter l'évasion fiscale commise par deux personnes ayant fait une déclaration de cohabitation légale uniquement dans le but de pouvoir bénéficier du taux avantageux réservé aux cohabitants.

2. Une déclaration de cohabitation légale

La déclaration de cohabitation légale doit avoir été faite dans les conditions et formes prévues par les articles du titre *Vbis* du Livre III du Code civil.

Le présent amendement n'impose pas de condition de durée de la cohabitation légale. Les auteurs souhaitent en effet calquer le régime des cohabitants légaux sur celui des époux mariés. Or, ce dernier n'impose aucune durée du mariage avant le décès pour pouvoir bénéficier du taux réservé aux époux.

3. Uitsluiting van broers en/of zusters, oom en neef of nicht, tante en neef of nicht

De artikelen 1475 tot 1479 van het Burgerlijk Wetboek, die de wettelijk samenwoning invoeren, sluiten de koppels die door de voormelde personen worden gevormd, niet uit van het toepassingsgebied. Dit voorstel van ordonnantie strekt er echter toe om, voor de koppels die werkelijk samenleven maar niet gehuwd zijn, een zelfde fiscale regeling in te voeren als die voor de gehuwde koppels.

Door de voormelde personen van het toepassingsgebied van de ordonnantie uit te sluiten, voorkomt men dat deze laatste gunstigere aanslagvoeten genieten door louter met dit doel een verklaring van wettelijke samenwoning af te leggen. Het Wetboek der Successierechten stelt voor die rechthebbenden immers een bijzonder, hoger tarief vast.

De in dit amendement voorgestelde definitie van samenwonenden verschilt van die vervat in het voorstel van ordonnantie:

1° De indieners van het amendement hebben de voorwaarde inzake woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet in aanmerking genomen. Als men die voorwaarde stelt, is de ordonnantie niet van toepassing op de gevallen van overgang bij overlijden.

Er zij aan herinnerd dat de rechten van overgang bij overlijden gegeven worden op de waarde van de onroerende goederen die in België zijn gelegen en verkregen uit de nalatenschap van iemand die geen rijksinwoner is ⁽¹⁾. De niet-inwoner is de persoon die zijn domicilie niet binnen het Rijk heeft of er niet de zetel van zijn vermogen gevestigd heeft. Volgens de bijzondere financieringswet, is de vestiging van die rechten een bevoegdheid van het Gewest waarin de goederen zijn gelegen ⁽²⁾.

Als men de voorwaarde inzake (gemeenschappelijke) woonplaats in Brussel invoert, is de nieuwe regeling voor de samenwonenden niet van toepassing in geval van overgang bij overlijden.

Dat onderscheid (op grond van het al dan niet wonen in Brussel) lijkt moeilijk te verantwoorden, rekening houdend met het beginsel van niet-discriminatie (tussen al dan niet Brusselse samenwonenden). De indieners van het amendement herinneren voorts aan het doel van de ordonnantie: voor de samenwonenden een regeling invoeren die dezelfde is als die voor de gehuwden.

Wat de successierechten betreft, is het Gewest waar de erflater zijn fiscale woonplaats had op het ogenblik van zijn overlijden terzake bevoegd ⁽³⁾. Als de erflater, gedurende de vijf jaar vóór zijn overlijden op verschillende plaatsen in België gewoond heeft wordt de plaats waar hij het langst zijn fiscale woonplaats had als criterium gehanteerd om te bepalen welk Gewest bevoegd is.

Door de woonplaats in Brussel als voorwaarde te stellen, sluit men uit dat de Brusselse regeling toepasbaar is op personen die het Brussels Gewest zopas hebben verlaten.

(1) Artikel 1 van het Wetboek der Successierechten

(2) Artikel 5, 4° van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten. Als ze gelegen zijn in meerdere Gewesten, geldt het hoogste kadastraal inkomen als criterium.

(3) Artikel 5, van de wet van 16 januari 1989 (BFW), gewijzigd door de wet van 13 juli 2001.

3. Exclusion des frères et/ou sœurs, oncle et neveu ou nièce, et tante et neveu ou nièce.

Les articles 1475 à 1479 du Code Civil, instituant la cohabitation légale, n'excluent pas de son champ d'application les couples formés par ces personnes. Or, le but de la présente proposition d'ordonnance est d'instituer un régime fiscal identique à celui des couples mariés, pour les couples vivant effectivement ensemble sans être mariés.

En excluant les personnes susmentionnées du champ d'application de l'ordonnance, on évite que ces dernières ne profitent des taux plus avantageux en faisant une déclaration de cohabitation légale uniquement dans ce but. En effet, le Code des droits de succession impose un taux particulier plus élevé pour ces ayants droit.

La définition de cohabitant proposée par le présent amendement se distingue de celle de la proposition d'ordonnance par deux points :

1° Les auteurs de l'amendement n'ont pas retenu la condition de domicile en Région de Bruxelles-Capitale. En effet, si l'on impose cette condition, l'ordonnance ne pourra pas s'appliquer aux cas de mutation par décès.

Pour rappel, les droits de mutation par décès sont perçus sur la valeur des biens immeubles situés en Belgique, recueillis dans la succession d'un non-habitant du Royaume ⁽¹⁾. Le non-habitant est la personne n'ayant ni son domicile ni le siège de sa fortune en Belgique. Selon la loi spéciale de financement, la perception de ces droits relève de la compétence de la région où les biens sont situés ⁽²⁾.

Si l'on impose la condition de domicile (commun) à Bruxelles, on exclut l'application du nouveau régime applicable aux cohabitants, pour les cas de mutation par décès.

Cette différenciation (sur base du domicile à Bruxelles ou non) semble difficile à justifier au regard du principe de non discrimination (entre cohabitants bruxellois et non). Les auteurs de l'amendement rappellent en outre l'objectif de la présente ordonnance : calquer le nouveau régime des cohabitants sur celui des époux.

S'agissant des droits de succession, le critère de la compétence régionale ⁽³⁾, dans cette matière, est l'endroit où le défunt avait son domicile fiscal au moment du décès. Si le défunt a eu son domicile dans plusieurs endroits en Belgique au cours des 5 années précédant son décès, le critère devient l'endroit où son domicile fiscal a été établi le plus longtemps pendant cette période.

En imposant une condition de domicile à Bruxelles, on exclut la possibilité d'appliquer le régime bruxellois aux personnes qui viennent de quitter le territoire bruxellois.

(1) Article 1er du Code des droits de succession.

(2) Articles 5, 4° de la loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des Communautés et des Régions. S'ils sont situés dans plusieurs régions, le critère est le revenu cadastral le plus élevé.

(3) Art. 5, 4° de la loi du 16 janvier 1989 (LSF), modifié par la loi du 13 juillet 2001.

2°) Deze definitie houdt geen rekening met de uitsluiting van koppels die bestaan uit zonen/dochters en vaders/moeders. De Raad van State ⁽⁴⁾ heeft er immers op gewezen dat die uitsluiting niet noodzakelijk was, aangezien die rechthebbenden nu al de tarieven genieten die gelden voor de wettelijk samenwonenden.

Wat artikel 50 betreft, lijkt het voorstel van ordonnantie aanleiding te kunnen geven tot verwarring en problemen bij de toepassing. Hoe zal men immers kunnen vaststellen dat de samenwonenden niet meer samen wonen? Dat wordt nog moeilijker als een van beiden overleden is. Het zal niet gemakkelijk zijn om dat te bewijzen.

De indieners van dit amendement vinden dat het beter is om te verwijzen naar de definitie van de « verklaring van beëindiging van wettelijke samenwoning », waarin voorzien is in het Burgerlijk Wetboek. Dit amendement streeft er tevens naar om te zorgen voor gelijke regeling voor de wettelijk samenwonenden en de gehuwde koppels. De voormelde verklaring van beëindiging van wettelijke samenwoning wordt dus gelijkgesteld met echtscheiding of scheiding van tafel en bed van echtgenoten.

Nr. 14 van de heren Bernard IDE en Christos DOULKERIDIS

Artikel 3

Artikel 3 te doen vervallen.

VERANTWOORDING

Dit artikel heeft geen bestaanreden meer: de wet van 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning is van kracht geworden op 1 januari 2000 (krachtens het KB van 14 december 1999).

De indieners van dit amendement willen dat de ordonnantie 10 dagen na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad* van kracht wordt.

Subamendement Nr. 15 op amendement nr. 3 van de REGERING

Artikel 3

Artikel 3 te vervangen door de volgende bepaling :

« *Deze ordonnantie treedt in werking op 1 januari 2003* ».

VERANTWOORDING

Dit subamendement betreft de datum waarop de maatregel in werking treedt.

Het oorspronkelijk amendement voorzag een inwerkingtreding op 1 januari 2002. Deze datum reeds verstreken is.

(4) Advies van de raad van State over het Waalse voorstel van decreet betreffende de successierechten tussen wettelijk samenwonenden (parl. stuk. 114 (1999-2000) – nr. 2.

2°) La présente définition ne reprend pas l'exclusion des couples formés par des fils/filles et mère/père. En effet, le Conseil d'Etat ⁽⁴⁾ a déjà indiqué que cette exclusion n'était pas nécessaire, considérant que ces ayants droit bénéficient déjà du taux réservé aux cohabitants légaux.

S'agissant de l'article 50, la formulation de la proposition d'ordonnance paraît source de confusions et de difficultés d'application. Comment établir que les cohabitants « ne résident plus ensemble » ? Et ceci d'autant plus lorsqu'un des deux est décédé. L'établissement de la preuve ne sera aisé.

Les auteurs du présent amendement estiment que la référence à la définition de la « déclaration de cessation de cohabitation légale » prévue par le Code Civil est plus indiquée. Cet amendement s'inscrit également dans le souci d'instaurer une égalité entre le régime des cohabitants légaux et celui des couples mariés. Ainsi cette déclaration de cessation de cohabitation légale équivaut au divorce ou à la séparation de corps pour les époux.

N° 14 de MM. Bernard IDE et Christos DOULKERIDIS

Article 3

Supprimer l'article 3.

JUSTIFICATION

Cet article n'a plus de raison d'être : la loi du 23 novembre 1998 instaurant la cohabitation légale est entrée en vigueur le 1er janvier 2000 (en vertu de l'AR du 14 décembre 1999).

Les auteurs du présent amendement souhaitent que l'ordonnance entre en vigueur 10 jours après sa publication au *Moniteur belge*.

Sous-amendement N° 15 à l'amendement n° 3 du GOUVERNEMENT

Article 3

Remplacer l'article 3 par la disposition suivante :

« *La présente ordonnance entre en vigueur le 1er janvier 2003* ».

JUSTIFICATION

Ce sous-amendement concerne la date à laquelle la mesure entre en vigueur.

L'amendement initial prévoyait une entrée en vigueur au 1er janvier 2002. Cette date est dépassée.

(4) Avis du Conseil d'Etat rendu à propos de la proposition de décret wallon relatif aux droits de succession entre cohabitants légaux (doc. Parl. 114 (1999-2000) – n° 2.

Nr. 16 van de heren Christos DOULKERIDIS, Michel VAN ROYE, Alain ADRIAENS en mevr. Anne-Françoise THEUNISSEN

Artikel 2

In artikel 2 § 2 de woorden « tussen vader en zoon of dochter en tussen moeder en zoon of dochter » schrappen.

VERANTWOORDING

Deze erfgerechtigden genieten reeds het tarief van de wettelijk samenwonenden.

Subamendement Nr. 17 op amendement nr. 2 van mevr. Anne-Sylvie MOUZON

Artikel 60^{quater}, tweede lid, te vervangen door :

Voor de toepassing van artikel 50, leze men evenwel « de wettelijk samenwonenden een verklaring van beëindiging van wettelijke samenwoning hebben afgelegd overeenkomstig artikel 1476, § 2, van het Burgelijk Wetboek of tenzij in geval van overmacht geen gemeenschappelijke verblijfplaats meer hebben » in plaats van « de echtgenoten uit de echt of van tafel en bed gescheiden zijn ».

N° 16 de MM. Christos DOULKERIDIS, Michel VAN ROYE, Alain ADRIAENS et Mme. Anne-Françoise THEUNISSEN

Article 2

Supprimer à l'article 2 § 2 les mots « entre père et fils ou fille et entre mère et fils ou fille ».

JUSTIFICATION

Ces ayants droit bénéficient déjà du taux réservé aux cohabitants légaux.

Sous-amendement N° 17 à l'amendement n° 2 de Mme Anne-Sylvie MOUZON

Remplacer l'article 60^{quater} alinéa 2 par :

Toutefois, pour l'application de l'article 50, il y a lieu de lire « les cohabitants légaux ont fait une déclaration de cessation de cohabitation légale conformément à l'article 1476, § 2 du Code Civil ou, sauf force majeure, ne résident plus ensemble » au lieu de « les conjoints sont divorcés ou séparés de corps ».

Bijlage 2

NOTA TER ATTENTIE VAN DE COMMISSIE VOOR DE FINANCIEN VAN DE BHR

Betreft : Voorstel van ordonnantie betreffende de aanslagvoeten en de vrijstellingen van successierechten en het recht van overgang bij overlijden die toepasbaar zijn op de wettelijk samenwonenden

BIJWERKING

De inwerkingtreding bepaald bij artikel 3 van het voorstel van ordonnantie (van 27/05/1998 !) moet herzien worden.

Dat is de strekking van amendement nr. 3 van de regering, dat eveneens gesubamendeerd moet worden om de inwerkingtreding uit te stellen tot 1 januari 2003.

In tegenstelling tot wat de heer de Clippele tijdens de commissievergadering van 7 maart jongstleden beweerde, hoeft het voorstel van ordonnantie voor het overige niet volledig herschreven te worden ingevolge de bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten en ingevolge enige andere wetgeving die sedert mei 1998 is aangenomen. Alleen het begrip « woonachtig in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest » dient nader omschreven te worden.

De voornoemde bijzondere wet van 13 juli 2001 heeft immers het criterium voor de toewijzing van de successierechten aan de gewesten gewijzigd.

Voorheen werden de successierechten gelokaliseerd op de plaats waar de nalatenschap was opengefallen. Thans worden de successierechten gelokaliseerd « op de plaats waar de overledene, op het ogenblik van zijn overlijden, zijn fiscale woonplaats had. Als de fiscale woonplaats van de overledene tijdens de periode van vijf jaar vóór zijn overlijden op meer dan één plaats in België gelegen was: op de plaats in België waar zijn fiscale woonplaats tijdens de voormelde periode het langst gevestigd was; ».

In dit verband komt amendement nr. 2 van de regering volledig tegemoet aan de doelstelling, doordat het in artikel 60*ter*, ingevoegd bij artikel 2 van het voorstel van ordonnantie, de woorden « die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woonachtig zijn » doet vervallen, en doordat het het opschrift van hoofdstuk VII*bis* wijzigt waardoor de regeling alleen nog betrekking heeft op het successierecht en niet meer op het recht van overgang bij overlijden gaat.

Er zij echter op gewezen dat het Brussels Gewest weliswaar geen regelgeving kan uitvaardigen die van toepassing is op belastingplichtigen buiten het bij de bijzondere wet bepaalde toepassingsgebied van zijn territoriale en materiële bevoegdheden, maar zo'n regeling binnen zijn bevoegdheid louter om opportuniteitsredenen alleen kan doen gelden voor de belastingplichtigen die hun woonplaats daadwerkelijk in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben.

SAMENVOEGING VAN DE VOORGESTELDE BEPALINGEN IN EEN SPECIFIEK HOOFDSTUK

De wetgevingstechnische methode die in het voorstel van ordonnantie gehanteerd wordt en die niet gewijzigd is bij de amendementen van de regering, biedt het voordeel dat de voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest specifieke bepalingen samengebracht worden. Het is gemakkelijker om deze methode te volgen, tenminste zolang het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen eigen Wetboek der Successierechten heeft aangenomen, dan artikel per artikel de voor Brussel specifieke bepalingen in te voegen, die naast de specifieke bepalingen voor het Vlaamse Gewest en die voor het Waalse Gewest worden opgenomen. Dat bemoeilijkt de lezing van elk van de artikelen in kwestie.

Annexe 2

NOTE A L'ATTENTION DE LA COMMISSION DES FINANCES DU CRB

Objet : Proposition d'ordonnance relative aux taux d'imposition et exonération des droits de succession et de mutation par décès applicables aux cohabitants légaux

ACTUALISATION

L'entrée en vigueur prévue à l'article 3 de la proposition (du 27/05/1998 !) doit être revue.

Tel est l'objet de l'amendement n° 3 du Gouvernement lequel doit également être sous-amendé pour postposer l'entrée en vigueur au 1er janvier 2003.

Pour le reste, et contrairement à ce qu'affirmait Monsieur de Clippele en réunion de Commission du 7 mars dernier, ni la loi spéciale du 13 juillet 2001, portant refinancement des Communautés et extensions des compétences fiscales des Régions, ni aucune autre législation intervenue depuis mai 1998, n'imposent une réécriture complète de la proposition mais seulement une précision de la notion de domiciliation en Région bruxelloise.

En effet, la loi spéciale du 13 juillet 2001 précitée a modifié le critère de rattachement des droits de succession aux Régions.

Auparavant, il s'agissait de la localisation à l'endroit où la succession s'est ouverte. Aujourd'hui, il s'agit de la localisation « à l'endroit où le défunt avait son domicile fiscal au moment du décès. Si le défunt a eu son domicile fiscal dans plus d'un endroit en Belgique au cours de la période de cinq ans précédant son décès : à l'endroit de la Belgique où son domicile fiscal a été établi le plus longtemps pendant ladite période; ».

Sur ce point, l'amendement n° 2 du Gouvernement, en ce qu'il supprime, à l'article 60*ter* inséré par l'article 2 de la proposition les mots « domiciliés dans la Région de Bruxelles-Capitale » et en ce qu'il modifie l'intitulé du chapitre VII*bis* pour ne viser que les droits de succession et non plus les droits de mutation par décès, rencontre pleinement l'objectif.

Observons toutefois que si la Région bruxelloise ne peut pas viser des contribuables en dehors de sa sphère de compétences territoriales et matérielles telle que fixée par la loi spéciale, elle peut – pure question d'opportunité – ne viser parmi les contribuables qui entrent bien dans sa compétence, que ceux qui sont effectivement domiciliés dans la Région de Bruxelles-Capitale.

REGROUPEMENT DES DISPOSITIONS PROPOSEES DANS UN CHAPITRE SPECIFIQUE

La méthode légistique adoptée dans la proposition et non modifiée par les amendements du Gouvernement, présente l'avantage de regrouper les dispositions propres ... à la Région bruxelloise. Cette méthode est plus aisée, du moins aussi longtemps que la Région bruxelloise n'aura pas adopté son propre Code des droits de succession, que celle qui consiste à insérer article par article, les dispositions bruxelloises, lesquelles s'ajoutent alors aux dispositions flamandes et wallonnes ce qui complique singulièrement la lecture de chacun des articles concernés.

AMENDEMENT NR. 1 VAN DE REGERING

Geen commentaar.

AMENDEMENT NR. 2 VAN DE REGERING

In verband met het opschrift van hoofdstuk VII*bis*, zie I.2.

In verband met artikel 60*ter*,

Wat betreft de schrapping van de woorden « die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woonachtig zijn », zie I.2.

Het amendement heeft betrekking op alle koppels die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd, overeenkomstig de artikelen 1475 en 1476 van het Burgerlijk Wetboek, en niet meer alleen op heteroseksuele en homoseksuele samenwonende koppels :

de regering verantwoordt haar amendement (overlegt in februari 2001) met het principe van gelijkheid en niet-discriminatie en bijgevolg met de kans dat het voorstel door het Arbitragehof vernietigd wordt. De Raad van State heeft echter in zijn advies van 20 juni 2001 over een voorstel van Waals decreet met dezelfde strekking geen enkel bezwaar van die aard geformuleerd en heeft er alleen op gewezen dat de uitdrukkelijke uitsluiting van koppels die bestaan uit vader en zoon of dochter of uit moeder en zoon of dochter, zinloos is, omdat het tarief hetzelfde is als het tarief tussen echtgenoten (doc. Parl. W. 114 (99-00) n° 2). Er zij in dit verband op gewezen dat de redenering van de Raad van State alleen dan opgaat indien en zolang het tarief tussen echtgenoten en het tarief in de rechte lijn hetzelfde is.

Bij gebrek aan voorzorgsmaatregelen zal het amendement van de regering er daarentegen toe leiden dat samenwonenden die samen een gemeenschappelijk leven hebben opgebouwd met al wat dat doorgaans inhoudt voor de verdeling van de goederen en inkomsten, gelijkgesteld worden met personen die een verklaring van wettelijke samenwoning zouden afleggen louter om zo weinig mogelijk belastingen te moeten betalen. Dat wordt belastingontwijking genoemd. In dit geval zou die keuze des te makkelijker gemaakt kunnen worden, aangezien de artikelen 1475 tot 1479 van het Burgerlijk Wetboek geenszins bepalen dat de samenwonenden na de verklaring van samenwoning moeten blijven samenwonen. Behoudens het geval waarin één van de samenwonenden overlijdt, is alleen voorzien in de facultatieve beëindiging van de samenwoning in onderlinge overeenstemming tussen de partijen of in de eenzijdige beëindiging door één van de samenwonenden. Ondanks artikel 50 van het Wetboek der Successierechten bestaat in de praktijk het gevaar dat de verklaring van wettelijke samenwoning met een oom of een tante met zijn of haar toestemming wordt afgelegd op een moment dat zijn of haar overlijden binnen een min of meer afzienbare termijn kan worden verwacht, maar hij of zij niet meer in staat is om op die beslissing terug te komen (zie de procedure die conform artikel 1476, § 2, vierde lid e.v., van het Burgerlijk Wetboek moeten worden gevolgd).

Er moet ook gewezen worden op het geval van verschillende erfopvolgers die in de orde van de erfopvolging op gelijke hoogte of hoger staan en die gediscrimineerd worden omdat de erflater in extremis een verklaring van wettelijke samenwoning met één van hen zou hebben afgelegd.

Als de regering desondanks van plan is om de werkingsfeer van het voorstel te verruimen tot alle wettelijke samenwonenden, dient men als voorwaarde te stellen dat ze ten minste drie jaar daadwerkelijk samenwoonden, om belastingontwijking niet aan te moedigen.

In verband met artikel 60*quater*

Het gaat niet echt om een amendement, maar om een verbetering van de Nederlandse vertaling van de term « cohabitants légaux ».

AMENDEMENT N° 1 DU GOUVERNEMENT

Pas de commentaire.

AMENDEMENT N° 2 DU GOUVERNEMENT

Sur l'intitulé du chapitre VII*bis*, voir I.2.

Sur l'article 60*ter*

En ce que l'amendement supprime les mots « domiciliés dans la Région de Bruxelles-Capitale », voir I.2.

En ce que l'amendement vise tous les couples qui ont fait une déclaration de cohabitation légale conformément aux articles 1475 et 1476 du Code civil et non plus seulement les couples concubins hétérosexuels et homosexuels :

le Gouvernement justifie son amendement (délibéré en février 2001) par le principe d'égalité et de non discrimination, et, partant le risque d'une annulation par la Cour d'arbitrage. Or, le 20 juin 2001, le Conseil d'Etat rendait son avis sur la proposition de décret wallon portant sur le même objet, sans soulever la moindre objection de cet ordre si ce n'est pour observer que l'exclusion expresse des couples formés entre père et fils ou fille ou entre mère et fils ou fille était sans intérêt parce que le tarif est le même qu'entre époux (doc. Parl. W. 114(99-00) n° 2). Observons sur ce point que le raisonnement du Conseil d'Etat ne vaut que si et aussi longtemps que le tarif entre époux et le tarif en ligne directe sont les mêmes.

En revanche, l'amendement du Gouvernement, sans autre précaution, aura pour effet d'assimiler à des cohabitants ayant véritablement construit une vie ensemble avec tout ce que cela implique habituellement en matière de partage des biens et revenus à des personnes qui ne feraient une déclaration de cohabitation légale que par choix de la voie la moins imposable. C'est ce qu'on appelle l'évasion fiscale. En l'occurrence, ce choix serait d'autant plus aisé que les articles 1475 à 1479 du Code civil n'imposent nullement que la cohabitation subsiste après la déclaration de cohabitation. Hors le cas du décès d'un des cohabitants, il n'est prévu de fin de la cohabitation légale que facultative, de commun accord entre les parties ou unilatéralement par l'un des cohabitants. En pratique, le danger que la déclaration de cohabitation légale soit faite avec l'oncle ou la tante, de son consentement, à un moment où son décès est prévisible à plus ou moins brève échéance, mais ne soit plus apte à revenir sur sa décision (voyez les démarches à effectuer conformément à l'article 1476, § 2, alinéas 4 et suiv., du Code civil) est réel, malgré l'article 50 du Code des droits de succession.

Doit aussi être soulevé le cas de plusieurs successeurs de même ordre ou d'ordre antérieur discriminés parce que le défunt aurait, in extremis, fait une déclaration de cohabitation légale avec l'un d'entre eux.

Si, malgré tout, le Gouvernement entend étendre le champ d'application de la proposition à tous les cohabitants légaux, il faut exiger une durée de cohabitation effective de trois ans au moins pour éviter de favoriser l'évasion fiscale.

Sur l'article 60*quater*

Il ne s'agit pas vraiment d'un amendement mais seulement d'une correction de la traduction néerlandaise de « cohabitants légaux ».

AMENDEMENT NR. 3 VAN DE REGERING

Zie punt I.1.

AMENDEMENT NR. 4 VAN DE HEREN de Patoul en de Clippele

De indexering van de gedeelten van de successierechten, althans in het kader van het voorstel-Dupuis c.s dat bij voorrang moet worden besproken, is formeel verworpen ingevolge het akkoord dat in de regering en het Parlement is bereikt bij de stemming over de ordonnantie tot hervorming van de gewestelijke belastingen. Als men dit amendement behoudt en a fortiori goedkeurt, zou dit een kennelijke schending van de verbintenissen tussen de partners van de meerderheid zijn, wat onvermijdelijk tot een grote politieke crisis zal leiden.

AMENDEMENT NR. 5 van de heren de Clippele en de Patoul

Het is merkwaardig dat de gelijkstelling van de kinderen uit een ander huwelijk van de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende met de kinderen van de erflater (uit hetzelfde of uit een ander huwelijk) alleen zou gelden voor het tarief van de successierechten zonder de minste overeenstemming in het Burgerlijk Wetboek en in het erfstelsel. Die « gelijkgestelde » kinderen zouden het tarief in rechte lijn voor drie ouders genieten. Dit zou dus veel verder gaan dan het oorspronkelijke doel van het voorstel, namelijk de afschaffing van de huidige discriminaties tussen samenwonenden en echtgenoten, en dan het akkoord dat in regering tot stand is gekomen tijdens de bespreking van de gewestelijke belasting.

AMENDEMENT nr. 6 van de heren de Clippele en de Patoul

Niet de definitie van wettelijke samenwonende verschilt volgens het Gewest, maar de definitie van de belastingplichtigen die voor het tarief van de successierechten met echtgenoten gelijkgesteld worden.

De successierechten zijn geregionaliseerde belastingen. Het is dus helemaal niet abnormaal dat die belastingen van gewest tot gewest verschillen.

De criteria zijn niet subjectief, maar op basis van politieke overwegingen gekozen.

Het is overduidelijk dat de indieners van het amendement, althans wat de fiscaliteit betreft, heimwee naar het unitaire België hebben.

AMENDEMENT N° 3 DU GOUVERNEMENT

Voir point I.1.

AMENDEMENT N° 4 DE MM. de Patoul et de Clippele

L'indexation des tranches, du moins à l'occasion de l'examen prioritaire de la proposition DUPUIS et Csts, est formellement rejetée par l'accord intervenu en Gouvernement et au Parlement lors du vote de l'ordonnance modifiant la taxe régionale. Le maintenir et, a fortiori, le voter, constitueraient une violation manifeste des engagements pris entre les partenaires de la majorité ce qui ne peut que déboucher sur une crise politique majeure.

AMENDEMENT N° 5 DE MM. de Clippele et de Patoul

L'assimilation des enfants d'un autre lit du conjoint ou du cohabitant légal survivant aux enfants du défunt (du même lit ou d'un autre lit) ne vaudrait curieusement que pour le tarif des droits de succession sans la moindre correspondance sur le plan du Code civil et du régime successoral. Ces enfants « assimilés » bénéficieraient du tarif en ligne directe à l'égard de trois parents. On déborderait donc largement du but initial de la proposition, à savoir la suppression des discriminations existantes entre cohabitants et couples mariés, et de l'accord intervenu en Gouvernement lors du débat sur la taxe régionale.

AMENDEMENT N° 6 de MM. de Clippele et de Patoul

Ce n'est pas la définition du cohabitant légal qui est différente par région mais la définition du contribuable bénéficiaire, pour le tarif des droits de succession, de l'assimilation aux époux.

Les droits de succession sont des impôts régionalisés. Il n'y a donc absolument rien d'anormal à ce que ces impôts soient différents d'une Région à l'autre.

Le choix des critères n'est pas subjectif mais politique.

A l'évidence, les auteurs de l'amendement sont, en matière fiscale du moins, des nostalgiques de la Belgique unitaire.

